

**T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI**

**BURSA'DA POLİS TEŞKİLATININ VE EĞİTİMİNİN
1946 – 2009 YILLARI ARASINDAKİ GELİŞİM
TARİHİ**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Rakip Ertuğrul ERİZ

BURSA 2010

T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

BURSA'DA POLİS TEŞKİLATININ VE EĞİTİMİNİN
1946 – 2009 YILLARI ARASINDAKİ GELİŞİM
TARİHİ

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Rakip Ertuğrul ERİZ

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Sezai SEVİM

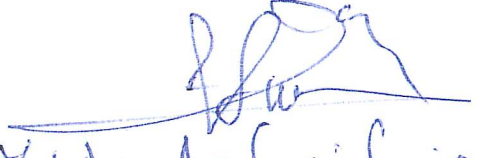
BURSA 2010

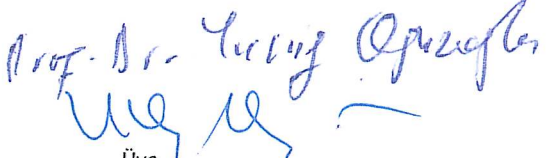
T. C.

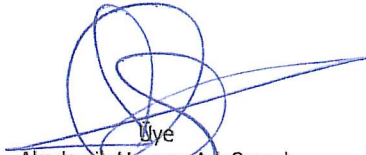
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

..... Türkiye Cumhuriyeti Tarih Anabilim/Anasanat Dalı,
..... T.A.R.H. Bilim Dalı'nda 700542014 numaralı
..... Rakıp Ertüral DEĞİZ'in hazırladığı " Bursa'da Polis
Teskilatının ve Etkilerinin 1946-2009 Yılları Arasındaki Belirli
Tarihi " konulu
..... Yüksek Lisans (Yüksek Lisans/Doğtora/Sanatta Yeterlik Tezi/Çalışması) ile ilgili tez savunma
sınavı, 23./3./2010 günü 13 - 30 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda
adayın tezinin/çalışmasının başarılı/başarısız olduğuna oybirliği (oybirliği/oy
çokluğu) ile karar verilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. İsmail Savaş
Üye (Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu Başkanı)
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

Prof. Dr. Yücel Özgür
Üye
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

Üye
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi
Prof. Dr. Belir Arlak

Üye
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

Üye
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

23./03./2010

ÖZET

Yazar : Rakip Ertuğrul Eriz
Üniversite : Uludağ Üniversitesi
Anabilim Dalı : Tarih
Tezin Niteliği : Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı : xii + 118
Mezuniyet Tarihi : /.... / 2010
Tez Danışman(lar)ı : Yard. Doç. Dr. Sezai Sevim

BURSA'DA POLİS TEŞKİLATININ VE EĞİTİMİNİN 1946–2009 YILLARI ARASINDAKİ GELİŞİM TARİHİ

Bireylerin ve toplumların en önemli ihtiyaçlarından bir tanesi güvenlik kurumudur. Türk polis teşkilatı bu çerçevede güvenli toplumsal ve bireysel yaşamın ulusal ve yerel alanlarda sağlanması adına hizmet vermektedir. Modern polislik anlamında Bursa'da polis teşkilatının kurumsallaşması 1886'lara kadar gitmektedir. Bursa polis teşkilatının bir asırdan fazla faaliyetini sürdürmesi ve kurumsallaşma tarihinin incelenmesi akademik bir çalışmayı hak etmektedir.

Bursa yerelindeki polis teşkilatlanması kurumsal gelişimini araştırmak için nitel bir çalışma tercih edilmiştir. Bu amaçla mevcut ve ulaşılabilen kurumsal, akademik ve profesyonel çalışmaları içeren bir literatür analizi yapılmıştır.

Literatür analizleri çerçevesinde Bursa'da polis teşkilatlanması iki aşamalı olarak, Bursa Emniyet Müdürlüğü ve polis eğitim kurumu olarak incelenmiştir. Bu analizler sonucunda emniyet müdürlüğü merkez iş fonksiyonlarının (şube müdürlükleri) çeşitlenmiş ve büyümüş olduğu gözlemlenmiştir. Örnek olarak beş büro amirliği ve otuz yedi şube müdürlüğü gibi bir büyüklüğe ulaşmıştır. Mahalli hizmet birimleri (ilçe müdürlükleri ve polis merkezleri) sayısı 17 ilçe müdürlüğü ve 13 polis merkezine ulaşmıştır. Ayrıca polis eğitim kurumsallaşması önce polis okulu olarak başlamış, sonra polis eğitim merkezi olarak devam etmiş ve 2005 yılından itibaren de polis koleji olarak varlığını devam ettirdiği tespit edilmiştir.

Özetle, emniyet müdürlüğü olarak yüz yıldan fazla, polis eğitimi olarak da çeyrek asırdan fazla kurumsallaşma tarihi olan Bursa'daki polislik kurumu örgütsel ve iş fonksiyonları açısından büyük bir oranda büyümüş, gelişmiş ve dönüşmüştür. Fakat bu çalışma vesilesiyle Bursa emniyetinin tarihsel süreç içinde gelişimini ve dönüşümünü anlatan kurumsal akademik ve profesyonel çalışmaların çok yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Sözcükler (Bursa polis teşkilatı, polis tarihi, polis eğitimi, emniyet müdürlüğü)

ABSTRACT

Yazar : Rakip Ertuğrul Eriz
Üniversite : Uludağ Üniversitesi
Anabilim Dalı : Tarih
Tezin Niteliği : Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı : xii + 118
Mezuniyet Tarihi : /.... / 2010
Tez Danışman(lar)ı : Yard. Doç. Dr. Sezai Sevim

THE HISTORY OF DEVELOPMENT POLICE ORGANISATION AND TRAINING IN BURSA BETWEEN 1946- 2009

Institution of policing is one of the primary needs of the individuals and societies. Therefore, Turkish police organisation is serving in local areas as well as nation-wide for policing of Turkish society and citizens. In the sense of modern policing, the history of institutionalisation of Bursa police organization goes back to 1886's. From this perspective, the Bursa police organization deserves to be investigated by an academic research which maintains its service more than a century.

A qualitative research adopted to analyse the institutional development of police organisation in the province of Bursa. For this purpose, a literature review was conducted within the constraints of limited organisational, academic and professional studies. Within the scope of literature review, the institutionalisation of policing in the province of Bursa were analysed in two phases as Bursa police organization and Bursa regional police training school. As a result of analysis, central business functions (divisions) and local delivery units (district command units and police stations) have been grown and diversified. For example, central business functions were reached up to 37 divisions and five bureaus. Local delivery units reached up to 17 district command units and 13 police stations. Furthermore, it has been observed that institutionalisation of police training organisation was evolved through initially police vocational school, then transformed into the training centre and currently as functioning police college for the future police leaders since 2005.

Briefly, organisational development of Bursa police organization and police training, which both more than a century and a quarter century history respectively, has been grown, developed and evolved. However, so limited and insufficient academic, organisational and professional studies were identified to examine the development and transformation of policing and police training in the province of Bursa from the historical perspective.

Key words: Bursa police organization, police history, police training, , police organisation

ÖNSÖZ

Bursa'daki polis teşkilatının faaliyetlerine yönelik akademik ve profesyonel çalışmalar sınırlı sayıdadır. Özellikle Bursa'daki polislik yapılanmasının tarihsel gelişimine yönelik akademik çalışma bugüne kadar yüksek lisans düzeyinde literatürde olmadığından dolayı bu çalışma bu alandaki boşluğu bir ölçüde doldurmayı amaç edinmiştir. Bursa'daki polislik kurumunun tarihsel süreç içerisinde kurumsal gelişimini ele alan çalışma ihtiyacı bir realitedir. Bu gerçekten hareketle "Bursa'da Polis Teşkilatının ve Eğitiminin 1946-2009 Yılları Arasındaki Gelişim Tarihi" araştırma konusu olarak seçilmiştir. Bu açıdan da çalışma belli bir özgünlüğe sahiptir.

Çalışmanın her aşamasında değerli ilgi ve yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Sezai SEVİM'e, dönem arkadaşım Dr.Cevdet ZENGİN'e, ayrıca büyük desteklerini gördüğüm Başkomiser Şuayip KÜÇÜKBAŞOL, Komiser Emin ÜSTÜNDAĞ, Kom.Yrd. Gökhan BAKIR, Kom.Yrd. Fatih ALPTEKİN ve Öğrenci İşleri Şubesinin tüm personeline, araştırma verilerinin toplanması sırasında her türlü imkânı sağlayan Bursa İl Emniyet Müdürlüğü ve Bursa Polis Koleji Müdürlüğüne ve aileme teşekkürü bir borç bilirim.

Bursa 2010

Rakip Ertuğrul ERİZ

İÇİNDEKİLER

	sayfa
ÖZET	iii
ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
KISALTMALAR	xi
TABLolar.....	xii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

EMNİYET TEŞKİLATI TARİHİNE GENEL BİR BAKIŞ

1.1. Eski Türklerde Kolluk Hizmetleri.....	6
1.2. Osmanlı Döneminde Kolluk Hizmetleri.....	8
1.2.1. 1299 - 1453 Dönemi.....	9
1.2.2. 1453 - 1826 Dönemi.....	10
1.2.3. 1826 - 1845 Dönemi.....	11
1.2.4. 1845 - 1879 Dönemi (Zaptiye Müşiriyeti Dönemi).....	12
1.2.5. 1879 - 1908 Dönemi (Zaptiye Nezareti Dönemi).....	14
1.2.6. 1908 - 1918 Dönemi (2. Meşrutiyet Dönemi ve Emniyet-i Umumiye Müdürlüğü).....	15
1.2.7. 1918 – 1923 Dönemi.....	18
1.3. Cumhuriyet Döneminde Polis Teşkilatı.....	20

İKİNCİ BÖLÜM

BURSA POLİS TEŞKİLATI: İDARİ YAPI VE FONKSİYONLARININ ANALİZİ

2.1. Bursa İlinin Konumu ve Özellikleri	22
2.2. Emniyet Teşkilatının Genel İdare İçindeki Yeri	24
2.3. Osmanlı Dönemi Bursa'da Emniyet ve Polis Teşkilatı	25

2.3.1 Bursa Karakolhaneleri	27
2.4. Kurtuluş Savaşında Bursa Polisi	28
2.5. Cumhuriyet Dönemi Bursa Polisi	29
2.5.1. 1923- 1945 Arası Bursa Polis Teşkilatı	29
2.5.2. 1946- 1990 Arası Bursa Polis Teşkilatı	30
2.5.3. 1990- 2009 Arası Bursa Polis Teşkilatı.....	35
2.6. Bursa Emniyet Müdürlüğü Teşkilatlanması (Şubeleri)	38
2.6.1. AR-GE Büro Amirliği	38
2.6.2. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Büro Amirliği	38
2.6.3. Asayiş Şube Müdürlüğü	39
2.6.4. Bakım Onarım Şube Müdürlüğü	40
2.6.5. Basın ve Halkla İlişkiler Şube Müdürlüğü	40
2.6.6. Bilgi İşlem Şube Müdürlüğü.....	40
2.6.7. Bölge Trafik Şube Müdürlüğü	41
2.6.8. Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü.....	41
2.6.9. Çocuk Şube Müdürlüğü.....	41
2.6.10. Eğitim Şube Müdürlüğü	42
2.6.11. Evrak Arşiv Şube Müdürlüğü	42
2.6.12. Genel Denetleme ve Disiplin Şube Müdürlüğü	42
2.6.13. Güvenlik Şube Müdürlüğü	43
2.6.14. Hassas Bölgeleri Koruma Şube Müdürlüğü	43
2.6.15. Havaalanı Şube Müdürlüğü	44
2.6.16. Hekimlik	44

2.6.17. Hukuk İşleri ve Soruşturma Şube Müdürlüğü	45
2.6.18. İkmal Şube Müdürlüğü	45
2.6.19. İnşaat Emlak Şube Müdürlüğü	45
2.6.20. Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele (KOM) Şube Müdürlüğü	45
2.6.21. Koruma Şube Müdürlüğü	46
2.6.22. Muhabere Elektronik Şube Müdürlüğü	46
2.6.23. Olay Yeri İnceleme ve Kimlik Tespit Şube Müdürlüğü	46
2.6.24. Özel Güvenlik Şube Müdürlüğü.....	47
2.6.25. Özel Harekât Şube Müdürlüğü	47
2.6.26. Özel Kalem Büro Amirliği	47
2.6.27. Pasaport Şube Müdürlüğü	48
2.6.28. Personel Şube Müdürlüğü	48
2.6.29. Polisevi Şube Müdürlüğü	48
2.6.30. Radyo Tv Ve Foto Film Şube Müdürlüğü.....	48
2.6.31. Ruhsat İşlemleri Şube Müdürlüğü	49
2.6.32. Sivil Savunma Büro Amirliği	49
2.6.33. Sosyal Hizmetler Şube Müdürlüğü	49
2.6.34. Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü	49
2.6.35. Toplum Destekli Polislik	49
2.6.36. Trafik Denetleme Şube Müdürlüğü	49
2.6.37. Trafik Tescil Şube Müdürlüğü	50
2.6.38. Ulaştırma Şube Müdürlüğü	50
2.6.39. Yabancılar Şube Müdürlüğü	50
2.6.40. Bütçe Şube Müdürlüğü	50

2.6.41. İstihbarat Şube Müdürlüğü	51
2.6.42. EKKM Şube Müdürlüğü.....	51
2.7. Bursa'daki Polis Merkez Amirlikleri	51
2.8. Bursa İli İlçe Emniyet Müdürlükleri / Amirlikleri	52
2.9. Bursa Emniyet Müdürlüğünce Yürütülen Projeler	55
2.9.1. BEMTAP (Bursa Emniyet Müdürlüğü Teknolojik Adaptasyon Projesi)...	55
2.9.2. BUTKID (Bursa Trafik Kazalarını İnceleme ve Değerlendirme) Projesi...	57
2.9.3. Araç Takip Sistemi	57
2.9.4. Çalıntı Elektronik Eşya Projesi	58
2.9.5. MOBESE (Mobil Elektronik Sistem Entegrasyon) Projesi	59
2.9.6. Nehir Projesi	59

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

POLİS EĞİTİMİ VE BURSA'DAKİ POLİS EĞİTİM KURUMLARI

3.1. Polis Eğitiminin Önemi	61
3.2. Emniyet Teşkilatında Eğitim Kurumları.....	62
3.2.1. Polis Koleji	62
3.2.2. Polis Akademisi.....	62
3.2.2.1. Güvenlik Bilimleri Fakültesi.....	63
3.2.2.2. Polis Meslek Yüksek Okulları.....	63
3.2.2.3. Güvenlik Bilimleri Enstitüsü.....	64
3.2.3. Polis Meslek Eğitim Merkezi Müdürlükleri	64
3.3. Bursa'daki Polis Eğitim Kurumları	64

3.3.1Bursa Polis Okulu	64
3.3.2 Bursa Polis Eğitim Merkezi	65
3.3.3Bursa Polis Koleji	65
SONUÇ VE ÖNERİLER	70
KAYNAKÇA.....	75
EKLER	80
ÖZGEÇMİŞ.....	118

KISALTMALAR

AR-GE	: Araştırma Geliştirme
BEMTAP	: Bursa Emniyet M¼d¼rl¼ę¼ Teknolojik Adaptasyon Projesi
BUTKID	: Bursa Trafik Kazalarını İnceleme ve Değerlendirme Projesi
CMK	: Ceza Muhakemeleri Kanunu
CMUK	: Ceza Muhakemeleri Usul Kanunu
EGM	: Emniyet Genel M¼d¼rl¼ę¼
Emn. M¼d.	: Emniyet M¼d¼rl¼ę¼
ETK	: Emniyet Teşkilatı Kanunu
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
PKY	: Polis Koleji Y¼netmelięi
PKGÝ	: Polis Kolejine Giriş Y¼netmelięi
PKGÇY	: Polis Koleji G¼rev ve Çalışma Y¼netmelięi
PMYO	: Polis Meslek Y¼ksek Okulu
PMYOE¼Y	: Polis Meslek Y¼ksekokulları Eğitim ¼ęretim Y¼netmelięi
POMEM	: Polis Meslek Eğitim Merkezi
PY¼K	: Polis Y¼ksek ¼ęretim Kanunu
TMK	: Teşkilat, Malzeme, Kadro

TABLÖLAR

Tablo:1. Araştırmada Kullanılan ve Analiz Edilen Veri Kaynakları

Tablo: 2. Bursa İl Emniyet Müdürlüğü Teşkilat Şeması

Tablo:3. Bursa İl Emniyet Müdürlüğüne Bağlı Şube Müdürlükleri ve Büro Amirlikleri

Tablo:4. Bursa İli İlçe Emniyet Müdürlükleri

Tablo:5. Bursa İli Polis Merkezi Amirlikleri

Tablo:6. Bursa Emniyet Müdürlüğü Tüm Personel Durumu

GİRİŞ

İnsanlık tarihine baktığımızda toplumların kendi huzur ve güvenliklerini sağlamak için devlet gibi örgütler oluşturarak hayatta kalabilme mücadelesi verdiklerini görmekteyiz. Günümüzde ise devletler gerek ulusal, gerekse uluslararası hukuk kurallarını ortaya koyarak huzur ve güvenin tesisini sağlamaktadırlar.

İnsanın en önemli özelliklerinden birisi, belki de en önemlisi sosyal bir varlık olmasıdır. Tarih sahnesindeki insanın bu özelliğinin getirisi ise birlikte yaşaması ve yaşam alanı içerisinde ilişki kurmasıdır. Toplumsal düzen ise toplu halde yaşayan insanlar için güvenli bir ortam oluşturmakta ve hayatın yaşanılır hale gelmesi için temel gereksinimler içinde yer almaktadır. Güvenlik gereksiniminin karşılanması için ise formal yapıların tesisi gereklidir.

Polis gerek kamu düzeninin sağlanması, gerekse bireylerin hak ve özgürlüklerinin korunması gibi çok önemli bir hizmeti sunmaktadır. Bu görevler topluma kesintisiz olarak sunulmak zorundadır. Örgütler (kurumlar) kurulur, genişler, büyür, gelişir ve de dönüşür. Dönüşüm hem özel hem de kamu sektöründe olmaktadır. Emniyet teşkilatı kamu hizmeti sağlayan bir kuruluş olması sebebiyle bu gelişim ve dönüşümden etkilenmemesi söz konusu olamaz.

Çalışmada Bursa ili ve Bursa polis teşkilatının seçilmesinde ilin kendine has durumu ve bu duruma uygun olarak emniyet müdürlüğünün tarihi sürecin gereklerine uygun olarak faaliyet sunma çabası içinde olması konusu önem arz etmektedir. Bu bağlamda, Bursa ilinin özel durumuna göre Bursa polis teşkilatının gelişimini ve dönüşümünü sağlayan (etkileyen) unsurlar şöyle sıralanabilir:

- a- Polisin sağladığı hizmetlerin çeşitlenmesi
- b- Hizmet sunduğu coğrafi alanların genişlemesi
- c- Göç yoluyla Bursa'ya nüfus hareketliliğinin artması
- d- Sanayileşme
- e- Suçun değişik formlarda ortaya çıkması
- f- Suçlu profilinin değişmesi ve çeşitlilik göstermesi
- g- Diğer unsurlar (teknoloji vs.)

Tüm bunlar Bursa polis teşkilatının tarihsel süreç içerisinde kurumsal gelişimini etkilemiştir. Bu tarihsel gelişime yönelik olarak Bursa özelinde hem profesyonel, hem kurumsal, hem de akademik çalışma yetersizliği gerçeği ortadadır. Bursa polis teşkilatının faaliyetlerine yönelik akademik çalışmalar mevcut iken, kurumun tarihsel gelişimini ele alan çalışma ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Türk polis teşkilatının tarihsel gelişimi üzerine akademik, kurumsal ve profesyonel çalışmalar literatürde mevcuttur. Ancak Bursa polis teşkilatının tarihi süreç içinde kurumsal gelişimini ele alan bir çalışmaya yapmış olduğumuz literatür taramasında rastlanılmamıştır. Bu sebeple bu çalışmamızın amacı Bursa'daki polis teşkilatının tarihi süreç içerisinde kurumsal gelişimini ortaya koyacak bir akademik çalışma yapmaktır.

Çalışmanın Hipotezleri

Bursa ilinde 1946-2009 yılları arasında şehirleşme ve hızlı nüfus artışı ile birlikte polis hizmetlerinin çeşitliliğinde, hizmet birimlerinin sayılarında ve görev yapan personel sayısında artış yaşanmıştır.

Emniyet müdürlüğü merkez iş fonksiyonları (şube müdürlükleri) çeşitlenmiş ve büyümüştür.

Mahalli hizmet birimleri (ilçe emniyet müdürlükleri/amirlikleri ve polis merkezleri) sayısı artmıştır.

Bursa ilinde polis eğitim kurumları değişik statülerde Bursa polis teşkilatına eğitim ve personel konularında katkı sağlamıştır.

Çalışmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma Bursa ili ve ilçelerindeki polis teşkilatı ve eğitim kurumlarının 1946-2009 yılları arasındaki değişim, gelişim ve dönüşümünün incelenmesi ile sınırlıdır.

Emniyet Genel Müdürlüğü birimlerinde üretilen her evrakın mevcut mevzuatta (Emniyet Genel Müdürlüğü Merkez ve Taşra Teşkilatı Arşiv Yönetmeliği) yer alan zamanaşımı süresi göz önüne alınarak saklama süresi belirlenmiştir. Her yılın belli

dönemlerinde yapılan ayıklama ve imha faaliyetleri çerçevesinde saklama süresini tamamlayan evrak tespit edilerek ayrılmakta ve imha edilmektedir. Bu nedenle çalışmamız sırasında 1990'lı yıllardan önceki bilgi ve belgelere ulaşma ve elde edebilme konusunda zorluklar yaşanmıştır.

Çalışmanın Metodolojisi

Bu çalışmada, Türk polis teşkilatının yerel anlamda hizmetini sunduğu polislik ve güvenlik hizmetlerini Bursa ili kapsamında Bursa Emniyet Müdürlüğü'nün tarihsel süreç içerisinde idari ve fonksiyonel, yani kurumsal açıdan gelişimini analiz ederek ilgili literatüre ve polislik çalışmalarına katkıda bulunmayı amaç edinmiştir. Bu amaç doğrultusunda mevcut Bursa Emniyet Müdürlüğü ve polis eğitim kurumlaşması araştırma örneklemini içine alınarak üzerinde çalışılmıştır. Bu genel amaç doğrultusunda;

- a- Bursa Emniyet Müdürlüğü'nün tarihsel süreç içerisinde merkez iş fonksiyonlarının ve yerel hizmet birimlerinin gelişimi, değişimi ve dönüşümü incelemektir.
- b- Emniyet Genel Müdürlüğü merkez teşkilatına bağlı olmasına rağmen yerel bir polis teşkilatlanması olarak Bursa'daki polis eğitim kurumlarının tarihsel süreci analiz etmektir.

Yukarıdaki genel amaç ve bu amacın operasyonel olarak gerçekleşmesi için formüle edilen hedeflere ulaşmak için nitel bir çalışma metodolojisi benimsenerek kurumsal dokümantasyon, arşiv, mevcut akademik ve profesyonel çalışmaların içerik analizleri yapılmıştır. Veri toplama araçları olarak Türk polis teşkilatına yönelik olarak kurumsal, profesyonel ve akademik çalışmalar gözden geçirilerek Bursa'daki polis ve polis eğitimi teşkilatlanmasına yönelik detayların tespit edilmesi ve çalışmanın amacına uygun olarak yorumlanması ve sunulması kullanılmıştır.

Araştırmacı, Bursa Emniyet Müdürlüğü ve Bursa Polis Koleji Müdürlüğü'ne yazılı başvuru yaparak kamuya açık ve paylaşılmasında sakınca bulunmayan ve yapılan araştırmaya kaynaklık edecek kurumsal dokümanların istenmesi için izin istemiştir.

Bu araştırmada bilgi toplama kaynakları aşağıdaki tabloda detaylı olarak tasnif edilmiştir.

Tablo-1: Araştırmada Kullanılan ve Analiz Edilen Veri Kaynakları

BursaEmn.Müd.lüğü kaynakları	Bursa Polis Koleji Müd.lüğü kaynakları	Genel literatur (polis dâhil)	Kişi Mülakatları
İl Emniyet Müdürlüğü brifing dosyası	Bursa Polis Koleji Müdürlüğü brifing dosyası	Akademik tezler (YÖK tez veri tabanı)	Çeşitli rütbelerde emekli emniyet personeli
Merkez İlçe Emniyet Müd.leri brifing dosyaları	Öğrenci veri istatistikleri	Polis Dergisi	
Dış ilçe Emn.Müd.lükleri brifing dosyası	Bursa Polis Koleji web sitesi	Çağın Polisi Dergisi	
Polis Merkezi brifing dosyaları	Bursa Polis Koleji arşivi	Emniyet Genel Müdürlüğü Kurumsal çalışmaları	
2007 Yılı Polis Haftası kapsamında oluşturulan "Bursa'da Dünden Bugüne Polis Sergisi" komisyon raporu		Emniyet Genel Müdürlüğü web sitesi	
Bursa Emniyet Müdürlüğü web sitesi		Bursa'daki çeşitli yerel yönetimlerin web sayfaları ve çalışmaları	
Personel istatistikleri		Akademik ve akademik olmayan çalışmalar	
Radyo-Tv Foto-Film Şube Müdürlüğü'nün görüntülü, sesli kayıtları ve fotoğraf arşivi			

Tez Bölümlerinin Genel Hatları

Bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Tez giriş bölümüyle başlamaktadır. Bu bölümde polisliğin toplumun emniyetini ve selametini sağlayan kamu kurumlarından biri olduğunun tespiti yapılmaktadır. Polisiye hizmetlerin toplumların sosyal yaşamlarının güvenli bir şekilde sürdürülebilmesinde rolünün önemine vurgu yapılmaktadır. Böylesine önemli rolü ve fonksiyonu olan emniyet teşkilatının yerel hizmet yapılanması olan Bursa polis teşkilatının tarihsel süreç içerisinde kurumsal

gelişimi akademik bir çalışmayı hak ettiği düşünülmektedir. Çalışmanın hipotezi, sınırlılıkları ve metodolojisi hakkında bilgi verilerek veri toplama yöntemleri ve kaynakları açıklanmaktadır. Son olarak tezin diğer bölümleri hakkında kısa bir tanıtım yapılmaktadır.

Birinci bölümde Türk polis teşkilatının tarihsel süreci Osmanlı öncesi, Osmanlı dönemi ve Cumhuriyet dönemi merkez ve taşra yapılanması ve gelişimi genel anlamda ele alınmıştır.

İkinci bölümde tarihsel süreci de kapsama alınarak öncelikle Bursa ilinin konumu ve özellikleri, emniyet teşkilatının genel idare içindeki yeri, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemi Bursa'daki polis teşkilatlanmasının tarihsel gelişimi, idari ve fonksiyonel açıdan analiz edilmektedir. Bu kapsamda ekonomik, sosyal ve demografik değişim ve gelişimleri uyum sürecinde Bursa polis teşkilatının merkez karargâh birimlerinde iş birimlerinin artması, çeşitlenmesi okuyucuya sunulmaktadır. Ayrıca polisin temeli ve vatandaşa en yakın temas birimleri olan polis merkezleri (karakolları) yıllara göre kuruluş, kaldırılış ve birleştirmeleri kurumsal dokümantasyon ve yerel yazılı kaynaklardan taranarak kurumsal gelişim ortaya konmaktadır.

Üçüncü bölümde ise Bursa'daki polis eğitim kurumları ve bu kurumların emniyet teşkilatının eğitim faaliyetlerine katkıları incelemeye tabi tutulmuştur. Son olarak genel değerlendirme yapılmaktadır. Veri analizlerinin sonuçlarına ilişkin belirli sayıda yapıcı eleştiri anlamında önerilerde bulunularak tez sonlandırılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

EMNİYET TEŞKİLATI TARİHİNE GENEL BİR BAKIŞ

Bu bölümde tarihsel süreç içerisinde polislik veya kolluk yapılanması ve fonksiyonunu eski Türk devletlerinden başlayarak cumhuriyet dönemi dâhil genel bir çerçeve çizilmiştir. Bu çerçeve içerisinde modern polislik öncesi (1845 öncesi), modern polislik kurgusu (1845 sonrası) kolluk yapılanması ve polisin suç önleme, araştırma fonksiyonlarının teşkilatlanması incelenmektedir. 1845 sonrasındaki polislik kurumu çeşitli aşamalarda analiz edilmiştir. Bu dönem polisliğin gelişimindeki aşamalar Zaptiye Müşiriyeti Dönemi, Zaptiye Nezareti Dönemi, 2. Meşrutiyet Dönemi, 1918 - 1923 dönemi, cumhuriyet dönemi olarak tespit edilerek analiz edilmektedir. Bu aşamalar içerisinde, polislik kurumunun merkezi ve yerel teşkilatlanması, yönetim sistemi, mevzuatının gelişmesi ve diğer polis fonksiyonlarının hem Anadolu hem de Rumeli bölümlerinde kurumsal gelişmelerinin zengin bir fotoğrafı çekilmektedir.

1.1. Eski Türklerde Kolluk Hizmetleri

Devlet ve toplum geleneğimize bakıldığında, güvenlik hizmetlerinin dönemlere göre değişik isim ve organizasyonlarla karşılandığı görülmektedir. Bu konuda Osmanlı öncesi dönemlere çok tafsilatlı değinmeye gerek görülmemektedir. Çünkü özellikle Osmanlı'nın ilk dönem güvenlik teşkilatlanmaları daha önceki geleneğin bir benzeri şeklinde tezahür etmiştir (Şahin 2004: 109).

Bir devletin görevi öncelikle o devlette düzen ve güvenliğin sağlanmasıdır. Dolayısıyla kolluk teşkilatının tarihi eskilere kadar dayanmaktadır. Eski Türklerde kamu düzen ve güvenliği milli savunma ile birlikte yürütülmüştür. Polislik hizmetleri ilk başta askerî teşkilat içerisinde oluşmuş ve askeri özellik göstermiştir (Alyot 1947: 11).

Eski Türklerde kamu düzen ve güvenliğine ilişkin olmak üzere idare ve inzibat sistemine ait üç önemli kanun bulunmaktadır. Bu üç kanun, Oğuz Han'ın **Oğuz Töresi**,

Cengiz Han'ın **Uluğ Yasası** ve Timur zamanında çıkarılan **Tüzükât**'tır. Oğuz Töresi, Timur Tüzükâtı ve Cengiz Yasaları doğrultusunda oluşturulan 'Türk Töresi' fuhuşla mücadele için müeyyideler koymuş ve Türk aile yapısının korunmasına büyük bir önem vermiştir (Şerafettin 2000: 120). Her zaman ve mekânda birlik ve beraberliğin oluşması, özgürlük ve bağımsızlığın sağlanmasının yanında, düşman saldırılarına karşı tek vücut olarak savunma yapabilmek için, toplum barışının öneminin bilincinde olmuşlardır. Bu kanunlarda, suçların önlenmesi, suçluların yakalanması ve cezalandırılması ile ilgili hükümler yer almıştır. Bunlar o devirlerin belli başlı hukuk kurallarındandır (Okçabol 1938: 8-9).

Eski Türk kitabelerinde, hemen hemen günümüz polisi ile aynı misyonun yüklendiği "yarkan" ve "daruga" gibi kavramların kullanıldığı görülmektedir (Kuyaksil 2000: 4). İncelenen Uygur Türk metinlerinden bu kelimelerin "Zabıta ve Araştırma Memuru" anlamında kullanıldığı anlaşılmaktadır (Şahin 2004: 93).

Yapılan araştırmalardan bu kavramların daha çok Türklerin islamiyete girmesinden önce geçerliliğini koruduğunu görürüz. Kolluk teşkilatıyla ilgili olarak en eski yazılı belge VIII. yüzyıla ait Tonyukuk Kitabesi'dir. Bilinen en eski subaşı, Tonyukuk Kitabesi'nde subaşı olarak bahsedilen İnel Kağan'dır (Karabal 2007: 19).

Eski Türk topluluklarında zabıta işleriyle uğraşan görevlilere "**Yargan**" adı verildiği Ramstedt adlı ilim adamı tarafından öne sürülmüştür. Ramstedt bu ifadeye, 1913 yılında çıkardığı Suci Kitabesinde rastlamıştır (Okçabol 1946: 15).

Başka bir anıt olan Suci Anıtını G. J. Ramstedt 1900 yılında bulup 1913 yılında neşretmiştir. Kuzey Moğolistan'da Ar-Ashatu Dağı, Dolon Huduk civarında Sucindava'da bulunan 11 satırdan ibarettir. Suci Yazıtı'nda ise polis müdürü, zabıta amiri anlamına gelen kelime yazıtın ikinci satırında "Ben (bir) Kırgız oğlu Boyla Kutlug Yargan" şeklinde geçmektedir (Orkun 1994: 156).

Selçuklular zamanında bir ilin mülkî ve askerî idaresi ile kamunun düzen ve güvenliği subaşılar tarafından yürütülmüştür. Subaşı sözcüğündeki "su" kelimesi sefer etme, harbe girme (Orkun 1946: 25) manasında kullanıldığı gibi aynı zamanda ordu manasına da gelmektedir (Orkun 1946: 42). Subaşı ile de başkomutan ifade edilmiştir. Subaşılar, savaşta belli birliklere komuta etmeye başlamış, barışta da buldukları

bölgenin güvenliğini sağlamışlardır. Subaşı, devlet adına kamu düzenini sağlamakla görevli büyük komutan anlamına gelmekte idi (Vural 1970: 15).

Büyük Selçuklularda subaşından başka “şahne” denilen görevliler vardı. Şahne, eskiden şehrin dirlik ve düzenliği, bilhassa gece emniyetini korumak ve sağlamakla vazifeli memur, gece bekçisi, subaşı, zabıt müdürü görevlerindekiyle verilen ünvanı. Eşanlamı, ihtisab ağası denilen memuriyettir.

Büyük Selçuklularda taşrada türlü renklerde bayrakları, çetrelere bulunan ve izine bağlı olmak üzere, para bastıran melikler ile şahnelere/şihnelere, umumi valilerin ayrı ayrı vezirleri ve merkezdekilerden daha küçük ölçüde, birer divanları vardı. Büyük Divâna bağlı eyalet merkezlerinde “şahne/şihne denilen askerî kumandanlardan başka, sivil idareden sorumlu “amîdler” ve ayrıca halktan seçilmiş “reis”ler ve belediye işlerine bakan “muhtesip”ler bulunurdu (Kafesoğlu 1972: 146-147).

1.2. Osmanlı Döneminde Kolluk Hizmetleri

Osmanlı Devletinde şehir ve kasabalarda, sadrazama karşı sorumlu ve mülkî idarî işlere bakan kadılar görev yapmaktaydı. Kadılara karşı ise subaşılar sorumluydu. Subaşılar, askerî bir amir olarak asayiş işlerini yürütmekle görevliydi (Kızılkaya Sönmez 2003: 17).

Osmanlıdaki subaşılık kurumu kasabalarda İl Subaşı büyük şehirlerde ise şehir Subaşı olarak iki şekilde tesis edilmiş olup, bunların asayiş temindeki en önemli yardımcıları ise yasağcı, çavuş, muhız ve muhtesib gibi görevlilerdi. Bunlar günümüz polisi gibi, kanuna karşı gelen ve toplum huzurunu bozanları yakalayarak kadı önüne çıkarır ve yargılamadan sonra da verilen cezayı tatbik ederlerdi (Çiçek 1996: 123).

Eski Türklerde olduğu gibi Osmanlı’da da polis yapılanması, ilerde değineceğimiz üzere belli bir döneme kadar askerî yapılanma içerisinde yer almış, askerî amirler aynı zamanda polis amiri olarak da görev yapmışlardır (Şahin 2004: 109). Subaşı ve yanındaki ases adı verilen kolluk kuvvetleri şehirlinin hüsn-i halini ya da su-i halini bile takip etmekteydi. Mahalle birimiyle yakın temas halinde bazen herhangi bir şahsın müracaatıyla bazen de doğrudan kendi tespitleriyle müdahil olduğu meseleyi mahkeme huzuruna getirirdi. Osmangazi döneminde halkın güvenliğini ve adaletini

sağlamaya yönelik teşkilat oluşturulmuştu. Her kale ve yerleşme merkezine tayinler yapıldı. Kadı, subaşı ve dizdar atamaları ilk sırayı alıyordu. (Oğuzoğlu, 2000: 114).

Zamanla devlet örgütü ve ordu teşkilatı büyüyen Osmanlı toplumunda, her yönüyle devletin başını temsil eden padişahlar bütün idarî, askerî ve bunlarla birlikte ülke güvenliğinin sağlanması işlerinin yürütülmesini, devlet ricali ve halk karşısında kendilerini temsil eden sadrazamlara devretmişlerdir. Sadrazamlar ise ülke içi emniyet ve asayişin sağlanabilmesi için, ordudan ayrı olarak kendilerine bağlı özel memurlar mahiyetinde, istihbarat sorumlusu olarak görev yapan “Tebdil-i Çuhadarlar” tesis edilmişlerdir (Kızılkaya Sönmez 2003: 17).

Ayrıca her şehirde oranın subaşına bağlı olan ve daha çok gece güvenliğini sağlayan Aseslik Teşkilatı kurulmuştur. Asesler, asıl olarak geceleri güvenliği sağlamakla, bir bakıma yakın zamana kadar ülkede devam eden çarşı ve mahalle bekçilerinin yapmış olduğu görevle sorumluydular. Zamanla sadece gece değil gündüz de subaşıyla beraber şehir güvenliğini sağlamaya başladıklarından dolayı İstanbul’un asayişini sağlayan polis vazifesini yerine getirdiler (Şahin 2004: 111).

1.2.1. 1299 - 1453 Dönemi

Osmanlı Devleti, halkın güvenliğine önem vermiştir. Osmanlı İmparatorluğu’nun kurucusu Osman Gazi, huzur ve güveni sağlamak için ilk zabıta ve inzibat teşkilatı olarak kadılık ve subaşı denilen zabıta amirliklerini oluşturmuştur.

Askerî, mülkî ve idarî işlere bakan kadılar sadrazama karşı, subaşılar ise kadılara karşı güvenlikten sorumlu tutulmuşlardır. Kadılara genel olarak idarî görevler verilmiş olmasına karşılık, Subaşılar, askerî kimliklerinin yanında zabıta işlerini de yürütmekle yükümlü kılınmışlardır (Erdoğan 1987: 9–11). O dönemde her şehir ve kasabada birer kadı ve subaşı bulunmaktaydı. Eski Türklerde olduğu gibi Osmanlı Türklerinde de polis teşkilatı askerî teşkilat kadrosu içerisinde yer almış, askerî amirler aynı zamanda polis amiri olarak görev yapmışlardır. Devlet ve ordu teşkilatı zamanla büyümüş, devletin başında mutlak bir kudrete sahip ve en büyük adlî, askerî ve mülkî amir olan padişahlar yer almışlardır. Padişahlar bütün idarî, askerî ve bunlarla birlikte ülkede kamu düzen ve güvenliğinin sağlanması işlerini, devlet ricali ve halk karşısında kendilerini temsil eden

sadrazamları vasıtasıyla yürütmüşlerdir. Bu nedenle sadrazamlar, bütün polis teşkilatının görevlerini başarmak için özel memurlar, tebdil çuhadarları yani istihbarat toplayan sivil memurlar kullanmışlardır. Sadrazamın yanında yer alan subaşilar yanlarında, yasakçıları ve gece bekçiliği yapan asesleri ve bunların bağlı oldukları asesbaşilarla birlikte düzen ve güveni sağlamışlardır. Subaşı, barış zamanında askerleri savaşa hazırlamak ve eğitmekle birlikte, kentin dirlik ve düzeninin sağlamak, savaş zamanında da yetiştirdikleri birliklere komuta etmekten sorumlu tutulmuşlardır. Bu dönemde taşradaki güvenlik hizmetleri, eyaletlerin başında bulunan “Beylerbeyi”nin ve sancakların başında bulunan “Sancak Beyi”nin emirlerinde bulunan askerler (sipahilerle) tarafından yerine getirilmiştir (Yaşar 1997: 5).

1.2.2. 1453 - 1826 Dönemi

İstanbul’un fethinden sonra yeniçeri teşkilatı geliştirilmiş, askerî komutanlık başka adlarla ifade edilmeye başlanmış ve subaşılık yavaş yavaş sadece şehir ve kasabaların dirlik ve düzenine ve hatta belediye imar işlerine bakan kişilere unvan olmuştur.

İstanbul’un düzen ve güvenliğinin sağlanması işi başta yeniçeriler olmak üzere Bostancı, Cebeci, Topçu gibi askerî ocaklar ile Kaptan-ı Derya askerlerine intikal etmiş ve İstanbul, Yeniçeri Ağası, Bostancıbaşı, Cebecibaşı, Topçubaşı ve Kaptan Paşa arasında bölgelere ayrılmıştır (Alyot 1947: 45). Ayrıca bu dönemde Falakacı, Böcekbaşı ve Asesbaşilar da emniyet hizmetlerinde görev almışlardır. Bu görevliler hakkında kısaca bilgi vermek gerekirse;

Yeniçeri ağası, sadrazamdan sonra en yetkili kişi olup suç işleyenleri falakacılara dövdürerek hapsedirmiştir.

Böcekbaşı, yeniçeri ağasından sonra asayiş ve inzibati korumakla görevli kişidir. “Zabıta-ı Hafîye” işlerine bakan Böcekbaşı, o zamanın Polis Müdürü demektir (Pakalın 1993: 241–242). Böcekbaşının yanında emrini yerine getiren salmalar vardır. Salmalar bugünkü sivil memurların yaptıkları işleri görürlerdi. Salmaların yakalayıp böcekbaşının önüne getirdiği kimseler hakkında çok sert tahkikat yapılır ve suç işlediği anlaşılan kimseler şiddetli cezalara çarptırılırdı.

Falakacılar, yeniçeri ağasının emrinde falaka taşıyan acemi kişilerden oluşmuştur.

Ases, gece zabıtasını idare etmekle görevli olan kişilerdir. Bunların sorumlusu da Asesbaşılardır (Pakalın 1993: 93-94).

Cebecibaşı ve Cebeciler; Ayasofya, Kocapaşa ve Ahırkapı taraflarının Kaptanpaşa; Kasımpaşa ve Galata Sementi'nin, Topçubaşı ve Topçular; Tophane Sementi ile Beyoğlu'nun, Bostancıbaşı ve Bostancılar ise Üsküdar, Eyüp, Kağıthane, Boğaziçi, Kadıköy, Adalar ve Ayestafanos'un kamu düzen ve güvenliğini sağlamışlardır.

İstanbul dışındaki taşra şehirlerinde, bu hizmet savaş zamanında askere giden "tımarlı sipahiler" tarafından buldukları yerin en büyük mülkî amir emrinde ifa ediliyordu (Şahin 2004: 110). Bugünkü karakol teşkilatına benzer oluşumlara da yine bu dönemde rastlanılmaktadır. İstanbul'da bulunan Beyoğlu, Eyüp, Üsküdar ve Karaköy Polis Merkezlerine bağlı semt karakolları günümüze o zamandan kalan karakol yapılarına birer örnek teşkil eder (Cinel 2001: 4).

"Ortalığı gözden geçirmek, kolaçan etmek" manasında kullanılan "kol" kelimesinden aynı manaların yüklendiği kol gezmek tabirleri gelişmiş, bu işi yapan zabıtaya kollukçu ve bunların buldukları yerlere kolluk denilmeye başlanmıştır. Bugün kullanılan karakol kelimesinin en eski kullanım şekli olan "karavul" kelimesinin ise, Kıpçak dilinde köyün, kentin bakıcı ve gözeticilerinin buldukları yer anlamında kullanıldığı görülür (Şahin 2004: 101).

Eski Türk dillerinde geçen bu kelimeler zamanla değişerek günümüzde kolluk ve karakol şeklinde kullanılır olmuştur.

1.2.3. 1826 - 1845 Dönemi

Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması ile birlikte güvenlik hizmetlerinde bir boşluk meydana gelmiştir. Bu boşluğu doldurabilmek için, askerlik hizmetlerini bitirip terhis olan erlerden oluşan Redif Kuvvetleri adı altında kurulan teşkilattan yararlanılmıştır. Fakat bu teşkilattan da olumlu sonuç alınamamıştır. Daha sonra Vali ve Mutasarrıfların kapılarında besledikleri ve sayıları oldukça az olan "Kapı Halkı" denilen askerden yararlanılmıştır (Çadırcı 1991: 317).

Ardından kurulan Asakir-i Muntazama-i Hassa (Asakir-i Mansure-i Muhammediye) adlı askerî teşkilat Yeniçeri Ocağından kalan zabıta hizmetlerini yüklenmiştir. Bu dönemde teşkilatın başında Yeniçeri Ağası'nın yetkilerini haiz Serasker görev yapmıştır. Bu devirde de İstanbul çeşitli zabıta mıntıkalarına ayrılmıştır. Her bölgede ayrı bir zabıta biriminin görevli kılınması sebebiyle bu devirde de görev kargaşası devam etmiştir. Devletin asayiş işlerini yürüten Asakir-i Mansure-i Muhammediye kuruluşunun dışında 1826 yılında yayımlanan İhtisap Ağalığı Nizamnamesi ile İhtisap Nezareti kurulmuştur. Asıl görevleri belediye hizmetlerini yürütmek olan bu teşkilatın devriye gezmek, hüviyet kontrolü yapmak, yardıma muhtaç olanlara yardım etmek gibi kısmî kolluk görevlerini de yerine getirdikleri görülmüştür (Şahin 1997: 5-7).

1834 yılında Anadolu ve Rumeli'nin bazı eyaletlerinde Asakir-i Redife adıyla kurulan askerî teşkilatın idaresi, Yeniçeri Ağasının iç güvenlik konusundaki yetkilerine sahip Serasker denilen komutana verilmiştir. Bu dönemde gerek başkent İstanbul'da, gerek taşrada polis hizmetleri birbirinden farklı örgütler tarafından yürütülmüştür. İstanbul'da İhtisap Nezareti, eyaletlerde Sipahiler vardır. Kuvvetlerin emir ve komutasında birlik ve bütünlük sağlanamamıştır. Yurdun her tarafı için aynı yapıda bir polis örgütü kurulamamış ve bu karışıklık 1845 yılına kadar sürmüştür (Alyot 1947: 69). Bu tarihe kadar, İstanbul'da her emniyet faaliyeti için ayrı ayrı kişiler görevlendirilmişken, eyaletlerde Beylerbeyi'nin emrindeki Sipahiler bu hizmeti görmüşlerdir (Vural 1970: 16).

1.2.4. 1845 - 1879 Dönemi (Zaptiye Müşiriyeti Dönemi)

İlk Polis Nizamnamesi, Polis Nizamı adı altında 17 maddeden ibaret olarak Sultan Abdülmecid zamanında 20 Mart 1845 tarihinde çıkarılmıştır. Bu vesile ile işaret etmek gerekir ki polis kelimesi de resmî lisana ilk defa bu nizamname ile girmiş oluyordu (Birinci 1999: 9).

Nizamname'nin kaynağı olarak 1 Temmuz 1800 tarihli "Paris Emniyet Müdürünün Görevlerini Düzenleyen Kararname" adlı metin gösterilmiştir (Gülmez 1983: 5).

Polis Nizamnamesi'nde polis örgütünün görevleri belirtilmiştir. Bu nizamname Tezkere-i Umumiye adı altında bir yazı ile de yabancı elçiliklere bildirilmiştir (Alyot 1947: 75).

1845 yılına ait Polis Nizamnamesi ile polise verilen görevler:

- Ülke içerisinde seyahat eden yerli ve yabancıların gidiş-gelişlerini kontrol etmek ve gerekli tezkerelerini vermek,
- Dışarıdan ve diğer vilayetlerden gelenlere ikamet belgesi vermek,
- Ateşli silah ruhsatı vermek,
- Resmi binalar ile umumi yerlerin korunmasını sağlamak,
- Çalışabilecek durumda olan dilencilere engel olmak,
- Cezası biten mahpusların memleketlerine gitmelerine yardımcı olmak,
- Han, otel, lokanta, kumarhane gibi yerlerin kurallara uygunluğunu denetlemek,
- Kumarhanelerin çoğalmasına engel olmak,
- Asayiş açısından zararlı derneklere engel olmak,
- Matbaa ve kitapçıları ile kitap, gazete ve mecmuaları kontrol etmek,
- Oyun ve eğlence yerlerinin güvenliğini sağlamak,
- Bayram ve tatil günlerinde uygulanacak emirleri ilgililere tebliğ etmek,
- Borsanın düzenine bakmak, simsarlara ruhsat vermek,
- Lüzum ve şikâyet üzerine ölüm olaylarının tahkikatını yapmak

(Bilgiç, Karakaya 2002: 177).

Ancak Nizamname ile getirilen yeniliklere rağmen karışıklıklar tümüyle ortadan kaldırılamamıştır. Başkentte polis hizmeti Yeniçeri Ağası yerine geçen Serasker, İhtisap Ağası ve Polis adını taşıyan bir teşkilat tarafından yürütülmeye başlanmıştır. Taşrada polis hizmeti ise, sipahiler ve İstanbul'da olduğu gibi memleketin birçok ilinde kurulan Asakir-i Mansure Alaylarına verilmiştir (Kuyaksil 2000: 8).

Asayişten sorumlu ilk müstakil müessese olan Zaptiye Müşiriyeti'nin kuruluşu (daha sonra yine birleşip ayrılmakla beraber) ve Bâb-ı Seraskeri'den ayrılması 15 Şubat

1846 tarihinde gerçekleşmiştir (Birinci 1999: 10). Bu dönemde eyalet ve sancaklardaki zaptiye hizmetleri doğrudan doğruya bu makama bağlanmıştır. Bu döneme, Polis ve Jandarma birimlerinin birlikte görev yapmaları nedeniyle “Tevhidi Zabıta” dönemi de denilmektedir. 14 Haziran 1869 tarihinde Jandarma Teşkilatı’nın ilk nizamnamesi olan Asakir-i Zaptiye Nizamnamesi yürürlüğe girmiştir.

1.2.5. 1879 - 1908 Dönemi (Zaptiye Nezareti Dönemi)

“Tanzimat ve Islahat hareketleri çerçevesinde Avrupa’daki örneklere bakılarak 2 Aralık 1879 tarihinde Zaptiye Müşirliği kaldırılarak, yerine zabıta hizmetlerini yapan “Zaptiye Nezareti” kurulmuştur. Zaptiye Nezareti ile zabıta hizmetleri polis ve jandarma teşkilatlarına bölünmüştür. Zaptiye Nezareti bugünkü manada anladığımız Emniyet Genel Müdürlüğü’nün görevini ifa etmiştir” (Dündar 1993: 223).

Aynı tarihte kırsal alanda zabıta hizmetlerini yürütmek amacıyla Seraskerlik makamına bağlı Umum Jandarma Merkeziyesi kurulmuştur. Başlangıçta sadece İstanbul’un güvenlik hizmetlerinden sorumlu tutulan Zaptiye Nezareti, bir süre sonra ülke çapında genişlemiş ve tüm merkez ve taşra polis kuruluşlarını yönetmeye başlamıştır (Çufalı 2002: 23).

1881 yılında İstanbul’da düzen ve güvenliği sağlayan Asakir-i Zaptiye Teşkilatı kaldırılmış ve yerine Polis Teşkilatı kurulmuştur. 1886 yılından sonra, İstanbul Polis Müdürlüğü dışındaki diğer müdürlüklere mutasarrıflık adı verilmiş ve polis müdürüne de mutasarrıf denilmiştir.

Emniyet Teşkilatı’nın gelişme çizgisinde terfiler ve usulleri hakkında ilk olarak çıkarılan mevzuattan terfilere dair olanı 28 Ekim 1891; terfilerin usulü hakkındaki irade ise 19 Kasım 1891 tarihlidir (Birinci 1999: 12). Polisin devlet teşrifatındaki yeri 25 Nisan 1893 tarihli irade-i seniye ile tanzim edilmiş ve bir kaideye bağlanmıştır (Birinci 1999: 13).

1894 yılında 15 vilayette polis teşkilatı kurulmuş, her vilayette Polis Dairesi’nin başına bir Serkomiser (Başkomiser) verilmiştir. İstanbul’da İstanbul Polis Müdürlüğü, Beyoğlu ve Üsküdar’da Polis Mutasarrıflığı ve Beşiktaş Polis Memurluğu olarak teşkilatlanmıştır. Bu teşkilat 10 bölük ve 700 erden ibaret iken 16 bölük ve 1700 ere yükseltilmiştir. Aynı dönemde Taşra teşkilatında ise Beyrut, Suriye, Selanik, Aydın,

Manastır, Urfa, Kosova ve Yemen Vilayetlerinde Polis Müdürlüğü kurulmuş; Bitlis, Hicaz, Sivas, Trablusgarp, Trabzon, Adana, Hüdavendigâr (Bursa), Halep, Cezayir, Bahr-i Sefid, Yanya, İşkodra, Konya, Diyarbakır, Van, Mamutulaziz (Elazığ), Musul, Bağdat, Bosna, Eruzurum, Kudüs, Zor, Bingazi, Çatalca ve İzmit Polis Teşkilatı, birer Serkomiserin; Biga polisi de bir komiserin yönetiminde teşkilatlandırılmıştır (Gülçiçek 2004: 39).

Zaptiye Nezareti'nin sonu olan 1909 yılına doğru illerin çoğunda polis teşkilatı kurulmuş, bazılarını polis müdürü bazılarını da serkomiserler yönetmişlerdir. 1881 yılında fiilen kurulmuş olan Polis Teşkilatı'nın görev ve yetkilerini belirleyen ilk hukuksal metin 6 Aralık 1896 tarihinde yayımlanmıştır. 1898 yılında da İstanbul'da bir sivil polis teşkilatı kurulmuştur. Bundan sonra 19 Nisan 1907 tarihinde ilk Polis Nizamnamesi yayımlanmıştır. Polis örgütünün ihtiyaçlarını her bakımdan yeterli bir biçimde karşılayan ve 167 maddeden oluşan bu nizamnamenin en belirgin özelliği, içerdiği hükümler itibarıyla yabancı etkiler altında kalmadan hazırlanmış ve uzun süre başarı ile uygulanabilmiş olmasıdır (Alyot 1947: 189-191).

Sözkonusu nizamnamede, Polis Teşkilatı'nın merkez ve taşra kuruluşlarının görev ve yetkileri, jandarma ile olan ilişkileri, polisin tecziyesi ve levazım, ödenek gibi konuları düzenlenmiştir (Dündar 1993: 225). Polisler, serkomiser, ikinci komiser, üçüncü komiser, komiser muavini ve polis memuru olmak üzere 5 sınıfa ayrılmaktaydı. Polisin görevleri, önleyici zabıta hizmetleri, siyasi zabıta hizmetleri ve adli zabıta hizmetleri olarak ifade edilmiştir. 1907 yılında Selanik'te Polis Okulu açılmıştır. Belçika'dan getirilen iki subayın idaresine verilmiştir. Lion BROZO'nun, okul müdürlüğü yaptığı görülmektedir (Gülçiçek 2004: 41).

1.2.6. 1908 - 1918 Dönemi (2. Meşrutiyet Dönemi ve Emniyet-i Umumiye Müdürlüğü)

22 Temmuz 1909 tarihinde Fransız ve Alman Polis Teşkilatları esas alınarak “İstanbul Vilayeti ve Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti Teşkilatı'na Dair Kanun” çıkartılmıştır. 31 Mart Vakası ile de Zaptiye Nezareti kaldırılmış yerine Dâhiliye Nezareti'ne bağlı ve tüm ülkeye şamil polis işlerini yürütmekle görevli “Emniyet-i

Umumiye Müdürlüğü” ve İstanbul Vilayetine bağlı “Polis Müdürlüğü” kurulmuştur (Gülçiçek 2004: 39).

Emniyet Teşkilatı'nın ilk defa Dâhiliye Nezareti'ne bağlanması ise yine aynı kanunla (4. Madde) 4 Ağustos 1909 (22 Temmuz 1325) tarihinde gerçekleşmiştir (Birinci 1999: 14).

İlk Emniyet-i Umumiye Müdürü, o zaman bir jandarma miralay olan Galip Bey'dir. Galip Bey'in bu vazifesi, 13 Haziran 1911 tarihine kadar devam etmiştir (Birinci 1999: 14).

Polis memuru isminin kullanılmasına, ilk defa 4 Ağustos 1909 tarihinde yürürlüğe giren kanunla başlanılmış ve böylece Polis Neferi ismi yerini Polis Memuru'na bırakmıştır (Birinci 1999: 14).

1909 yılında İstanbul'da, Mabeyn Dairesinde polis okulu açılmıştır. Okulun müdürlüğünü, Yüzbaşı Ahmet Bey yapmıştır. İhtiyacı karşılamayan bu okuldan sonra aynı yıl Beyrut, Bağdat, Adana ve Trabzon'da da polis okullarının hizmete sokulduğu görülmektedir (Gülçiçek 2004: 41).

Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti, 1913 yılına kadar polis işlerini 1907 yılında çıkarılan Polis Nizamnamesi hükümlerine göre yürütmüş ve bu Nizamname'nin hükümleri İstanbul dâhil tüm ülke sathında uygulanmıştır (Okçabol 1940: 97).

9 Aralık 1913 tarihinde, Dâhiliye Nezareti Teşkilat Nizamnamesi çıkarılmış ve bu Nizamname'de, Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'nin görevleri belirlenmiş ve Dâhiliye Nezareti'ne bağlı olarak hizmet etmiştir (Yaşar 1997: 14). Aynı nizamnameyle, Emniyet-i Umumiye Müdürlüğü'ne bağlı olarak kurulan ve personel hizmetlerini yürütmekle görevlendirilen Memurin Şube Müdürlüğü kurulmuştur (<http://www.egm.gov.tr>, 2009).

1907 yılındaki Polis Nizamnamesi çıkarıldığı dönemde görevde olan veya 1913 yılındaki Polis Nizamnamesi çıkarılana kadar teşkilata giren personelin özlük dosyalarına Atik (Eski) Dosyaları adı verilmiştir. Buradaki eski tabiri 1913 yılında çıkarılan nizamnameye göre adlandırılmıştır. 1907 ve 1913 yılları arasında sicil alan polisler 1913 yılına ait nizamnameyle oluşturulan kütüğe kaydedilmemiş ve 1913 yılından sonra teşkilata girenlere yeni dosyalar açılmıştır. Bu yeni kütüğe kaydedilenler, Cedit olarak adlandırılmış ve bunların özlük dosyalarına da Cedit Dosyalar denilmiştir.

Bu uygulama 1937 yılında yürürlüğe giren Emniyet Teşkilatı Kanunu'na kadar devam etmiştir (Ertürk 2005: 38).

Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'nin görevi, "Memleketin emniyet ve inzibatına taalluk eden her türlü umum muamelatı takip ve o bapta muhaberatı idare ve polis teşkilat ve polis mekteplerini idare etmek" olarak tespit edilmiştir. Görevleri bu nizamname ile belirlenen Emniyet-i Umumiye Müdürlüğü, Ankara'da Milli Hükümet Emniyet-i Umumiyesi kuruluncaya kadar, Dâhiliye Nezareti'ne bağlı olarak hizmet görmüştür (Alyot 1947: 489).

Emniyet-i Umumiye Müdürlüğü, başlangıçta emniyet, memurin ve levazım, muhasebe ve tahrirat şubelerinden oluşmuştur. Daha sonraki tarihlerde bunlara, heyet-i istihbariye, polis müfettişliği, siyasi ve idarî kısımlara bakan iki umum müdür muavini eklenmiştir. Bu kısımlardan siyasi kısım bir müdür yönetiminde 6 şube ile umumî ve hususî kalemde, her şubenin kadrosu ise bir müdür, iki yardımcı ve gerektiği kadar memurdan oluşmuştur.

İdarî kısım, muhasebe, memurin ve polis mecmua müdürlükleri ile evrak ve levazım memurlukları, memurin ve müstahdemin-i müteferrikadan meydana gelmiştir. 1915 yılı başlangıcında bu teşkilat yeniden genişletilerek Seyrüsefer, Canip, Takibat-ı Adliye Müdürlükleri kurulmuştur. Ayrıca aynı yıl içinde doğrudan Dâhiliye Nezareti'ne bağlı Emniyet Müdürlükleri kurulmuş ve bunlar hudut kapılarıyla demiryolu durak yerlerinde görev yapmışlardır. Yolcu trenlerinde görevli olan gezici polis ve komiserler, Emniyet Müfettişlerine bağlı olarak çalışmışlardır.

1922 yılında İstanbul'daki Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti kaldırılarak, 1923 yılında İstanbul Polis Müdürlüğü'ne dâhil edilmiştir. Polis Teşkilatı, 1922 yılında İstanbul Vilayeti'ne bağlı Emniyet-i Umumiye Müdürlüğü'nün kaldırılmasıyla birlikte tek merkezden Ankara'ya bağlı Milli Hükümet tarafından yönetilmeye başlanmıştır. 1920 yılında, Ankara'da teşekkül eden Milli Hükümetin Emniyet-i Umumiyesi, bir Umum Müdür ve bir muavinle, Emniyet, Seyrüsefer, Memurin şubeleri ve altı kişilik teftiş kurulundan ibaret mütevazî kadrosu ile çalışmıştır (Tongur 1946: 311).

1907 ve 1913 yıllarına ait Polis Nizamnameleri, 1932 yılında 2049 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun 1934 yılında Polis Vazife Selâhiyet Kanunu ve 1937 yılında 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun yayımlanmasına kadar yürürlükte

kalmış ve Polis Teşkilatları bu nizamnamelerin hükümlerine göre görevlerini yürütmüşlerdir (Yaşar 2000: 32).

Başkent Polis Teşkilatı diğer illerden ayrı düşünülmüş, illerde polis müdürlüğü kurulacağı liva ve kazalarda birer amirin yönetiminde yeteri kadar polis bulunduracağı belirtilmiş, polis mesleğine alınma ve yükselme şartları aydınlatılarak polisin değişik hizmet yerlerinde görev ve yetkileri tam olarak belirtilmiştir.

1.2.7. 1918 – 1923 Dönemi

Bu dönemde polis teşkilatı, birisi merkezi İstanbul'da diğeri ise, merkezi Ankara'da olmak üzere iki ayrı teşkilat ile faaliyet göstermiştir. İstanbul'da Osmanlı Polis Teşkilatı, padişah ve onun hükümetinin emrinde, işgalci düşman kuvvetlerinin baskı ve istekleri doğrultusunda çalışmaya zorlanmıştır. Milli Polis Teşkilatı ise, bir yandan anayurdu işgal eden düşman devletlere, diğeri yandan düşmanlarla işbirliği yapan padişah ve hükümetine, bundan başka ayaklanarak yurdun iç güvenliğini bozan yerli işbirlikçilere ve bağımsız devlet kurma hayali peşinde koşan, bu uğurda akla sığmayacak çingnlikler yapan Ermeni ve Rum azınlıklara karşı mücadele etmiştir.

30 Ekim 1918 tarihinde imzalanan Mondros Mütarekesi sonrasında Osmanlı Devleti'ne bırakılan topraklarda 15 vilayet, 35 bağlı liva ve 17 bağımsız liva bulunmaktadır. Merkezi yönetim, vilayet ve bağlı livalar (kaza) doğrudan Dâhiliye Nezareti'ne bağlıdır (Gülçiçek 2004: 39).

1918 yılında Osmanlı Devleti'nin tüm vilayetlerinde, 974 amir sınıfı personel, 5903 memur sınıfı personel olmak üzere toplam 6877 personelin görev yaptığı görülmektedir (Tongur 1946: 251). 2833 Personel olmak üzere en fazla personel istihdamının yapıldığı vilayetin İstanbul olduğu dikkat çekmektedir.

İşgal altında bulunan bölgelerde itilaf devletleri kendi askerî polis teşkilatını görevlendirmişler ve Osmanlı Polis Teşkilatı'nda azınlıklar egemen kılınmışlardır. Maddi ve manevi baskı ve her türlü çıkar vaatleri karşısında yabancıların emellerine hizmet etmeyecek yapıda olan bir kısım Türk Polislerini derhal azletmişler, memleket dâhilinde kalmaları tehlikeli görülen polisleri de Malta'ya sürgüne göndermişlerdir. Bunların yerine kendi amaçları doğrultusunda hizmet edecek kimselere görev vermişlerdir. Ancak her gidenin yerine yeterince eleman bulamadıkları için bir kısım

polisler görevlerinde kalmış, bunlar ulusal Kurtuluş Savaşı'nın kazanılması için, her türlü bilgi ve yardımları Ankara'ya ulaştırma yolunda fedakârca çalışmışlardır. Anadolu'dan verilen direktifler çerçevesinde istenilen işleri başarmak amacıyla milli ve gizli gruplar oluşturmuşlar, bazı kişilerin ve mütarekeyi takiben esaretten dönen Türk subaylarının Anadolu'ya kaçırılmasını, işgal altındaki depo ve ambarlardan silah ve cephanelerin gizlice Anadolu'ya gönderilmesini sağlamışlardır. Keza bu dönemde düşman devletler casus örgütlerini Kurtuluş Savaşı'nı sabote etmek için ülkemize göndermişlerdi. Türk Polisi, bunların gizli amaçlarını hareketlerinden önce öğrenmiş, haklarında her türlü bilgiyi fotoğraflarıyla birlikte Anadolu'ya ulaştırmış ve böylece Milli Mücadeleyi kundaklamaya gidenlerin emellerini gerçekleştirmeden yakalanmalarını sağlamıştır. Türk Polisi, işgal altında bulunan bölgelerde emniyet ve asayişin korunması ve suç faillerinin meydana çıkarılmasında da başarılı çalışmalar yapmıştır.

TBMM'nin açılışından iki ay sonra 24 Haziran 1920 tarihinde Ankara'da Milli Hükümete bağlı olarak Emniyet-i Umumiye Müdürlüğü kurulmuş, 1 Genel Müdür, 1 Genel Müdür Yardımcısı ile Emniyet, Seyrüsefer, Memurin şubeleri ve altı kişilik Teftiş Kurulu'ndan oluşan bir yapılanmaya gidilmiştir (Dündar 1993:230–235).

Kurtuluş Savaşı başarıldıktan sonra İstanbul'u da yönetimi altına alan Milli Hükümet, Osmanlı Devleti'nin Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'ni, İstanbul Polis Müdürlüğü haline dönüştürmüştür. Böylece Mondros Mütarekesi ve Kurtuluş Savaşı koşullarının Anadolu'da ortaya çıkardığı ikili polis sistemi, teke indirgenmiş ve bütünlük sağlanmıştır. Ankara'da Milli Hükümetin Emniyet-i Umumiyesi, Erzurum Milletvekili Durak Bey tarafından 1920'de teşkilatlandırılmaya başlanmış, aynı yıl içinde A. Naci Bey, 1923 yılında Halit Bey, Emniyet Genel Müdürlüğü yapmışlardır.

29 Ekim 1923'te Cumhuriyet ilan edilirken yeni Türkiye Cumhuriyeti zayıf bir polis teşkilatı devralmıştır. Cumhuriyet yönetimi, İl Polis Teşkilatlarını da Merkez Teşkilatı gibi pek zayıf durumda bulmuştur. İstanbul, İzmir, Edirne, Bursa, Balıkesir ve Manisa gibi büyük iller 1922 yılına kadar işgal altında kalmış ve bu nedenle kadroları yetersiz durumda bırakılmıştır. 1923 yılında Ankara, Antalya, Adana, Samsun, Trabzon, Konya, Kastamonu, Sivas, Erzurum, Kars, Eskişehir, Elazığ, Zonguldak ve İzmit Polis Teşkilatlarının başında 25-30 lira maaşlı birer Polis Müdürü; Diyarbakır, Bitlis,

Amasya, Tokat, Bolu, Afyonkarahisar, Malatya, Yozgat, Sinop, Mentese, Urfa, Kayseri, Gaziantep, Ertuğrul illeri polis teşkilatlarının başında birer serkomiser; Rize, Kütahya, Ordu, Gümüşhane, Niğde, Aydın, Isparta, Silifke, Mardin, Kırşehir, Çorum, Denizli, Çankırı, Ardahan ve Artvin Polis Teşkilatları'nın başında birer ikinci komiser; Aksaray, Burdur, Beyazıt, Sarat, Genç, Muş ve Van Polis Teşkilatlarının başında ise bir komiser muavini yönetici olarak görev yapmıştır (<http://www.iem.gov.tr> , 2009).

1.3. Cumhuriyet Döneminde Polis Teşkilatı

Cumhuriyet'in ilk on yılında mevzuat yönüyle bir değişikliğe rastlanmamaktadır. O dönemde kurulan icra vekilleri heyetlerinin programlarında, askeri teşkilatları güçlendirme ön plana çıkmaktadır. 1907 ve 1913 yılları arasında çıkarılan mevzuatlara, 1932 yılına kadar yenisinin eklenmediği anlaşılmaktadır (Gülçiçek 2004: 40).

24 Şubat 1923 tarihinde İstanbul Polis Müdüriyet-i Umumiyesi kaldırılmıştır. Ankara'daki Emniyet-i Umumiye Müdürlüğü'nün kuruluşundan İstanbul Polis Müdüriyet-i Umumiyesi'nin kaldırışına kadar geçen sürede ülkede iki ayrı polis teşkilatı görülmüştür. Bu teşkilatlardan biri Kurtuluş Savaşı boyunca gittikçe daralan bir bölgede ve yalnızca İstanbul'da, diğeri ise merkezi Ankara'da ve İstanbul dışındaki Misak-ı Milli sınırları içerisinde görev yapmıştır. İstanbul Polis Müdüriyet-i Umumiyesi kaldırıldıktan sonra Ankara'daki Emniyet-i Umumiye Müdürlüğü'ne bağlı il teşkilatları düzeyinde İstanbul Polis Müdürlüğü teşkil edilmiştir (Tongur 1946:311).

14 Mayıs 1930 tarihinde Emniyet-i Umumiye Müdürlüğü ismi, Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü olarak değiştirilmiştir (<http://www.egm.gov.tr> 2009).

Cumhuriyet döneminde ilk defa 30 Haziran 1932 tarih 2049 sayılı Polis Teşkilat Kanunu, 1934 yılında ise 27 maddelik Polis Vazife Salahiyet Kanunu çıkarılmıştır (Gülçiçek 2004: 40).

Bu kanunun 46 maddeden ibarettir. Polis Teşkilatı'nın kadro ve derecelerini, mesleğe girme, atama, yükselme, cezalandırma gibi konuları düzenlemiştir. Bu yasanın en önemli özelliği polis okullarının açılması ile Türk kadınının polis teşkilatına alınmasının sağlanmasıdır.

Cumhuriyetin ilanı ile birlikte polisiye hizmetlere yönelik ihtiyaçlar artmaya başlayınca halen yürürlükte bulunan polisin teşkilat, kadro ve yönetim yapılanmasını

düzenleyen 4 Haziran 1937 tarih ve 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu yayımlanmıştır. Bu kanunun yayımlanması ile birlikte polis teşkilatında hukuksal düzenlemelerin çokça yapıldığı görülmektedir.1932 ve 1945 yılları arasında 8 adet kanun ve tüzük yürürlüğe girmiştir. Bunlar Polis Enstitüsü ve Okulları Tüzüğü, Sicil ve Gizli Tezkiye, Kıyafet ve Teçhizat, Emniyet Muamelat Memurları, Polis Mesleğine Giriş ve Poliste Terfi Esaslarını Gösteren Tüzükler ve poliste yaş hadlerini düzenleyen kanun ile polisin disiplinine, merasim ve toplantılardaki rolüne ve polis teşkilatı ile vazifelerine dair talimatnamelerdir (Gülçiçek 2004: 40)

Bu bölümde yazılı akademik ve mesleki literatürün analizi sonucunda Türk polis teşkilatının eski Türklerden cumhuriyet dönemi dâhil tarihsel aşamalar halinde okuyucuya genel hatlarıyla araştırmanın arka planı hakkında betimleme yapılmıştır. Bu analiz sonuçlarına göre modern polislik yapılanması 1845 yılında çıkarılan Polis Nizamnamesi ile günümüz modern ve profesyonel polis teşkilatının temelleri atıldığı tespit edilmiştir. 1845 yılı ile 1920 yılları arasında yani 1920 yılında Ankara hükümetinin Anadolu'da kurduğu Emniyet Genel Müdürlüğüne kadar polis teşkilatı yarı askeri özellik gösterdiği görülmektedir. Cumhuriyet döneminde yasal mevzuatların detaylandırılması ve bunun sonucu olarak polis teşkilatının hem merkezde hem de taşra da yapılanması toplumsal, ekonomik, politik, demografik değişimler ve gelişimlere bağlı olarak büyümüştür. Ana hizmet fonksiyonları çeşitlenmiş ve yerel hizmet birimlerinin vatandaşlara en yakın noktalara kadar getirildiği sonucuna varılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

BURSA POLİS TEŞKİLATI: İDARİ YAPI VE FONKSİYONLARININ ANALİZİ

Bu bölümde, tarihsel süreci de kapsama alınarak öncelikle Bursa İlinin konumu ve özellikleri, emniyet teşkilatının genel idare içindeki yeri, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemi Bursa'daki polis teşkilatlanmasının tarihsel gelişimi, idari ve fonksiyonel açıdan analiz edilmektedir. Bu kapsamda ekonomik sosyal ve demografik değişim ve gelişimleri uyum sürecinde Bursa polis teşkilatının merkez karargâh birimlerinde iş birimlerinin artması, çeşitlenmesi okuyucuya sunulmaktadır. Ayrıca polisin temeli ve vatandaşa en yakın temas birimleri olan polis merkezleri (karakolları) yıllara göre kuruluş, kaldırılış ve birleştirmeleri kurumsal dokümantasyon ve yerel yazılı kaynaklardan taranarak kurumsal gelişim ortaya konmaktadır. Bu bölüm hakkında genel olarak yorum içeren bir sonuç kısmıyla bitirilmektedir.

2.1. Bursa İlinin Konumu ve Özellikleri

Bursa, Kuzeybatı Anadolu'nun en eski doğa ve tarih kentidir. Kuzeyden Yalova ve İzmit, doğudan Bilecik, güneyden Kütahya ve batıdan Balıkesir illeriyle çevrilidir. Bursa ve çevresi, çok eski yıllardan beri büyük kültürlerin beşiği, deyim yerindeyse tarihin her döneminde bir cazibe merkezi olmuştur. Hitit, Lidya, Frigya, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlı kültürleri Bursa'da izlerini bırakmıştır.

Osmanlı egemenliğine girdikten sonra gittikçe artan bir ticari önem kazanan Bursa, coğrafi konumu ve Anadolu yol sistemi içindeki özel durumunun elverişliliği yanında Osmanlıların ilk payitahtı olarak da dikkate değer bir ilgi gördü (Ergenç, 1979).

Bursa, Avrupa ve Asya arasındaki bir bölgede olması nedeniyle Hem Asya, hem de Avrupa kültüründen etkilenmiştir. Bursa, ülkemizde yeşille birlikte anılan tek kenttir. Verimli ovası, yüzyıllarca Bursalıların refah içinde bir hayat sürmelerini sağlamıştır.

Günümüzde ne yazık ki kentleşme ile birlikte Bursa'nın yeşili de yok olma noktasına gelmiştir.

Osmanlı Devleti'nin kurulduğu bu topraklar, Bursa'yı özgün bir tarih kenti yapmıştır. Yüzlerce tarihi yapısıyla hâlâ bir tarih ve kültür kenti olmayı sürdürmektedir.

Asırlardır bir ipek şehri olarak tüm dünyada tanınan Bursa önemli bir sanayi şehri olmuştur. Bugün Türkiye'nin dördüncü büyük kenti olan Bursa, başta otomotiv ve tekstil olmak üzere ülkemizin çok önemli bir sanayi kenti konumundadır.

Bursa ili, Türkiye ortalamasının üzerindeki nüfus artışı ile en hızlı gelişen kentlerimizden biridir. Bu hızlı nüfus artışının en önemli etkeni devamlı olarak göç almasıdır. İlin göç almasındaki en önemli neden ise, Bursa'nın ekonomik, ticaret ve sanayi açısından çok gelişmiş olmasıdır (Bursa Valiliği 2009). Kentin ekonomik anlamdaki gücü göçün temel sebeplerinden biri olarak algılanmakta ve sorunları da beraberinde getirmektedir. Bu denli hızla büyüyüp gelişen kent merkezi suç artışında da Türkiye ortalamasının üzerinde yer almaktadır (Özel 2007).

1950'den sonra gelen göçmenler, yeni oluşmaya başlamış sanayi hem ham madde, hem de iş gücü kaynağı sağlamışlardır. Özellikle Bursa'da tekstil sanayinin gelişmesinde Rumeli göçmenlerinin çok büyük rolü olmuştur (Selimoğlu 2009).

Bursa, Uludağ'daki kış spor merkezi, Marmara kıyı şeridinde özellikle Gemlik civarındaki Kumla, Karacabey sahillerindeki dinlenme tesisleri ile Uluabat ve İznik ve gölleri kıyılarındaki turistik tesislerinin yanı sıra, Ulu Cami, Yeşil Türbe, Emir Sultan ve Yıldırım Camii gibi mimari şaheserleri ile İstanbul'dan sonra turistlerin en fazla ilgisini çeken bir turizm kentidir.

Bursa, sahip olduğu tarihsel, kültürel, ekonomik, demografik önem ve özelliklerinin yanında aynı zamanda huzurlu bir kenttir. Bu huzurun ve güvenliğin sağlanmasında bütün birim ve üniteleriyle Bursa polislerinin çalışmaları Bursa halkı tarafından da takdir edilmektedir.

2.2. Emniyet Teşkilatının Genel İdare İçindeki Yeri

Devletin en önemli ve en başta gelen görevlerinden birisi toplumun güven ve huzurunu sağlamaktır. Diğer bir deyişle toplumun güven ve esenliğini sağlama, devletin varlık nedenlerinden biridir.

3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'nun 1. maddesi yurdun genel güvenlik ve düzeninin sağlanmasının sorumluluğunu İçişleri Bakanı'na vermiştir.

1985 tarih ve 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanununun 29.maddesine göre İçişleri Bakanlığının bağlı kuruluşları şunlardır:

- 1.Emniyet Genel Müdürlüğü
- 2.Jandarma Genel Komutanlığı
- 3.Sahil Güvenlik Komutanlığı

İçişleri Bakanlığı kendisine bağlı bu iç güvenlik kuruluşları vasıtasıyla ülkenin bölünmez bütünlüğünü, yurdun iç güvenliğini ve asayişini, kamu düzenini ve genel ahlakı, Anayasada yazılı hak ve hürriyetleri korur.

Emniyet Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak faaliyetlerini sürdüren polis teşkilatı, bünyesinde merkez, taşra ve yurtdışı kuruluşlarını bulundurmaktadır. Bazı hizmet birimleri için bölge kuruluşları da oluşturulmuştur. Türk polisinin sorumluluk alanı belediye sınırları içerisindedir. Polisin sorumluluk alanı dışındaki yerlerde, bu görevler jandarma teşkilatı tarafından yürütülmektedir

Ülkemiz genel idare kuruluşu bakımından coğrafi durum, ekonomik koşullar ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre illere, iller ilçelere, ilçeler beldelere bölünmüştür.

İllerin idaresi yetki genişliği esaslarına dayanmakta, İl Genel İdaresinin başında vali bulunmaktadır. İllerde, Bakanlıkların kuruluş yasalarına göre de teşkilatları, bu teşkilatların başında da İl İdare Şube Başkanları bulunmaktadır. Bu teşkilat valinin emrindedir. (5442 sayılı İl İdaresi Kanunu, Madde 4)

İlin asayiş ve güvenliğinden birinci derecede vali sorumludur. Vali, ilde devletin ve hükümetin temsilcisi ve ayrı ayrı her bakanın mümessili ve bunların idari ve siyasi yürütme vasıtasıdır. (5442 sayılı İl İdaresi Kanunu, Madde 9)

Vali, il sınırları içinde bulunan genel ve özel bütün kolluk kuvvet ve teşkilatının amiridir. Suç işlenmesini önlemek, kamu düzen ve güvenini korumak için gereken tedbirleri alır. Bu maksatla devletin genel ve özel kolluk kuvvetlerini istihdam eder, bu teşkilat amir ve memurları vali tarafından verilen emirleri derhal yerine getirmekle yükümlüdür. İl sınırları içinde huzur ve güvenliğin, kişi dokunulmazlığının, tasarrufa müteallik emniyetin, kamu esenliğinin sağlanması ve önleyici kolluk yetkisi valinin ödev ve görevlerindedir. (5442 sayılı İl İdaresi Kanunu, Madde 9)

Yukarıda özet olarak açıklanan kanun maddelerinin incelemesinde de anlaşılacağı gibi, illerde il emniyet müdürü ve ilçelerde ilçe emniyet müdürü veya amirleri “Şube Başkanı” durumunda olmakla tüm teşkilatıyla birlikte mülki amirin emri altına girmektedir. Bir diğer deyişle, genel kolluk içinde yer alan polisin idari olarak bağlı olduğu en üst makam validir. Ayrıca adli hizmetlerde adli kolluk olarak görev yapan polis, Cumhuriyet savcısının adlî görevlere ilişkin emirlerini yerine getirir. Adlî kolluk, adlî görevlerin haricindeki hizmetlerde, üstlerinin emrindedir (CMK, Madde 164).

Polis teşkilatı, devletin bütünlüğü ve anayasal düzenin korunması gibi siyasi görevleri de üstlenmiştir. Bunun yanı sıra polisin önleyici, koruyucu ve yardım edici görevler olmak üzere, idari görevleri de bulunmaktadır. Türk polis teşkilatı bütün bu görevlerini yerine getirirken, çağdaş hukuk devleti ilkelerinden hareketle, insan haklarına saygılı bir çizgi izlemeyi ilke edinmiştir. Bu çerçevede eğitime önem verilmiş, polisin eğitim düzeyi yükseltilerek kalitesi artırılmış ve eğitim amacıyla çok sayıda personel yurtdışına gönderilmiştir.

2.3.Osmanlı Dönemi Bursa’da Emniyet ve Polis Teşkilatı

Bursa’nın da ilk emniyet görevlisi subaşı idi. Cürüm ve cinayet davaları, subaşı emrindeki ases ve asesbaşları bakmaktaydı. Esas görevleri, şehrin düzeni ve güvenliğini sağlamak olan subaşların emrinde ases bölükbaşısı ile asesler vardı ki,

bunlar günümüz deyimleriyle polis müdürü ve polis idi. Bu görevliler hazineden gündelik hesabıyla ücret alıyorlardı. Ases bölükbaşısıyla aseslerin, kaza merkezlerine çok yakın olan köylerin asayişiyile de ilgilendiklerini görülür. Bölükbaşı ile aseslerin başlıca görevi asayişiyi korumak ve olaylar çıktığında suçluları derhal mahkemeye sevk etmek ve cezalandırılmalarını temin etmektir. Bundan başka Bursa mahkemesinden gönderilen suçluları hapsetmek de görevleri arasındaydı. Güvenliğin sağlanması için kolgezen, gece bekçileri olarak da nitelendirecek asesler, asesler bölükbaşısı ile asesler kethüdasının emrindeydi. Bursa'nın güvenliğinden sorumlu olan bu asesler kethüdası, sancak beyi, kadı ve bölükbaşının emirlerini yerine getirmek zorundaydı. Muhzırbaşı ve muhzırlar ise öldürme, yaralama ve topluma zarar veren diğer hareketler gibi kamu suçlarının dışında, alacak verecek gibi kişisel anlaşmazlıklarda davalıları mahkemeye getirmekle görevliydi. Muhzırlar, mahkemenin de huzur ve düzenini sağlamakla görevliydi. Bir çeşit "adli polis" niteliği taşımaktaydı. Muhzırların geliri mahkemeye başvuranlardan alınan ihzariye isimli para ile karşılanırdı. Muhzırlar genellikle merkezden ayrılıp taşra çıkan kapıkulları arasından seçilmekteydi. 1523 tarihli bir fermana göre Bursa'da muhzır sayısı 40 civarındaydı.1846 yılında yayımlanan bir genelge ile artık modern anlamda Bursa'da polis örgütü kurulmaya başladı. 1867 yılından sonra da Bursa polisi merkezden yönetilmeye başlandı. 1879 yılında görevi sadece polis işlerini kapsayan Zaptiye Nezareti kurularak Bursa Polisi, Jandarma'dan ayrıldı. 1881 yılında fiilen kurulmuş olan Polis Teşkilatı, 1886 yılından sonra 15 ille birlikte "Komiserlik" adıyla anılmaya başlandı. Nitekim Salnamelere göre 1886 yılından başlayarak Bursa'da da modern polis teşkilatı kurulmuş ve başına da bir serkomiser atanmıştır. Buna göre Bursa'da 1886 yılından sonra bir 2. Komiser, bir 3. Komiser, bir komiser ile 13 neferden oluşan bir polis örgütü kuruldu. 1888 yılından sonra ise Bursa'ya Serkomiser atanmaya başlanmıştır. Bu tarihte polis sayısı 38'dir. 1906 yılından itibaren de, Serkomiserlik Polis Müdürü olarak değiştirildi. Gerek Meşrutiyetin ilanından sonra, gerek 31 Mart vakasında Bursa polisi başarıyla görevi yapmıştı. 1915 yılında Bursa polisinin Rotterdam Polis Komiserliği ile bilgi alışverişi yaptığı arşiv belgelerinden anlaşılmaktadır. (Bursa Emniyet Müdürlüğü 2007)

2.3.1 Bursa Karakolhaneleri

Sultan II. Mahmut dönemine, mahallelerin güvenliğini sağlamak amacıyla ilk karakolhaneler yapılmaya başlandı. 1889 yılında Bursa'da Merkez Karakolu dışında Setbaşı, Balıkpazarı, Tatarlar, Altıparmak ve Muradiye karakolları açıldı. 1895 yılında da Çekirge Karakolu faaliyete başladı. 1909 yılında ise Setbaşı ile tüm karakollar arasında bir telefon hattı kuruldu. Önceleri altı olan Bursa'daki karakolhane sayısı 1920'li yıllarda 10'a çıktı. 1923 yılında Bursa'da Merkez, Setbaşı, Balıkpazarı, Tahal, Tatarlar, Maskem, Hisar, Kuruçeşme/Altıparmak, Muradiye/Kayabaşı, Çekirge karakolları vardı. Ayrıca kaynaklarda Pınarbaşı ve Veledivezîrî adlı karakolhanelerin adı da geçse varlığı belirlenememiştir. 1914 yılında Altıparmak Karakolu, Musevi Cemaatinin bir binası iken polise verilmiş. Yapılan bu karakollar, çağın resmî dairelerinin mimari üslûplarını yansıtmaktaydı.

Balıkpazarı Karakolu: 1903 tarihinde yapılan bu karakol binası, Cumhuriyet Caddesi'nin batı başında yer almakta olup bugünkü Yeni Karamürsel Mağazası'nın bulunduğu yerdeydi. İki katlı olan karakol binasının üst katında çağın mimari süslemeler bulunmaktaydı. Karakolun köşesinde ise anıtsal bir çeşme ile yanına nöbetçi kulübesi vardı. Bu yapı yıkıldıktan sonra, bugünkü Çarşı Karakolu'nun bulunduğu yere taşınmıştır.

Tahal Karakolu: Cumhuriyet Caddesi ile İnönü Caddesi'nin kesiştiği dört yol ağzında, Cumhuriyet Caddesi'nin kuzeydoğu köşesinde bulunan bu karakol binası, 1903 yılında yapılmıştı. Binanın üçgen alınlığında Hamidiye Karakolhanesi yazılmaktaydı. Karakolun önünde çeşme, yanında da bir nöbetçi kulübesi vardı. Zamanla ortadan kalkan bu bina, biraz aşağısındaki Muammer Sencer Karakolu'na taşınmıştır.

Mecidiye Karakolu: 1905 yılında açılan Mecidiye Caddesi karakolu, Ulucami'nin batı kapısının karşısında yer almaktaydı. Tahal Karakolu binasıyla aynı özellikte ve aynı planda ancak, daha küçüktü. Çeşmesi de yoktu.

Maksem Karakolu: Maksem/Mecidiye Caddesi üzerinde ikinci karakol Maksem'de idi. Kaynaklarda adından söz edilse de, yerinin neresi olduğu belirlenememiştir.

Hisar Karakolu: Meslek Lisesi yakınında bulunan bu karakol, 1905 tarihinde yapılmıştı. Bursa’da yapılan diğer karakollardan farklı bir mazgal sistemiyle taçlandırılan cephenin ortasındaki alınlıkta “Bursa Sanayi Mektebi ve Hastanesi Karakolhanesi” yazılıydı.

Çekirge Karakolu: 1905 tarihinde yapılan bu karakol binası, ilkokul ile birlikte aynı binada hizmet vermekteydi. Muradiye Camii'nin karşısındaki avluda yer alan ve 1960'lı yıllara kadar ilkokul olarak hizmet vermekte iken, yıkılmış ve günümüze ulaşamamıştır (Kaplanoğlu 2007).

2.4. Kurtuluş Savaşında Bursa Polis Teşkilatı

İşgal altında bulunan bölgelerde ihtilaf devletleri, kendi askeri polis teşkilatını görevlendirmişlerdi. Yunanlıların denetiminde görevlendirilen Bursa Polis Müdürü Kazım Bey gıyabında idama mahkûm olmuştu. Ancak, tüm olumsuz şartlara rağmen çok sayıda Bursa Polisi de, Ulusal Kurtuluş Savaşımızın kazanılması için büyük katkı yapmış, işgalin her türlü bilgi ve yardımları Ankara’ya ulaştırma yolunda fedakârca çalışmışlardı.

1915 yılında Gemlik’te Polis Memuru olan Mustafa Efendi’nin Rumlar tarafından şehit edilmesi Bursa’da ciddi bir gerginlik yaşatmıştı. Türk Polisi, işgal altında bulunan bölgelerde emniyet ve asayişin korunması ve suç faillerinin meydana çıkarılmasında da başarılı çalışmalar yapmışlardı. Nitekim bazı rahip ve kışkırtıcıların tebdili kıyafetle Bursa, Gemlik ve Mudanya’ya gelerek Rum halkı kışkırtıp Yunanistan için yardım topladıklarının belirlenmesi üzerine birer Hafıye ve Polis Memuru görevlendirilmişti.

1918 yılında tüm Hüdavendigâr ilinde 1 Merkez Memuru, 1 Serkomiser, 2 İkinci Komiser, 17 Komiser Muavini, 111 Polis Memuru bulunurken, Bursa’da ise 1 Merkez Memuru, 1 Serkomiser, 5 İkinci Komiser, 10 Komiser Muavini, 56 Polis Memuru vardı. 1919 yılında, İstanbul’da olduğu gibi mahallelinin güvendiği bir kişiyi bekçi olarak seçerek mahalle bekçileri görevlendirilmeye başlandı. Ancak bu mahalle bekçileri, Polis Dairesi tarafından da tasdik edilmesi gerekiyordu. 24 Haziran 1920’de Milli Hükümetin

Emniyeti Umumiye Müdürlüğü kurulana dek, tüm yurttta Osmanlı Polisi olarak hizmet etmişti. (Bursa Emniyet Müdürlüğü 2007)

1921 yılı Bursa'da büyük bir kıtlık olup açlıktan bir kişi ölmüştü. Bu gerekçelerle Bursa Polis Teşkilatında da indirime gidildi. Bursa'da 1922 yılında, ancak 50-60 Jandarma ile 100 kadar Polis kalmıştı. Bunlar da maaşlarını ödenmediği takdirde görevden ayrılacaklarını bildirdi. (BOA, DH, İ.U.M.3-2/1-28)

2.5. Cumhuriyet Dönemi Bursa Polis Teşkilatı

2.5.1. 1923- 1945 Arası Bursa Polis Teşkilatı

29 Ekim 1923'te Cumhuriyet'in ilan edildiği yıllarda, yeni Türkiye Cumhuriyeti zayıf bir polis teşkilatı devralmıştı. Cumhuriyet yönetimi, İl Polis Teşkilatlarını da merkez teşkilatı gibi pek zayıf durumda bulmuştu. Ancak kısa sürede gelişerek modern bir teşkilat durumuna gelmiştir.

1927 tarihli Bursa Salnamesinde o tarihte Bursa'da görevli rütbeli polislerin isimlerini ve toplam sayılarını görmekteyiz.

Polis Müdürü - Ramiz Bey

POLİS

Serkomiser Ahmed Efendi

Serkomiser Abdullah Nihad Efendi

İkinci Komiser Asım Efendi

İkinci Komiser Yusuf Ziya Efendi

İkinci Komiser Ali Rıza Efendi

İkinci Komiser Ahmed Necati Efendi

Muavin-i Komiser Hidayet Efendi

Muavin-i Komiser Salih Sıdkı Efendi

Muavin-i Komiser Hafız Hasan Efendi

Muavin-i Komiser Tahsin Hilmi Efendi

Muavin-i Komiser Mehmed Nuri Efendi

Muavin-i Komiser Osman Efendi

Muavin-i Komiser Hüseyin Nuri Efendi

Muavin-i Komiser Raşid Efendi

Muavin-i Komiser Mustafa Safvet Efendi

Muavin-i Komiser Mehmed Sabri Efendi

Muavin-i Komiser Fikri Efendi

Muavin-i Komiser Münhal

Yetmiş altı Polis Memuru ile iki Telgraf Memuru vardır. (1927 Bursa Salnamesi: 424)

1934 Bursa İl Yıllığı'nda Bursa'da gerek il merkezinde, gerekse ilçelerde sarhoşluk, darp gibi küçük olaylar dışında asayişin tamamıyla yerinde olduğunu, Jandarma Komutanlığı gibi ayrı ahşap bir binada olan Emniyet Müdürlüğü'nün bütün kalemleriyle vilayet hükümet konağına nakledildiğini, o zaman Emniyet İşleri Müdürü olarak adlandırılan Emniyet Müdürü Yusuf Ziya Bey'in 1933 senesinde Eskişehir'den gelerek işe başladığını, Emniyet müdürlüğünün Çekirge, Zafer, Muradiye, Setbaşı ve Tahal'da olmak üzere beş karakolu ve merkezde müteferrika komiserliği (güvenlik kuruluşlarında şüpheli kimselerin ilgili yerlere gönderilmek için geçici olarak barındırıldıkları yer) namı ile bir dairesi olduğunu görmekteyiz. (Bursa İl Yıllığı 1934)

2.5.2. 1946- 1990 Arası Bursa Polis Teşkilatı

1946'lı yıllar Türkiye'nin çok partili hayata geçiş sürecini yaşadığı, nüfusun kırsaldan kentlere doğru yöneldiği ve bu doğrultuda güvenlik hizmetlerinin daha fazla önem kazanmaya başladığı yıllar olarak dikkat çekmektedir. Bursa'da bu yıllardaki emniyet teşkilatı, güvenlik hizmetleri ve çalışmaları ile bilgilere Bursa Valiliği'nin yayınlamış olduğu 1967 ve 1973 tarihli yıllıklarda ve Bursa'da o tarihlerde görev yapmış emekli emniyet mensuplarının hatıralarında rastlamaktayız.

Bursa ili güvenlik hizmetleri İl Emniyet Müdürlüğü ile İl Jandarma Alay Komutanlığı tarafından görülmektedir. Bursa Emniyet Müdürlüğü Teşkilatı; Bursa merkezde Gemlik, İnegöl, İznik, Karacabey, Mudanya, Mustafakemalpaşa, Yenişehir

merkezlerinde bulunmaktadır. Bu şehir ve kasabalarda oturanların emniyetini sağlamaktadır. Hizmet şu kadro ile yapılmaktadır.

1 Emniyet Müdürü

1 Müdür Muavini

2 Birinci sınıf emniyet amiri

6 İkinci sınıf emniyet amiri

9 Başkomiser

19 Komiser

238 Polis Memuru

12 Muamelat memuru

4 Müstahdem

Ayrıca 8 motorlu araç bulunmaktadır.

1966 yılında Bursa merkezinde 1638, bütün il merkezinde 2741 ve 1967 yılında merkezde 1510, ilde 2621 suç vakası polise intikal etmiş, gerekli takibat yapılmıştır.

Günün her saatinde devamlı olarak halkın hizmetinde bulunan Emniyet Müdürlüğü, teşkilatı ile vazifesini yapmaktadır.

1. Şube Siyasî

2. Şube Adî

3. Şube, personel

4. Şube, yabancılar, pasaport

5. Şube Trafik konularıyla meşgul olurlar.

Ayrıca telsiz bürosu ile 5 karakolu bulunmaktadır. (Bursa İl Yıllığı 1967)

1967 Bursa İl Yıllığı'ndaki verilerden 1965 yılı Bursa il merkezi nüfusunun 212.518, Emniyet Müdürlüğü kadrosunun da toplam 292 kişiden oluştuğunu

görmekteyiz. O tarihlerde yaklaşık olarak bir polise 770 kişinin düştüğü, şube sayısının sadece beş ve sekiz motorlu aracın olduğu göz önünde bulundurulursa Bursa polisi teşkilatının çalışma şartlarının zorluğu, personel sayısının yetersizliği daha iyi görülecektir. O dönemlerdeki çalışma şartlarının zorluğu, Bursa'da görev yapmış emekli polislerin anılarında da görülmektedir. Bu anılardan iki tanesine yer vermenin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Hamit GÜLSEREN (Emekli Başkomiser) Sicil 9496 *

1953 yılında Elazığ'da göreve başladım. 1955 yılında Bursa'ya tayin oldum. 1955–1970 yılları arasında Bursa'da görev yaptım. O zaman Emniyet Müdürlüğü Heykel'deki Valilik binasında idi. Üç tane karakol vardı, üç karakolun birisi de bizdik. Yataklar karakoldaydı, altı saat görev, altı saat istirahat şeklinde çalışıyorduk, uykuya hasret gidiyorduk, uyku yok bir kere. Bir ay eve gidemediğimiz zamanlar oluyordu. Mesela 18-24'te hadise olduğu devriye saatinde ertesi gün mahkemede akşam ediyorduk. Hatırladığım kadarıyla 13 adet ekip vardı. Emniyet Müdürlüğü 3 tane şubeden 1.Şube (Siyasî), 2.Şube (Asayiş), 3.Şube (İdari, personel vs.) oluşuyordu. Emniyet Müdürümüz Zeki AKALIN idi. Karakollarda komiser, komiser muavini bile yoktu. Bizim zamanımızda mukayyitler karakol amir vekilliğine bakıyordu.

Ahmet MADRAN (Emekli Başkomiser)†

17 Mayıs 1955 yılında Bursa'da göreve başladım. O zaman Bursa'da trafikçilik yoktu. Belediye zabıta memurları trafiği idare ediyordu. İlk trafik polisi olarak buraya gelen kişi benim. Biz dokuz polis geldik Bursa'ya. Ama daha trafik şube açılmadığı için bizi Bursa'nın içindeki karakollara dağıttılar. İki yahut iki buçuk ay geçti aradan, sonra Acemlerde ahşaptan bir jandarma karakolu vardı. Tahtaların araları iki parmak açık, fare yuvası. İşte burası trafiğe verildi. Şimdi Kent Meydanı'nın olduğu, o zamanki Eski Garajın yanında bir levha vardı, Bursa 102.000 diye. Ben orada hayret ettim. Yahu ben nereden nereye geldim diye. Simav'dan geldim, Kütahya'nın ilçesi, o zaman 35.000

* Bursa Polis Emeklileri Derneği Lokalinde 24.12.2009 tarihinde kendisiyle yapılan mülakat.

† Radyo-Tv ve Foto Film Şube Müdürlüğünce hazırlanan belgesel formatındaki çalışmadan yararlanılmıştır.

nüfuslu. Yahu dedim, biz üç tane Kütahya'ya geldik. 102.000 nüfus nerede, şimdi iki milyon hatta fazlası nüfus nerede? Bursa'da çok büyük bir gelişme oldu.

O zamanda ben Heykel önünde işaret memuru iken araba gelsin de geçsin diye beklerken, şimdi araba gelmesin diye yalvarıyorsun. Yani o duruma geldi. Kışın kar yağdığı zaman Heykel önü olduğu gibi kar olurdu. Oradaki karları eritmek için belediye otobüs şoförlerine “ *illaki karın üstünden geleceksin, sen karı ezeceksin*” derdim, oradaki karı bu şekilde temizlettirirdim.

Bu zamandaki imkânlar, araçlar çok iyi. O zamanki teşkilattaki bugünkü bolluk, araç nerede? Villis, eski model Villis araçlar vardı. Şebip Bey, rahmetli emniyet müdürü cinayetlere, hadiselere, kavgalara, gürültülere müdahale edilsin diye 1313 diye bir ekip kurdu. Kavga oldu, cinayet oldu, ne olursa olsun telefon edildiğinde 1313 ekip o Villis marka araçla dakikada hadise mahalline gelirdi. Trafikçi arkadaşların altında o zaman zindop marka iki tane motor vardı. Şimdiki gibi BMW'ler veya diğer marka araçlar gelir mi diye hayıflanırdık karşıdan gördüğümüz zaman, şimdi her şey var. Karakoldaki görevliler daha ziyade suçluları evinden alabilmek için ya bekçi gönderir veyahut da kendisi giderlerdi, alır gelirlerdi. Adliyeye de yayan gelirlerdi. Suçluyla adliyeye yayan gelinir gidilirdi. Biz o günleri de gördük ama bu günleri de görüyoruz. Meslektaşlarımız için iftihar ediyorum. Hiç olmazsa telsiz kullanıyorlar, ellerinde her türlü imkân ve mükemmel haberleşme araçları, her şey var. O zaman postaneye gidiyordum telefon etmek için, saatlerce bekliyorduk, oradaki vazifeli “*şu kabine geç*” diyordu ama 2 saat 3 saat bekliyordum telefonla konuşabilmek için. Çıkmayan, ulaşılamayan yerler de oluyordu. Şimdi benim meslektaşlarımın altında son model araba, son model telsiz, son model telefon, haberleşme mükemmel.

Hafta mezuniyetimiz maç gelir kesilirdi, bayram olur kesilir, en ufak hadisede zaten bir gün iznimiz var, o da kesilirdi. Şimdi öyle mi? Saate bağlanmış iş, 8 saat, 12 saat çalışıyor, sonra istirahatını mükemmel yapıyor, vazifesine seve seve geliyor.

1973 tarihinde ise Bursa Emniyet Teşkilatı'nda toplam 626 personel mevcuttur.

Bu kadroların dağılımı ise şöyledir.

1 Emniyet Müdürü

2 Müdür Muavini

4 Şube Müdürü

2 Şube Müdür Muavini

8 Emniyet Amiri

22 Başkomiser

21 Komiser

54 Komiser Muavini

498 Polis Memuru

Bursa Emniyet Müdürlüğü 6 şube halinde teşkilatlanmıştır.

Şubeler ve Görevleri

1. Şube: Devletin ulusal şahsiyetinin korunması, devlet kuvvetlerini istihdaf eden (hedef alan) hareketler, hürriyet ve masuniyetlerin korunması ile ilgili işler ve yabancı işleri.

2. Şube: Ceza kanunlarının tatbikatı, suçların takibi ve suçluların ele geçirilmesi, hususi kanunların tatbikatı ve C.M.U. K. ile ilgili işler.

3. Şube: Önleyici, koruyucu ve yardımcı işler, personel ve inzibatî ceza işleri.

4. Şube: Pasaport ve yabancılar işleri.

Trafik Şubesi: Şehir içi ve şehir dışı olmak üzere iki kısımdan teşekkül etmiştir. Şehir içi trafik zabıtası, il içindeki trafiğin düzenlenmesi, trafik suçlularının takibi, şoför, sürücü ve traktör ehliyetnamelerinin verilmesi görevlerini; şehir dışı trafik

zabıtası ise, şehirlerarası trafiğin düzenli bir şekilde cereyan etmesi ile ilgili görevleri ifa eder.

Toplum Zabıtası Şubesi: Toplumsal olaylarda, kanunların ve vatandaş hak ve hürriyetlerinin zedelenmesine imkân vermeden olayların bastırılmasını ve kanunun hâkimiyetini sağlamakla görevlidir. Kendi bünyesinde çalışır. (Bursa İl Yıllığı, 1973)

1970 Bursa İl Yıllığındaki verilerden 1970 yılı Bursa il merkezi nüfusunun 379.336 olduğu görülmektedir. Yaklaşık olarak bir polise 606 kişi düşmektedir. Beş yılda Bursa'nın merkez nüfusu 170 bin civarında artış gösterirken, personel sayısının sadece 334 kişi arttığını bu verilerden görmek mümkündür. Bugün Çevik Kuvvet olarak faaliyetini sürdüren birimin Toplum Zabıtası Şubesi adıyla o tarihlerde varlığı görülmektedir.

Bursa'nın Nilüfer, Yıldırım ve Osmangazi ilçelerinde emniyet ve asayişin sağlanması, personel, araç ve gereç bakımından güçlendirilmesi maksadıyla Merkez Tipi Emniyet Amirliği kurulması için Bursa Emniyet Müdürlüğü'nün 07.12.1987 gün ve 20477 sayılı yazıları ile talep edildiği, bu talep Emniyet Genel Müdürlüğüne de uygun görüldüğü, 3201 sayılı ETK'nun 7. Maddesi ve TMK esaslarına uygun olarak bu ilçelerde Merkez Tipi Emniyet Amirliği İçişleri Bakanlığı'nın 27.01.1988 tarihli onayları ile kurulduğu görülmektedir. (Ek- 4)

2.5.3. 1990- 2009 Arası Bursa Polis Teşkilatı

Emniyet Teşkilatı Kanunu 16. maddeye göre Emniyet Genel Müdürlüğü, merkez, taşra ve yurt dışı teşkilatından oluşur.

Taşra teşkilatı, merkez teşkilatının taşradaki birimleri olan il teşkilatı, buna bağlı ilçe teşkilatı, il veya ilçe teşkilatlarına bağlı olan bucak, hudut kapısı, serbest bölge ve karakol teşkilatlarından oluşur. Değişen durum ve şartlara göre sayı itibariyle değişebilen bu birimler TMK (Teşkilat Malzeme Kadro) standartlarına göre değişik statülere ve gruplara ayrılabilir. Taşra teşkilatını oluşturan birimlerin statülere ayrılmasında kullanılan başlıca kriterler; suç durumu, nüfus yoğunluğu, sosyo-ekonomik ve politik durum, idari sistem ve yerleşim alanının stratejik durumudur. Taşra

teşkilatının illerde il emniyet müdürlükleri, ilçelerde ilçe emniyet müdürlükleri veya ilçe emniyet amirlikleri ile güvenlik hizmetlerine ilişkin diğer birimlerden oluşacağı ve ayrıca İçişleri Bakanlığı'nın uygun göreceği yerleşim alanlarında, polis teşkilat birimlerinin kurulabileceği 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun 16. maddesinde hükme bağlanmıştır (Şimşek, Ömrüuzun, Sönmez 2001).

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün İl kuruluşları "Emniyet Müdürlüğü" olarak adlandırılmıştır. İl emniyet müdürlükleri; ilin hizmet alanları, iş hacmi, zabıta olaylarının çeşidi ve yoğunluğu, asayiş durumu, ilin nüfusu, sosyal ve ekonomik durumu ile etnik yapısı dikkate alınarak;

- 1- Özel Statülü İller
- 2- A Tipi İller
- 3- B Tipi İller
- 4- C tipi İller

olmak üzere dört grupta toplanmıştır. Her gruba giren illerin il emniyet müdürlükleri aynı yapıda standardize edilmişlerdir. Bu amaçla da il emniyet müdürlüklerinin Teşkilat Malzeme Kadro (TMK) planlamaları yapılmıştır. (Yaşar 1997:105) Bursa Emniyet Müdürlüğü 24.11.1990 tarihli Bakanlık oluru ile Adana, Ankara, Antalya, Diyarbakır, Gaziantep, İçel, İstanbul ve İzmir illeri ile beraber özel statülü il emniyet müdürlüğüne yükseltilmiştir. Bu tarihten sonra yeni şubeler kurulmuştur. Bursa Emniyet Müdürlüğü teşkilat şeması (organizasyon şeması) Tablo-2'de, şubeleri ve kuruluş tarihleri Tablo-3'te görülmektedir.

23.06.1990 tarihinde Yıldırım İlçe Emniyet Amirliği'ne bağlı olarak Duaçınarı Polis Karakol Amirliği'nin kurulduğu yapılan resmi yazışmalardan görülmektedir (Ek-5). Duaçınarı Polis Karakolu 01.01.2000 tarihinde kapatılarak polis noktasına dönüştürüldüğü öğrenilmektedir. Günümüzde bu bina Yabancılar Şube Müdürlüğü'nün hizmet binası olarak kullanılmaktadır.

27.01.1988 tarihinde Emniyet Amirliği kurulan Nilüfer, Yıldırım ve Osmangazi ilçelerinin bu statülerinin 03 Ocak 1997 tarih ve 22866 sayılı Resmi Gazete'de

yayımlanarak yürürlüğe giren Bakanlar Kurulu kararı ile Merkez İlçe Emniyet Müdürlüklerine dönüştürüldüğünü ve bu kararın 23.06.1997 tarihinden itibaren faaliyete geçirildiği 23.06.1997 tarihli yazıda görülmektedir. (Ek-6) Yine aynı yazıda, yeni kurulan merkez ilçe emniyet müdürlüklerine o tarihte bu ilçelerin amiri olarak görev yapan şu isimlerin ilçe emniyet müdür vekili olarak görevlendirildikleri dikkat çekmektedir.

Osmangazi İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne Emniyet Amiri İsmail DAĞYARAN,

Yıldırım İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne Emniyet Amiri Müslüm SAYLI,

Nilüfer İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne Emniyet Amiri M.Yaşar ÇATAL.

24.12.1999 tarihli bir yazıda beş karakolun kapatılarak polis noktasına dönüştürüldüğünü şahit olunmaktadır. Osmangazi İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı Muradiye, Kültürpark ve Selahattin Türkoğlu (Alemdar) Karakolları, Nilüfer İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı Küçük Sanayi Karakolu ve Yıldırım İlçe Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı Mümin Canbaz (Duaçınarı) Polis Karakolu'nun faaliyetine son verilerek 01.01.2000 tarihinden geçerli olarak polis noktasına dönüştürüldüğü tespit edilmektedir. (Ek- 7)

Bursa Emniyet Müdürlüğü'nün 1999 yılında yayınlamış olduğu "21.Yüzyılın Bursa Polisi" adlı kitapçıkta polis karakollarının polis merkezlerine dönüşüm çalışmalarının planlandığı ve bu çalışmaların gerekçeleri dikkat çekmektedir. Yerleşim yerleri ve nüfus yoğunluğunun az olduğu dönemlerde, kurulduğu bölgelerde, nokta ve devriye hizmetleriyle huzur ve güven kaynağı olan karakollar, hızlı kentleşmenin sonucu nüfusun artması ve buna paralel olarak yeni yerleşim alanlarının çoğalması ile son derece genişleyen sorumluluk alanlarında yeterli olmayan personel, araç gereçleriyle geçmişteki fonksiyonlarından büyük ölçüde uzaklaşarak adeta suç işlendiğinde başvurulacak yerler haline dönüştükleri tespitine yer verilmektedir. Bu nedenle, küçük karakolların yerine, araç-gereç, bina ve personel yönünden çok daha güçlendirilmiş, bağlı motorize ekiplerin sorumluluk bölgelerinde devamlı ring halinde bulunmak suretiyle hem caydırıcı hizmetleri ifa edip hem de olay yerine süratle kuvvet

sevk edip, suç ve suç delillerinin ele geçirilmesinde daha etkili olacak, hizmeti vatandaşın ayağına götürmek suretiyle polis halk ilişkilerini daha da geliştirip güçlendirecek “Polis Merkezleri”nin kurulması planı Müdüriyet Makamının 22.05.2002 tarih ve B.05.1. EGM.4.16.00.71.02.02/8 sayılı yazı ve Bakanlık Makamının 01.04.2002 gün ve B.05.EGM. 0.11.03.03/1132-0068 sayılı genelgesi ile hayata geçirildiği öğrenilmektedir. Bu doğrultuda Nilüfer ve İhsaniye Karakol Amirlikleri lav edilerek Nilüfer Polis Merkezi Amirliğine dönüştürüldüğü görülmektedir.

Bursa İl Emniyet Müdürlüğü'nün 2008 yılı brifinginden elde edilen bilgiler ışığında Bursa Emniyet Müdürlüğü'nün özel statülü il emniyet müdürlüğü olarak teşkilatlanması, hizmet veren şubeleri ve kuruluş tarihleri, geçirmiş oldukları değişim ve dönüşümlere yer verilmesinin geçmiş ve günümüzü kıyaslama ve Bursa polis teşkilatının kat etmiş olduğu mesafeyi görebilme açısından faydalı olacağı öngörülmektedir.

2.6. Günümüzde Bursa Emniyet Müdürlüğü Teşkilatlanması (Şubeleri) †

2.6.1. Ar-Ge Büro Amirliği

Büronun 05.11.2003 tarihli Bakanlık onayı, 02.12.2003 tarihli Valilik onayı ile 05.06.2004 tarihinde faaliyetine başladığı görülmektedir. Bulunduğu toplumla bütünleşmek ve hizmet kalitesini yükseltmek, araştırma geliştirme faaliyetlerini il genelinde yaygınlaştırmak ve hizmette verimliliği en üst seviyeye çıkartmak gerek yapısal gerekse işlevsel alanlarda yapılacak olan değişiklikler ve iyileştirmelerin planlanmasını yeterli ve sağlıklı bir şekilde yapılmasını amaçlar. Uludağ Üniversitesi ile İl Emniyet Müdürlüğü arasında yapılan bilimsel araştırma ve eğitim işbirliği protokolü gereği yapılan yazışmalar ve işlemlerin 2008 yılı itibari ile bu büro tarafından takip edildiği anlaşılmaktadır.

† Bu bilgiler Bursa İl Emniyet Müdürlüğü 2008 yılı brifingi kaynak alınarak elde edilmiştir.

2.6.2. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Büro Amirliği

02.03.2004 tarihli Bakanlık onayı, 30.03.2004 tarihli Valilik onayı ile açıldığı tespit edilmektedir. Rehberlik ve Psikolojik Danışma Büro Amirliği faaliyetleri, Emniyet Teşkilatında görevli personel ile Eğitim ve Öğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin, sorunlarının ve taleplerinin sağlıklı tespit edilebilmesini, çalışma ortamının bireyin psikolojik ve sosyal yönü üzerindeki etkilerinin araştırılmasını, mesleki ve sosyal hayata uyumunun arttırılmasını ve bunların sağlanması için bireysel veya grup olarak yapılan Rehberlik ve Psikolojik Danışma hizmetlerini düzenleme görevi yaptığı görülmektedir.

2.6.3. Asayiş Şube Müdürlüğü

Asayiş Şube Müdürlüğü asayiş suçlarının aydınlatılması, faillerinin yakalanması ve suç soruşturması ile görevlidir. Polisin temel görevi asayişin temini olduğundan polis teşkilatının kuruluşundan itibaren asayiş şubesinin değişik isimler adı altında (2.Şube) varlığı görülmektedir.

Asayiş Ekipler Amirliği

Yıldırım Ekipler Amirliği'nin Kültürpark içerisinde kurulu bulunan hizmet binasında 25.02.2005 tarihinde toplam 35 adet ekip otosu ve 312 personel ile "ASAYİŞ EKİPLER AMİRLİĞİ" adı ile Bursa Polis Bölgesi sınırları içerisinde göreve başladığı görülmektedir. İçişleri Bakanlığının 18.05.2007 tarihli 38 nolu genelgesi ile "YILDIRIM EKİPLER AMİRLİĞİ" olarak ismi değiştirilmiştir. Zaman içerisinde Emniyet Müdürlüğü tarafından 2006 yılı Ocak ayı içerisinde yapılan 5 araç takviyesi ile araç sayısı 40'a çıkarılmış, 15 Haziran 2007 tarihinde yapılan 3 araç takviyesi ile birlikte araç sayısı 43 olmuştur. 31.12.2008 tarihi itibari ile Yıldırım Ekipler Amirliği 43 ekip otosu, 1 Emniyet Amiri, 2 Komiser, 2 Komiser Yardımcısı, 354 Polis Memuru ve 1 Çarşı ve Mahalle Bekçisi olmak üzere toplam; 360 personel ile Bursa genelinde hizmet verdiği görülmektedir.

2.6.4. Bakım Onarım Şube Müdürlüğü

1983 yılında Lojistik şubeye bağlı 2.Kademe Amirliği olarak kurulduğu,07.10.1991 yılında Bakım Onarım Şube Müdürlüğüne dönüştürüldüğü, 2002 yılından itibaren beş ilin bağlı olduğu Bölge Müdürlüğü olarak hizmet verdiği görülmektedir.

2.6.5. Basın ve Halkla İlişkiler Şube Müdürlüğü

27.11.1987 tarihinde, teşkilat genelinde ihdas edilerek TMK Standardına alınan 25.01.1990 tarihli Bakanlık oluru ile doğrudan İl Emniyet Müdürlüğüne bağlı iken 29.10.2003 tarihli Bakanlık oluru ile İl Emniyet Müdür Yardımcısına bağlı birim haline getirildiği, 07.06.2004 tarihli Bakanlık oluru ile İl Emniyet Müdürlükleri Basın ve Halkla İlişkiler Şube Müdürlüğü bünyesinde Bilgi Edinme Büro Amirliği kurulması uygun görüldüğü, yine şube Basın Protokol ve Halkla İlişkiler Şube Müdürlüğü olarak faaliyet göstermekte iken isminin Bakanlık Makamınının 28/08/2007 tarih ve B.05.1.EGM.65.05.03 tarihli olurları ile Basın ve Halkla İlişkiler Şube Müdürlüğü olarak değiştirilmesi ve Protokol Büro Amirliğinin kapatılmasının uygun görüldüğü, Valilik Makamınının 19/09/2007 tarih ve B.05.1.EGM.4.16.00.71.06.2007/1023 sayılı olurları ile Basın ve Halkla İlişkiler Şube Müdürlüğü olarak faaliyetine devam etmesinin uygun görüldüğü tespit edilmektedir.

Yazılı ve sözlü basın kuruluşları ile halkla İlişkilerine ait işlemlerin etkin, verimli seri ve doğru bir şekilde yürütülmesini sağlamak üzere mevzuatın ön gördüğü usul ve esaslara uygun olarak teşkilat birim analizinde belirtilen görevleri en iyi şekilde yerine getirmek bu şubenin kuruluş amaçları olarak görülmektedir.

2.6.6. Bilgi İşlem Şube Müdürlüğü

Emniyet Teşkilatındaki Bilgi İşlem hizmetlerinin yürütülmesi amacıyla 27.11.1987 yılında Özel statülü İl Emniyet Müdürlüklerinin kuruluş şemalarında yapılan değişiklikle Özel Teknik Şube Müdürlüklerinin kuruluşunun yapıldığı, ancak yapılan işlemlerle şube müdürlüğünün isim yönünden paralellik sağlaması amacıyla İçişleri Bakanlığınının 09.02.1993 tarih ve B.05.1.EGM.0.71.04.05 sayılı olurları ile Özel Teknik Şube Müdürlükleri'nin ismi "Bilgi İşlem Şube Müdürlüğü" olarak

değiştirildiği, daha sonra İçişleri Bakanlığı'nın 03.05.1993 günlü olurları ile Özel Statülü İller dışındaki illerde de Bilgi İşlem Şube Müdürlüklerinin kurulmasının sağlandığı, Bursa Emniyet Müdürlüğü Bilgi İşlem Şube Müdürlüğü'nün kuruluşunun ise 29.09.1993 tarihinde gerçekleştirildiği görülmektedir.

2.6.7. Bölge Trafik Şube Müdürlüğü

Bursa Bölge Trafik Denetleme Şube Müdürlüğü İçişleri Bakanlığı'nın 09.09.1968 tarihli onayı ile kurulmuş olup 24.11.1990 yılından itibaren Özel Statülü Şube Müdürlüğüne dönüştürüldüğü,

- İnegöl Şehit Bekir ÖZCAN Bölge Trafik Denetleme İstasyon Amirliği 03.07.1986 tarihinde,

- Karacabey Şehit Kenan Gülmez Bölge Trafik Denetleme İstasyon Amirliği 23.08.1993 tarihinde,

- Gemlik Şehit Necdet BAY Bölge Trafik Denetleme İstasyon Amirliği 08.03.1999 tarihinde,

- Yenişehir Şehit Halil SARI Bölge Trafik Denetleme İstasyon Amirliği 23.07.2001 tarihinde faaliyete geçirildiği görülmektedir.

2.6.8. Çevik Kuvvet Şube Müdürlüğü

Şube Müdürlüğü, 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu'na 7 ek madde eklenmesine dair 11.08.1982 tarih ve 2696 sayılı kanuna göre 08.11.1983 tarihinde kurularak faaliyete başladığı, 24.11.1990 tarihli bakanlık olurları ile Özel Statülü İl Emniyet Müdürlüğü kuruluşu esas alınarak kuruluşunun gerçekleştirildiği görülmektedir.

2.6.9. Çocuk Şube Müdürlüğü

Emniyet Müdürlüğü bünyesinde faaliyet göstermekte olan Küçükleri Koruma Şube Müdürlüğü, Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 29.01.2001 gün ve B.05.1.EGM.0.11.01.01/ 0122 sayılı genelge emirleri gereği, 13.04.2001 gün ve 24372

sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Çocuk Şube Müdürlüğü / Büro Amirliği Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliğine” göre 26.06.2001 tarihinde, şubede bulunması gerekli üniteler kurularak Ertuğrulgazi Polis Merkezi Amirliği üst katında faaliyetlerine başladığı ve bu binanın yetersiz kalması üzerine Alemdar Mahallesinde bulunan, Selahattin Türkoğlu Karakolu olarak inşa edilen, daha sonra Hassas Bölgeleri Koruma ve Devlet Büyükleri Koruma Şube Müdürlüklerinin hizmet verdiği, üst katında lojman bulunan, 2 katlı binanın bodrum ve giriş katlarına 22 Nisan 2002 tarihinde taşınarak faaliyetlerine burada devam ettiği anlaşılmaktadır.

2.6.10. Eğitim Şube Müdürlüğü

Eğitim Şube Müdürlüğünün, 27.11.1987 tarihli Bakanlık Makamının onayları ile TMK planlamasına göre yeniden düzenlenerek, Acemler Emniyet Müdürlüğü hizmet binasının 1. katında faaliyet gösterdiği görülmektedir.

2.6.11. Evrak Arşiv Şube Müdürlüğü

Şubenin amacı Emniyet Müdürlüğüne gelen ve giden her türlü evraka ait işlemleri seri, etkili, verimli ve doğru bir şekilde aksaksız olarak yürütülmesini sağlamak, evrak kayıt ve gönderme işlemlerini yapmak, bunlara ait istatistikî bilgileri derlemek, dosyalamak, saklamak ve gerektiğinde ilgililerin istifadesine sunmak şeklinde görülmektedir. İşlemlerin “İl Emniyet Müdürlükleri Evrak ve Arşiv Şube Müdürlüğü Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği” esaslarına göre yürütme amacıyla 29.12.1983 tarihinde faaliyete geçirildiği anlaşılmaktadır.

2.6.12. Genel Denetleme ve Disiplin Şube Müdürlüğü

Genel Disiplin Büro Amirliği, 07.08.1989 günlü onayla Bursa Emniyet Müdürlüğü uhdesinde Makama doğrudan bağlı bir büro olarak kurulmuş iken, İçişleri Bakanlığının 17.07.2006 tarih ve Valilik Makamının 28.07.2006 tarihli Olurları ile Şube Müdürlüğüne dönüştürüldüğü ve Genel Denetleme ve Disiplin Şube Müdürlüğü ismini aldığı görülmektedir.

2.6.13. Güvenlik Şube Müdürlüğü

İçişleri Bakanlığının 27.11.1987 tarihli oluru ve Emniyet Genel Müdürlüğünün 13.01.1988 gün ve 016316 sayılı yazılarına istinaden TMK planlamasında yapılan değişiklikle Güvenlik Şube Müdürlüğü, 1.Şube Müdürlüğünden ayrılmış, bu doğrultuda kuruluşu yapılarak 13.04.1988 tarihinde faaliyete geçirildiği görülmektedir.

Emniyet Genel Müdürlüğü Güvenlik Dairesi Başkanlığı İl Emniyet Müdürlükleri Güvenlik Şube Müdürlüğü ve İlçe Emniyet Müdürlükleri/Amirlikleri Güvenlik Büro Amirliği, Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği 16.02.2006 tarihli Bakanlık oluru ile Yürürlüğe girerek, yönetmeliğin öngördüğü gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra Şube 05.04.2006 tarihli Valilik oluru ile yönetmeliğe uygun olarak yapılandırıldığı anlaşılmaktadır.

Güvenlik Şube Müdürlüğümüz; Anayasanın belirlemiş olduğu sınırları içerisinde siyasi partilerin, sendikaların, basın kuruluşlarının, başta dernekler ve vakıflar olmak üzere özel hukuk tüzel kişilerinin, ayrıca tüzel kişiliği bulunmayan yapılanmaların yasalarla kendine verilen görev ve sorumluluklar içerisinde iş ve işlemlerinin yürütülmesi, bu kuruluşlarının faaliyetlerinin takibi, güvenlik önlemlerinin koordinesi, yasaya aykırılık durumlarında suçluların tespiti ile gerekli tahkikatların hazırlanması, yasayla belirlenmiş olan ve gizli-gizlilik dereceli yerlerde çalışacak kişilerin güvenlik soruşturmalarının yapılması ile kendine verilen diğer görevleri yapmak üzere teşkilatlandığı ve hizmetlerini bu doğrultuda yürütmekte olduğu öğrenilmektedir.

2.6.14. Hassas Bölgeleri Koruma Şube Müdürlüğü

Özel Statülü İl Emniyet Müdürlüğü olan Bursa İl Emniyet Müdürlüğüne bağlı olarak görev ifa edilmekte olan Hassas Bölgeleri Koruma Şube Müdürlüğünün kuruluşu 24.11.1990 tarihli Bakanlık Oluru ve 07.10.1991 tarihli Valilik Onayı ile tamamlanarak, Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği 30.08.2002 tarihli Bakanlık Oluru ile yeniden düzenlenerek yürürlüğe konulduğu görülmektedir.

Hassas Bölgeleri Koruma Şube Müdürlüğünün kuruluş amacının, Valiliklerce korunmasına karar verilen hassas bölge ve tesislerin korunmasını sağlamak, İl Emniyet

Müdürlüğünün merkez ve tali binalarının iç ve dış güvenliğini sağlamak ve bu bina ve tesislere gelen mektup, paket, koli ve benzeri eşyaları güvenlik kontrolünden geçirmek, Emniyet Müdürlüğü merkez ve tali binalarının sabotajlara karşı koruma ve sabotajları önleme planlarını ve emniyet krokilerini hazırlamak, meydana gelebilecek yeni değişikliklere paralel olarak yeni düzenlemeler yapmak, koruma tedbirleri almak, Emniyet Müdürlükleri ile hassas bölge ve tesislerin güvenliğinin sağlanmasına ilişkin yönerge, sabotajları önleme planı ve güvenlikle ilgili diğer talimatlar uyarınca gerekli güvenlik önlemlerinin alınmasını sağlamak, Emniyet Müdürlüğü binalarına giriş kartlarının basılması ve düzenlenmesini sağlayarak, bu binalara giriş ve çıkışları kontrol altında bulundurup personel ve ziyaretçilerin bu kartları kullanmak suretiyle giriş ve çıkışlarını temin ile yine bu binalara gelen giden ziyaretçilerin kayıtlarını tutmak, hakkında konut koruma kararı alınan kişilerin konutunda nokta tesis etmek suretiyle gerekli tedbirleri almak, hassas bölge ve tesislerdeki sabit koruma noktaları ile şubeye bağlı diğer koruma noktalarının denetlenmesini sağlamak, 2565 sayılı Askeri Yasak Bölgeleri ve Özel Güvenlik Bölgeleri Kanununa ait sekretarya görevini yürütmek olduğu sonucuna varılmaktadır.

2.6.15. Havaalanı Şube Müdürlüğü

Bursa Yenişehir Havaalanının 1995 yılında temeli atıldığı, 03.11.2000 tarihinde açılışının yapıldığı, 01 Haziran 2001 tarihinde Bakanlar Kurulunun 21.05.2001 gün ve 2001/ 2444 sayılı kararı ile 24 saat hava trafiğine açık uluslararası hudut kapısı olarak açıldığı, Bursa- Yenişehir Havaalanı Şube Müdürlüğünün 04.04.2001 tarihinde Bakanlık Makamının onayı ile kurulduğu, 01.06.2001 tarihi itibari ile şube müdürlüğü olarak faaliyetlerine başladığı görülmektedir.

2.6.16. Hekimlik

Emniyet Müdürlüğü Polikliniği, Bursa Emniyet Müdürlüğü bünyesinde, 1983 yılında kurulduğu, Bursa Emniyet Müdürlüğü 24.11.1990 tarihli Bakanlık oluru ile özel statülü il emniyet müdürlüğüne yükseltildiğinden, Hekimlik de başhekimlik kapsamına alındığı, ancak Bakanlık Makamının 29.10.2003 tarihli olurları ile Emniyet Genel Müdürlüğü İl ve İlçe Taşra Teşkilatı Fihristi oluşturulmuş ve bu kapsamda Valilik

Makamının 01.12.2003 tarihli olurları ile 15.12.2003 tarihi itibarıyla Başhekimlik, İl Emniyet Müdürlüğü Polikliniği olarak faaliyetlerini sürdürürken Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 14.02.2005 tarihli yazıları ile **Kurum Tabipliği** olarak faaliyetlerine devam edilmesinin uygun görüldüğü öğrenilmektedir.

2.6.17. Hukuk İşleri ve Soruşturma Şube Müdürlüğü

Hukuk işleri ve Soruşturma Şube Müdürlüğü, 16.01.1984 yılında faaliyete geçtiği ve halen İl Emniyet Müdürlüğü Beşevler Ek Hizmet Binasının zemin katında girişe göre sağ tarafta bulunan 4 odada hizmet birimleri ve bodrum katta 1 odada arşiv olmak üzere toplam 5 odada faaliyetini yürüttüğü görülmektedir.

2.6.18. İkmal Şube Müdürlüğü

Bursa İl Emniyet Müdürlüğü, İçişleri Bakanlığının 24.11.1990 tarihli onayları ile "Özel Statülü İl Emniyet Müdürlüğü"ne dönüştürüldüğünden T.M.K. planlaması gereğince İl Makamının 07.10.1991 tarihli olurları ile İkmal Şube Müdürlüğü kurulmuş olduğu ve 15 Ekim 1991 tarihinde faaliyete geçirildiği öğrenilmektedir.

2.6.19. İnşaat Emlak Şube Müdürlüğü

İnşaat Emlak Şube Müdürlüğü'nün 15 Ekim 1991 tarihinde kurulduğu öğrenilmektedir.

2.6.20. Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele (KOM) Şube Müdürlüğü

Kuruluşundan önce, Mali Suçlar Büro Amirliğinin 1979 yılına kadar Asayiş Şube Müdürlüğü bünyesinde faaliyet gösterdiği, bu tarihten sonra müstakil şube Müdürlüğü halini aldığı,

Organize Suçlar Büro Amirliği 1982 yılında Silah Mühimmat ve Kaçakçılık Şube Müdürlüğü adı altında kurulduğu, ardından 1998 yılında Asayiş Şube Müdürlüğü bünyesinde faaliyet gösteren Organize Suç Büro Amirliği'ni bünyesine kattığı ve Organize Suçlar ve Silah Kaçakçılık Şube Müdürlüğü adını aldığı,

Narkotik Suçlar Büro Amirliği ise 1969 tarihinde kurulmasının ardından 1980’de müstakil şube müdürlüğüne dönüştürüldüğü,

Her üç birimin 01.01.2001 tarihinden itibaren “Kaçakçılık ve Organize Suçlar Şube Müdürlüğü” adı altında birleştirildiği, daha sonra şubenin isminin 03.01.2006 tarihinde “Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü” olarak değiştirildiği görülmektedir.

2.6.21. Koruma Şube Müdürlüğü

Bakanlık makamının 11.01.1991 tarih ve 027056 sayılı olurlarına istinaden Valilik Makamının 04.02.1998 tarihli olurları ile kurulması ve faaliyete geçirilmesi uygun görüldüğü öğrenilen “Koruma Şube Müdürlüğü”nün 10.02.1998 günü kurularak özel harekât şube müdürlüğü binasında faaliyete geçirildiği ve 20.02.2002 tarihinden itibaren de Acemler eski polis evi binasına taşındığı görülmektedir. Terör ve anarşi ile mücadelede görev veren veya bu görevi ifa eden adli, istihbari, idari ve askeri görevlilerle, zabıta amir ve memurlarına, bu görevlerden herhangi bir nedenle ayrılmış olanlara ve terör örgütlerinin açık hedefi haline gelen veya getirilenler ile suçların aydınlatılmasında yardımcı olan itirafçı, tanık ve ihbarcılarının korunması amacı ile kurulduğu anlaşılmaktadır.

2.6.22. Muhabere Elektronik Şube Müdürlüğü

İl Emniyet Müdürlükleri Muhabere Elektronik Şube Müdürlükleri Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği 14.03.2005 tarihinde Bakanlık Makamınca onaylanarak yürürlüğe girdiği ve taşra teşkilatında yer alan Muhabere Elektronik Şube Müdürlüklerinin teşkilatlanma yapısı 29.09.2005 tarihli Bakanlık oluru ile yeniden düzenlendiği görülmektedir.

2.6.23. Olay Yeri İnceleme ve Kimlik Tespit Şube Müdürlüğü

Bakanlık Makamının 29.11.1996 tarihli olurları ile Özel Statülü İl Emniyet Müdürlükleri bünyesinde kurulması uygun görülen Olay Yeri İnceleme ve Kimlik Tespit Şube Müdürlüğünün, Bursa Emniyet Müdürlüğü bünyesinde Vilayet Makamının 25.10.1997 tarihli olurları ile 31.10.1997 tarihinde kurulduğu ve faaliyete geçirildiği

görülmektedir. İçişleri Bakanlığının 21.11.2008 tarihli kuruluş onayları ve Valilik Makamının 17.12.2008 tarihli faaliyet onayı ile şube kuruluş ve faaliyetlerinde düzenleme yapıldığı öğrenilmektedir.

Olay Yeri İnceleme ve Kimlik Tespit Şube Müdürlüğünün önleyici zabıta tedbirleriyle engel olunamaması sonucu bir suçun işlenmesi durumunda suç sanıkları ile bunlara ait maddi delillerin araştırılması, tespiti, geliştirilmesi ve ilgili mercilere gönderilmesi safhalarında çalışmalar yaptığı görülmektedir.

2.6.24. Özel Güvenlik Şube Müdürlüğü

Özel Güvenlik Şube Müdürlüğünün Valilik Makamının 29.12.1999 tarihli onayı ile Hassas Bölgeleri Koruma Şube Müdürlüğü içerisinde büro amirliği olarak faaliyet yürütmekte iken, 01.01.2000 tarihinde müstakil şube müdürlüğüne dönüştürüldüğü, İçişleri Bakanlığının 30.08.2002 tarih ve B.05.1.EGM.0.36.06.02/708/6359/163 nolu genelge ile “Özel Güvenlik Şube Müdürlüğü Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliği doğrultusunda hazırlanan” “Özel Statülü İl Emniyet Müdürlüğü Özel Güvenlik Şube Müdürlüğü” olarak yenilendiği görülmektedir.

2.6.25. Özel Harekât Şube Müdürlüğü

Bakanlık Makamının 01.02.1992 tarih ve 046889 sayılı olurları, Valilik Makamının 25.06.1992 tarih ve D-8 sayılı emirleri ile Bursa Emniyet Müdürlüğü bünyesinde Özel Harekât Şube Müdürlüğünün kurulmasının uygun görüldüğü anlaşılmaktadır.

2.6.26. Özel Kalem Büro Amirliği

Makama bağlı Özel Kalem Amirliği Bakanlık Makamının 24.11.1990 günlü onaylarıyla “Özel Statülü” İl Emniyet Müdürlüğüne yükseltilen İl Emniyet Müdürlüğü bünyesinde yine İl Emniyet Müdürlüğü Makamının 11.10.1999 günlü onayları ile oluşturularak faaliyete geçirildiği görülmektedir.

2.6.27. Pasaport Şube Müdürlüğü

Bursa ilinde Pasaport Şube Müdürlüğü, Pasaport ve Yabancılar Şube Müdürlüğü olarak 27.11.1973 tarihli Bakanlık Onayı ile kurulduğu ve uzun bir süre bu şekilde faaliyetlerini sürdürdüğü öğrenilmektedir. 07.10.1991 tarihli Valilik Onayı ile Pasaport ve Yabancılar Şube Müdürlüğü birbirinden ayrılarak Pasaport Şube Müdürlüğü ve Yabancılar Şube Müdürlüğü olmak üzere iki ayrı şube haline getirildiği görülmektedir.

2.6.28. Personel Şube Müdürlüğü

Personel Şube Müdürlüğünün Kuruluş Şeması Bakanlık Makamının 02.03.2004 tarihli onayı ile yeniden düzenlenmiş olarak faaliyetlerini sürdürdüğü görülmektedir.

2.6.29. Polisevi Şube Müdürlüğü

Polisevi Şube Müdürlüğünün, Emniyet Genel Müdürlüğünün 2003 yılı kadro çalışmaları sonucunda, İl ve İlçe birimlerini gösteren 14.10.2003 tarihli ve 29.10.2003 tarihli Bakanlık Makamının onayları doğrultusunda 15.12.2003 tarihinde faaliyete geçtiği görülmektedir. Polisevi Şube Müdürlüğüne bağlı tesisler olarak **Uludağ Eğitim ve Dinlenme Tesis Amirliğinin** Emniyet Genel Müdürlüğünün 31.01.2001 tarihli açılış onayı ile açıldığı, **Çekirge Rehabilitasyon Merkezinin** Emniyet Genel Müdürlüğünün 29.01.2000 tarihli olurları ile açıldığı, **Karacabey Polis Eğitim Dinlenme Tesis Amirliğinin** Emniyet Genel Müdürlüğünün 15.05.1997 tarihli açılış onayı ile açıldığı, **Acemler Polis Lokali Tesis Amirliğinin** Emniyet Genel Müdürlüğünün 29.07.2004 tarihli açılış onayı ile Polis Lokali olarak hizmet verdiği görülmektedir. Bursa Polis Teşkilatının sahip olduğu sosyal tesisler açısından diğer illere göre şanslı olduğu söylenebilir. Ancak Bursa polisinin Uludağ Polisevi başta olmak üzere bu tesislerden yeterince istifade edemediği düşünülmektedir.

2.6.30. Radyo TV ve Foto Film Şube Müdürlüğü

14.03.2005 tarihli Bakan onayı ile yürürlüğe giren İl Emniyet Müdürlükleri Muhabere Elektronik Şube Müdürlüğü İle Radyo TV ve Foto Film Şube Müdürlüğü Kuruluş görev ve Çalışma Yönetmeliği gereğince, tefrik edilen amir ve memurlarıyla 29.09.2005 tarihinde Radyo TV ve Foto Film Şube Müdürlüğü olarak faaliyete geçtiği görülmektedir.

2.6.31. Ruhsat İşlemleri Şube Müdürlüğü

Brifing bilgilerinde şubenin kuruluş tarihi ile ilgili bilgilere ulaşılamamıştır.

2.6.32. Sivil Savunma Büro Amirliği

Daha önce Personel Şube Müdürlüğü tarafından yürütülen hizmetlerin, hizmetin daha etkin ve süratli bir şekilde yürütülmesi amacıyla, Bakanlık Makamının 12.01.1989 tarihli olurları ile 26.01.1989 tarihinde Personel Şube Müdürlüğü uhdesinden ayrılarak, Makama bağlandığı, 29.10.2003 tarihli Bakanlık onayı ile Emniyet Müdür Yardımcısına bağlı olarak faaliyetini sürdürdüğü görülmektedir.

2.6.33. Sosyal Hizmetler Şube Müdürlüğü

Sosyal Hizmetler Şube Müdürlüğü, Emniyet Müdürlüğünün "Özel Statü" ye geçmesi sonucu 19 Eylül 1991 tarihinde kurulmuştur.

2.6.34. Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü

Bursa Emniyet Müdürlüğü 24.11.1990 yılında Özel Statülü İl kapsamına alındığı, buna bağlı olarak aynı tarihte Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü, Özel Statülü İl Standardı uygulamasına geçerek kuruluşunu tamamladığı, Bakanlık Makamının 22.05.2002 tarihli olurları ile Terörle Mücadele İl ve İlçe Birimleri Kuruluş, Görev ve Çalışma Yönetmeliğine uygun olarak 12 bürodan oluşturulduğu görülmektedir.

2.6.35. Toplum Destekli Polislik

Polis ile mahalle sakinleri, kamu kurum-kuruluşları, mahalle muhtarı ve Sivil Toplum Örgütlerinin mahallenin daha güvenli hale gelmesi için işbirliği yapması ve kurumlar arasındaki kolektif uyum ile güvenli yaşam alanları oluşturulmaya çalışılması işlemleri olarak tanımlanan Toplum Destekli Polislik Bürosunun İçişleri Bakanlığının 31.05.2006 tarih ve 49 nolu, Emniyet Genel Müdürlüğünün 31.05.2006 tarih ve 50 nolu genelgeleri ile 23.06.2006 tarihinde kurularak hizmete başladığı görülmektedir.

2.6.36. Trafik Denetleme Şube Müdürlüğü

Bursa ilinde Trafik bürosunun 1955 yılında kurulduğu anlaşılmaktadır

2.6.37. Trafik Tescil Şube Müdürlüğü

Bursa ilinde Trafik bürosunun 1955 yılında kurulduğu, ilk sürücü belgesi ve araç tescil işlemlerinin 26.10.1955 tarihinde yapılmaya başlandığı, bu tarihten önce araç tescil işlemleri ve sürücü belgeleri işlemlerinin, Belediye Trafik Birimi tarafından yapılmakta olduğu, araç tescil işlemlerinde mevcut plaka sistemine 03.12.1962 tarihinde geçildiği, bu tarihten önce plakalara ilin ismi yazılmakta olduğu öğrenilmektedir.

Trafik Tescil Şube Müdürlüğünün 1991 yılına kadar Trafik Denetleme Şube Müdürlüğü ile aynı çatı altında "Trafik Tescil ve Denetleme Şube Müdürlüğü" olarak faaliyetini sürdürdüğü, 06.03.1991 tarih ve 057059 sayılı Bakanlık Makamının, 07.10.1991 tarih ve 719 sayılı Valilik Makamının olurları ile de bu tarihten itibaren "Trafik Tescil Şube Müdürlüğü" adı ile Özel Statülü İl Trafik Tescil Şube Müdürlüğü Teşkilatlanmasına uygun olarak teşkilatlanarak faaliyetini sürdürdüğü görülmektedir.

2.6.38. Ulaştırma Şube Müdürlüğü

Özel Statülü İl Emniyet Müdürlüğü bünyesinde TMK'nın standartlarına göre kurulması öngörülen Ulaştırma Şube Müdürlüğünün İl Makamının 07.10.1991 tarihli olurları ile kuruluşu uygun görülerek, Lojistik Şube Müdürlüğü bünyesinden ayrılan araç, gereç ve personel ile teşkilatlandırılıp faaliyete geçirildiği öğrenilmektedir.

2.6.39. Yabancılar Şube Müdürlüğü

Pasaport ve Yabancılar Şube Müdürlüğü olarak hizmet vermekte iken, 07.10.1991 tarihinde Vilayet oluru ile "Yabancılar Şube Müdürlüğü" adı altında yeniden yapılandırıldığı görülmektedir.

2.6.40. Bütçe Şube Müdürlüğü

Bütçe Şube Müdürlüğünün 07.10.1991 tarihinde kurulduğu görülmektedir.

2.6.41. İstihbarat Şube Müdürlüğü

Brifing bilgilerinde şubenin kuruluş tarihi ile ilgili bilgilere ulaşılamamıştır.

2.6.42. EKKM (Emniyet Komuta Kontrol Merkezi) Şube Müdürlüğü

27.11.1987 tarihinde İstatistik Şubenin lağvedilerek, 03.08.1988 tarihinde EKKM Şube Müdürlüğünün kurulduğu görülmektedir.

Bursa Emniyet Müdürlüğü bünyesinde hizmet veren şubelerin isimleri ve kuruluş tarihleri bir bütün olarak görülmesi amacıyla Tablo-3'te sunulmaktadır.

2.7. Bursa'daki Polis Merkez Amirlikleri

Bursa İl merkezinde on üç adet polis merkezinin faaliyetini sürdürdüğü, 22.05.2002 tarihinde polis karakollarının polis merkezi şekline dönüştürüldüğü görülmektedir.

Osmangazi ilçesi sınırları içerisinde hizmet veren Çarşı Polis Merkezi Amirliğinin 1985 yılında, Çekirge Polis Merkezi Amirliğinin 27 Ekim 1951 tarihinde, Merinos Polis Merkezi Amirliğinin 29 Şubat 1984 tarihinde, Muammer Sencer Polis Merkezi Amirliğinin 26 Ocak 1986 tarihinde, Necdet Pamir Polis Merkezi Amirliğinin 1963 yılında, Şehit Şerafettin Yılmaz Polis Merkezi Amirliğinin 10 Nisan 1984 tarihinde, Emek Polis Merkezi Amirliğinin 22 Kasım 1995 tarihinde faaliyete başladığı görülmektedir.

Yıldırım İlçesine bağlı olarak hizmet veren Ertuğrulgazi Polis Merkezi Amirliğinin 20 Mayıs 1977 tarihinde, Işıklar Sönmez Polis Merkezi Amirliğinin 26 Kasım 1980 tarihinde, Yıldırım Polis Merkezi Amirliğinin 1948 yılında, Yavuz Selim Polis Merkezi Amirliğinin de 12 Aralık 1995 tarihinde faaliyete başladığı öğrenilmektedir.

Nilüfer ilçesinde hizmet veren Nilüfer ve İhsaniye Karakol Amirlikleri, Müdüriyet Makamının 22.05.2002 tarih ve B.05.1. EGM.4.16.00.71.02.02/8 sayılı yazı ve Bakanlık Makamının 01.04.2002 gün ve B.05.EGM. 0.11.03.03/1132-0068 sayılı genelgeleri ile lav edilerek İhsaniye Mahallesi Emniyet Caddesi No:2 sayılı yerde faaliyet gösteren İlçe Emniyet Müdürlüğü binasının giriş katında faaliyet göstermesi Valilik Makamının 26.11.2002 tarihli olurları ile uygun görülerek Nilüfer Polis Merkezi

Amirliğine dönüştürüldüğü, Organize Sanayi Polis Merkezi Amirliğinin de 01.04.2002 tarihinden itibaren faaliyetine devam ettiği tespitine varılmaktadır.

2.8. Bursa İli İlçe Emniyet Müdürlükleri / Amirlikleri

Bursa Emniyet Müdürlüğü'ne bağlı üç merkez ve on dört adet dış ilçe teşkilatlanması bulunduğu, Osmangazi, Yıldırım ve Nilüfer İlçe Emniyet Müdürlüklerinin 1997 tarihinden itibaren Merkez İlçe Emniyet Müdürlüğü olarak faaliyetlerini sürdürdüğü öğrenilmektedir.

Dış ilçelerden Harmancık, Büyükorhan, Keles ve Orhanlı ilçeleri İlçe Emniyet Amirliği olarak; İnegöl, Yenişehir, İznik, Orhangazi, Gemlik, Mudanya, Gürsu, Kestel, Karacabey, Mustafakemalpaşa ilçeleri İlçe Emniyet Müdürlüğü şeklinde faaliyetlerini sürdürdüğü görülmektedir.

Osmangazi İlçe Emniyet Müdürlüğünün, 18.06.1987 tarih ve 3391 Kanun ile Osmangazi İlçesi kurulması neticesi, ilçenin teşkilat yapısına paralel olarak, İlçe Emniyet Amirliğinin kuruluş çalışmalarına başlanıldığı ve 27.01.1988 tarihli Bakanlık Makamının olurları ile 18.10.1988 tarihinde, İlçe Emniyet Amirliği olarak fiilen faaliyete geçtiği, şehrin büyük ilçesi olması, işyerlerinin bu bölgede bulunması ve halkın yoğunluğu ile olayların artmasından dolayı görülen lüzum üzerine 23.06.1997 tarihinden itibaren ve Vilayet Makamının olurları ile İlçe Emniyet Müdürlüğü olarak teşkilatlanması, 25.09.1997 tarihinde de Bakanlık Makamının olurları alındığı,

Yıldırım İlçe Emniyet Müdürlüğünün, 18.06.1987 tarih ve 19500 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan, 18.06.1987 gün ve 3391 sayılı yasa ile 03.07.1987 tarihinden itibaren Merkez İlçe Emniyet Amirliği standardına göre kurulduğu, 03.01.1997 günlü Resmi Gazetede yayınlanan Bakanlar Kurulu kararı ile İlçe Emniyet Müdürlüğüne dönüştürüldüğü ve 23.06.1997 tarihinden itibaren uygulamaya geçildiği,

Nilüfer İlçe Emniyet Müdürlüğünün, 27.06.1987 tarih ve 19500 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan, 18.06.1987 gün ve 3391 sayılı yasa ile 03.07.1987 tarihinden itibaren Merkez İlçe Emniyet Amirliği standardına göre kurulduğu, 03.01.1997 günlü

Resmi Gazetede yayınlanan Bakanlar Kurulu Kararı ile İlçe Emniyet Müdürlüğüne dönüştürüldüğü ve 23.06.1997 tarihinden itibaren uygulamaya geçildiği,

Kestel İlçesinde Polis Teşkilatının ilk olarak 07.03.1994 tarihinde T.M.K esaslarına göre İlçe Emniyet Amirliği olarak kurularak faaliyet göstermeye başladığı, İlçe Emniyet Amirliği, Bakanlar Kurulu Kararı ile İlçe Emniyet Müdürlüğüne dönüştürüldüğü 12.05.1999 tarih ve 23693 Sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak 06.08.1999 tarihinde İlçe Emniyet Müdürlüğü olarak hizmete başladığı,

Gürsu İlçesinin, Emniyet Amirliğinin kuruluşu 04.03.1992 günü Bakanlar Kurulu'nca kararlaştırılmış olduğu, 18.03.1992 gün ve 21175 Sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girdiği, Valilik Makamı'nın 02.05.1995 tarihli olurları ile Merkez Karakol Amirliği ile birlikte 22.05.1995 günü açılışı yapılarak faaliyete geçildiği, ayrıca 30.01.2007 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ve 19.02.2008 tarihli Valilik Makamı Olurları ile İlçe Emniyet Müdürlüğüne dönüştürüldüğü,

Mudanya İlçe Emniyet Müdürlüğünün, 05.11.1989 tarihinde İlçe Emniyet Amirliğinden İlçe Emniyet Müdürlüğüne dönüştürüldüğü,

Gemlik İlçe Emniyet Müdürlüğünün, İlçe emniyet Amirliği iken Bakanlık Makamının 27.01.1989 tarih ve 89/13755 sayılı onayları ile ilçe Emniyet Müdürlüğüne dönüştürüldüğü, Bursa ilinin Özel İl kapsamına alınması ile 14.09.1992 tarih ve 92/184092 sayılı onayı ile de özel statülü, B standardı İlçe Emniyet Müdürlüğüne dönüştürüldüğü, 29.10.2003 tarihli Bakanlık Onayı ile İlçe Emniyet Müdürlüğünün yeniden yapılandırıldığı, ayrıca 25.10.2005 tarihli Bakanlık Makamı olurları ile Serbest Bölge Emniyet Amirliğinin İlçe Emniyet Müdürlüğüne bağlandığı,

İnegöl İlçe Teşkilatının 1936 yılında ilçe genel güvenlik ve asayişinin sağlanması için Emniyet Komiserliği olarak kurulduğu, ilçenin daha da büyüyen gelişmesi dikkate alınarak 1950 yılında Emniyet Amirliğine dönüştürüldüğü, ilçe nüfusunun günden güne artması, sanayi kesiminin canlılık kazanması, günden güne asayiş etkileyen suç unsurlarında artış görülmesi, ilçe merkezinde tek olarak faaliyet gösteren Merkez Polis Karakolunun yanı sıra 1983 yılında Sanayi Polis Merkezinin halkın yardımı ile inşa ettirilerek aynı tarihte hizmete geçirildiği, 13.03.1989 yılında

İlçe Emniyet Amirliğinin, İlçe Emniyet Müdürlüğüne dönüştürüldüğü, Valilik Makamının 27.05.2002 tarihli onayları ile, 17.06.2002 tarihinden itibaren, Merkez Karakol Amirliği İnegöl Polis Merkezi Amirliği, Sanayi Karakol Amirliği ise Sanayi Polis Merkezi Amirliğine dönüştürüldüğü,

Mustafakemalpaşa İlçesinde Emniyet Teşkilatının 1936 yılında kurulduğu, 3056 sayılı yasanın 17.maddesi uyarınca Bakanlar kurulunun 27 Ocak 1989 tarih ve 89/13755 sayılı kararı ile İlçe Emniyet Müdürlüğüne dönüştürüldüğü, 01 Ocak 1990 tarihinde İlçe Emniyet Müdürlüğü olarak kurulduğu,

Karacabey İlçesinde Polis Teşkilatının 1953 yılında hükümet konağı 1.katında Emniyet Komiserliği olarak kurulduğu, 1967 yılında Emniyet Amirliğine dönüştürüldüğü, 07.03.1989 günlü Bakanlık onayları ile İlçe Emniyet Müdürlüğüne dönüştürüldüğü,

Yenişehir İlçe Emniyet Müdürlüğünün, 05.11.1989 tarih ve 20333 sayı ile Resmi Gazetede yayımlanan Bakanlar Kurulu kararı ile İlçe Emniyet Müdürlüğüne dönüştürüldüğü,

Orhangazi İlçe Emniyet Müdürlüğünün, 4 Temmuz 1973 tarihinde Emniyet Amirliği olarak kurulduğu, 21 Kasım 1989 tarihinde İlçe Emniyet Müdürlüğü statüsüne dönüştürüldüğü,

İznik İlçe Emniyet Müdürlüğünün, 1960 yılında Emniyet Komiserliği olarak kurulduğu, 1967 yılında da Emniyet Amirliğine dönüştürüldüğü ve 05.11.1989 gün ve 20333 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Bakanlar Kurulu kararı ile İlçe Emniyet Müdürlüğüne dönüştürüldüğü,

Orhaneli İlçe Emniyet Amirliğinin, Emniyet Genel Müdürlüğünün 16.12.1988 gün ve 283314 sayılı emirleri gereği kuruluşu tamamlanarak Polis Merkezi ile birlikte 03.08.1989 tarihinde faaliyete başladığı,

Keles İlçe Emniyet Amirliğinin, Bakanlık Makamının 20.07.2000 tarihli kararıyla Emniyet Amirliğine dönüştürüldüğü,

Büyükorhan İlçe Emniyet Amirliğinin, 30.06.2008 gün ve B.05.1.EGM.4.16.00.71.06.2008/9800 sayılı Valilik olurları ile faaliyete geçirildiği, 06.11.2008 tarihli valilik olurları ile Büyükorhan Jandarma Komutanlığından 24.11.2008 günü görevi teslim aldığı,

Harmancık İlçe Emniyet Amirliğinin, 01.07.2008 gün ve B.05.1.EGM.4.16.00.71.06.2008/980. sayılı Valilik olurları ile İl Genel Meclisinin 45 sayılı kararı ile faaliyete geçirildiği yapılan veri analizlerinde görülmektedir.

2.9. Bursa Emniyet Müdürlüğünce Yürütülen Projeler

Bilim ve teknoloji çağını yaşadığımız günümüzde suçların önlenmesi, meydana gelen olayların aydınlatılması ve suçlular ile mücadelede, gelişen teknolojik imkânların kullanılması vazgeçilmez bir gerekliliktir.

Halkımızın huzur ve güvenliğinin teminatı olan polis teşkilatının etkinlik ve verimliliğinin artırılması, dünyada gelişen teknolojilerin yakından takip edilerek sürekli yenilenmesi ile mümkün olacaktır. Günümüzde suçluların tüm teknolojik imkânlardan yararlanarak emellerini gerçekleştirdiği gerçeği, polis için teknolojinin önemini daha da artırmaktadır. Teknolojik yenilik ve imkânların kullanılması ile birlikte polisin halka sunduğu hizmetlerde zaman, personel, araç-gereç ve parasal tasarruf yapılarak ülke ekonomisine ve güvenlik hizmetlerine katkı sağlanacaktır.

Yukarıda belirtilen gerçekler doğrultusunda hareket eden Bursa polis teşkilatının, önemli teknolojik yeniliklerin transferini gerçekleştirerek Bursa halkına daha iyi hizmetler sunabilmek amacıyla yerel ve ulusal düzeyde projeler ürettiğini, hatta bu konuda diğer illerin emniyet müdürlüklerine öncülük eden bir yerel polis teşkilatı olduğunu görmekteyiz. Bursa polisinin hayata geçirdiği projelerinden bir kısmı aşağıda görülmektedir.

2.9.1. BEMTAP (Bursa Emniyet Müdürlüğü Teknolojik Adaptasyon Projesi)

BEMTAP-2000 projesi kapsamında bilgi bankasında 1993 yılından 2009 yılına kadar olan olayların, şüphelilerin, mağdurların bilgisi ile fiş bilgileri bulunmaktadır.

Girilen bu bilgiler sayesinde 1999 – 2008 yılları arasında ekiplerde bulunan Araç Sorgu Programı ile Emniyet Müdürlüğü tarafından aranan yaklaşık 20.000 kişi yakalanarak adli mercilere teslim edilmiştir. Büyükşehir Belediye Başkanlığı'ndan transfer edilen Sayısal (akıllı) Harita üzerinde Kent Veri Tabanı'na ait bina, sokak, cadde, mahalle ve benzeri sorgulamalar yapılmak suretiyle olay yeri harita üzerinde görülebilmekte, adrese veya olay yerine en kısa yoldan ve mümkün olan en kısa sürede ulaşım sağlanmaktadır. İzlenebilen ekip otosunun geriye yönelik seyir raporu alınarak hangi güzergâhları kullandığı, nerede, ne kadar durduğu belirlenebilmektedir. Harita üzerinde her türlü mesafe ve alan ölçümleri yapılabilmekte, gerektiğinde Yönetim Merkezi'nde bulunan harita yazıcısı kullanılarak bilgisayar ortamındaki Sayısal Harita'dan bölge çıktısı alınabilmektedir.

Suç insanın doğasında olan bir olgudur. Suçların dağılımı incelendiğinde gelişigüzel olmadığı, suçun oluşması için zamanın belli bir periyodunda ve belli bir yerde; suçlunun hedefini gerçekleştirmek için mağdur ya da eşyaya karşı bir hareketi söz konusudur. O yüzden, suçların nerede ve niçin meydana geldiğini anlamak, suçla mücadele yöntemlerini geliştirebilir.

BEMTAP kapsamında Suç Veri Tabanından çeşitli istatistik bilgileri alınsa da birçok karmaşık suç tipinden oluşan verileri analiz etmek ve anlamak çok da kolay olmamaktadır. Bu sebeple Suç Haritalarını oluşturmaya yönelik çalışmalar sürdürülmektedir. Ayrıca sabıkalı hırsızların ikamet ile suç yeri ilişkisini ortaya koyan tematik haritalar üretilmiştir. Coğrafi Bilgi Sistemi Yazılımı ve Sayısal Harita konusunda kurs verilerek ilgili tüm birimlerin bilgisayarlarına sayısal harita yüklenmiştir. Bu arada tüm suç yeri adresleri 2003 yılından itibaren koordinatlı olarak girilmeye başlanarak bu işlem sonucunda, otomatik olarak Suç Haritası oluşturulması sağlanmıştır. 2005 yılı Mart ayında Bursa Asayiş Şube Müdürlüğü bünyesinde kurulan Asayiş Ekipler Amirliği'ne ait 35 ekibin sorumluluk bölgesi, oluşturulan Suç Haritalarından faydalanılarak belirlendiği bilgisine ulaşılmaktadır.

Suç Haritaları; suçun coğrafi yönüyle hayalde canlandırmada insanlara yardım ettiği gibi, vatandaşa daha etkili koruma hizmetini vermek için yasa uygulayıcılarına yol göstermektedir. Olay yeri adreslerini gösteren basit suç haritaları bile, suçların en yoğun

olduğu yerlerin tespit edilmesinde ve devriye hizmetine daha çok gerek duyulan bölgelerin saptanmasında yardımcı olmaktadır.

Suç Haritaları başta Kanada ve Amerika olmak üzere Avrupa'nın gelişmiş kentlerindeki emniyet birimleri tarafından suç analizinde kullanılmaktadır. Bursa Emniyet Müdürlüğü'nün Suç Haritaları konusunda yapmış olduğu çalışmaların Türkiye'de örnek olduğu ve büyük açılımlar sağladığı görülmektedir (www.bursa.pol.tr 2009).

2.9.2. BUTKID (Bursa Trafik Kazalarını İnceleme ve Değerlendirme) Projesi

2004 yılından itibaren olan bütün trafik kazaları sisteme girilmektedir. Bu kayıtlarda 45 değişik veri girişı yapılmak da olup bu verilere dayanarak, isimlerden, kaza yerinden, araç markalarından v.b birçok veriden yola çıkılarak sorgulamalar yapılmakta, istatiski bilgiler alınmaktadır. Bu bilgilerden yararlanılarak kamu kuruluşları ile projeler yapılarak ve kaza olaylarının azaltılması, basının bilgilendirilmesi, kara nokta çalışmaları yapılması birçok alanda fayda sağlamaktadır. Bu sistemin trafik kazalarını azaltmak için yapılacak çalışmalara da büyük fayda sağladığı değerlendirilmektedir. Briefing bilgilerinde şubenin kuruluş tarihi ile ilgili bilgilere ulaşılamamıştır. Briefing bilgilerinde şubenin kuruluş tarihi ile ilgili bilgilere ulaşılamamıştır (www.bursa.pol.tr 2009).

2.9.3. Araç Takip Sistemi

Asayiş Ekipler Amirliği bünyesinde 03.03.2005 tarihinde ilk etapta 35 araç ile Takip Sistemi uygulamaya konulmuştur. Mevcut sistemde Asayiş Ekipler Amirliğine bağlı 43, Terörle Mücadele Şube Müdürlüğüne bağlı 9, Trafik Denetleme Şube Müdürlüğüne bağlı 5 olmak üzere toplam 57 ekip komuta kontrol merkezindeki sayısal haritalar üzerinde eş zamanlı olarak izlenmektedir. Araç Takip Sisteminde Bursa Büyükşehir Belediyesinden temin edilen Kent Sayısal Harita altlığı kullanılmaktadır. Sayısal Kent Haritası üzerindeki; mesafe ölçme, yaklaşıma-uzaklaşma, kaydırma gibi birçok yetenek kullanılmaktadır. Harita üzerinde; mahalle, cadde-sokak, bilinen yer, karakol bölgesi gibi sorgulamalar yapılabilmektedir. Bu yetenek kullanılarak ekiplerin

olay yerine çok daha kısa süre içerisinde ulaşımı sağlanmaktadır. İzleme yapılan ekiplerin konum ve hız, bilgileri belirlenen saat aralıklarında alınabilmekte, bu bilgiler tarih, saat, bilgileriyle veritabanına kaydedilmektedir. İzlemeye alınan araç, sistemdeki sayısal haritada bulunan cadde veya sokak üzerinde ekiplerin olay yerine yakınlık ve uzaklıklarının belirlenmesi ile olay yerine mümkün olan en kısa sürede ulaşması sağlanmaktadır (www.bursa.pol.tr 2009).

2.9.4. Çalıntı Elektronik Eşya Projesi

Teknolojinin baş döndüren hızda ilerlemesi ile insanların elektronik eşyalara karşı ilgilerinin artması neticesinde hırsızların da çaldıkları mallarda tercih sebebi olmuştur. Özellikle son yıllarda cep telefonu hırsızlığında çok büyük artış yaşanmıştır. Cep telefonlarının kayıt altına alınması kısmen bu hırsızlıkların azalmasına neden olsa da bazı tamir servislerinin klonlama yapması ya da eski kullanılmayan cep telefonlarının imei numaralarının kayıt dışı telefonlara kopyalanması gibi yöntemler kullanarak işin boyutunu sahtekârlığa kadar ulaştırmışlardır.

Çalıntı Elektronik Eşyalara karşı henüz bir çalışmanın yapılmaması hırsızların özellikle dizüstü bilgisayar, dijital kamera ve fotoğraf makineleri, lüks oto teypleri ve bilgisayar donanımlarına yönelmesine neden olmuştur. Boyut olarak küçük ancak maddi bedeli büyük olan bu tür elektronik eşyaların çalınması da hırsızların tercih sebebi haline gelmiştir.

01.01.2007 tarihinden itibaren faaliyete geçen Çalıntı Elektronik Eşya Projesi www.bursa.pol.tr Bursa Emniyet Müdürlüğü resmi internet sayfasında yayınlanmaktadır. Çalıntı Elektronik Eşya Projesine veri akışı iki türlü sağlanmaktadır:

1. Polis Merkezlerine gelen müracaatların Asayiş Şube Müdürlüğü'ne gönderilerek çalıntı elektronik eşya bilgilerinin girilmesidir.

2. Vatandaşlar tarafından Bursa Emniyet Müdürlüğü resim internet sayfasındaki formu doldurarak veri akışı sağlanmış olmaktadır (www.bursa.pol.tr 2009).

2.9.5. MOBESE (Mobil Elektronik Sistem Entegrasyon) Projesi

Polis, uygulamalarının büyük bir kısmını sokakta gerçekleştirmekte ve sürekli hareket halinde bulunmaktadır. Polisin, görevlerini yerine getirirken, daha verimli ve etkin olabilmesi, dünyada gelişen güvenlik teknolojilerini takip ederek en üst seviyede kullanabilmesi ile mümkündür.

Bu amaçla oluşturulan MOBESE-Bursa Projesi, birçok alt sistemi bünyesinde barındırmaktadır. MOBESE-BURSA Projesinin amaçlarına baktığımızda, suçun oluşmasını önleyici tedbirlerin alınması, meydana gelen olayların aydınlatılması, suç ve suçlularla mücadelede gelişen teknolojik imkânların kullanılması, ilimizde daha önce gerçekleştirilen teknolojik projelerle koordineli çalışmak üzere polisin günlük operasyonel faaliyetlerinde verimliliğini ve etkililiğini amaçladığı görülmektedir. Kurumsal dokümantasyon analizi ışığında, yakın tarihsel süreç içerisinde polisliğin kurumsal gelişmesi, teknolojik yeniliklerle desteklendiği gözlemlenmektedir (www.bursa.pol.tr 2009).

2.9.6. Nehir Projesi

Nehir Projesi, Yıldırım İlçe Emniyet Müdürlüğü bünyesinde bulunan Yıldırım, Yavuzselim, Ertuğrulgazi ve Işıklar Polis Merkezi bölgelerinde meydana gelen olayların yakalanan şüphelilerinden Cumhuriyet Savcısının adliyeye mevcutlu olarak gönderilmesini talep ettiklerinin tahkikatlarının Asayiş Büro Amirliği tarafından tamamlanması, adliyeye buradan tek bir araç ile sevk edilmesi, adliyede tutuklananların da aynı araç ve ekip ile cezaevine sevk edilmesi işlemleridir. Projesinin amacı yakıt, zaman ve emek tasarrufu sağlamak, polis merkezi ekiplerinin bölgelerinde kalarak suçların önlenmesi ve vatandaşlarımızın güvenlik taleplerine daha hızlı cevap verebilmesini sağlamak, polis merkezlerinin üzerindeki adli tahkikat yükünü hafifletmek olarak dikkat çekmektedir (www.bursa.pol.tr, 2009).

Araştırmacı bu bölümde, mevcut imkan ve şartları içerisinde ulaşılabilecek kurumsal dokümantasyon, yazılı literatür ve emekli olmuş, Bursa'daki polis teşkilatlanması ve polisiye hizmetlerin tarihsel süreç içerisinde kurumsal gelişimine

tanıklık etmiş kişilerden elde edilen bilgilerin analizi sonucunda, Bursa'daki polisiye hizmetlerinin gelişimini incelemiştir. Bu çerçevede Türkiye'nin idari, coğrafi ve polisiye hizmet yapıları açısından önce Bursa ilinin konumu ve özelliklerinin resmi çekilmiştir. Osmanlı ve Cumhuriyet dönemleri olarak iki alt başlıkta Bursa'da polis teşkilatlanması, polislik iş fonksiyonlarının çeşitlenmesi, örnek olarak lokal polis birimlerinin (karakol ve ilçe polis birimleri) ve merkez iş ünitelerinin (1967 yılında 5 şube varken 2009 yılında 37 şubeye çıkması) sayısı ve kapasitesi arttığı tespit edilmiştir. Öte yandan personel sayısı 1967 verilerine göre 292 iken 2009 yılında 7 binlere ulaşmıştır. Yine polisiye hizmetlerde araç filosu 1960'lı yıllarda 8 araç iken 2009 yılında 600'ü geçtiği gözlemlenmektedir. Yaptığımız mevcut kurumsal dokümantasyon analizinde acı bir gerçeğe şahit olduk. Kurumsal olarak personel, lojistik, tesis, iş ve işlem, suç istatistikleri, değişen ve dönüşen veya yeni kurulan yerel polis birimleri, merkez iş fonksiyonlarını tarihsel süreç içerisinde sistemli resmeden çalışmalara rastlanılmamıştır. Her ne kadar 1990'lı yılların ikinci yarısından sonra kurumsal bilgi toplama çalışmalarında gözle görülür bir artış olmasına rağmen ihtiyacı karşılamaktan çok uzaktır. Ulaşılabilen mevcut veriler çok parçalı ve dağınıktır.

Kısacası, Bursa Emniyet Müdürlüğü kurum olarak bir araştırma komisyonu kurarak demografik, politik, ekonomik ve sosyal gelişmeler çerçevesinde tarihsel süreç içerisinde kurumsal gelişim kapsamlı olarak analiz edilebilir.

Kurumların görevlerini istenilen şekilde gerçekleştirmesi önemli oranda bünyesindeki personelin nitelikli eğitilmesi ve sürekli geliştirilmesine bağlıdır.

Bursa polis teşkilatının hizmet çeşitliliği ve kalitesinin artmasında, teknolojik gelişmeleri takip edip kullanmasında eğitimin yeri büyüktür. Çeyrek asırdan fazla değişik ad ve statülerde Bursa'da faaliyet gösteren polis eğitim kurumlarının Bursa polis teşkilatına eğitim ve personel konularında katkıları ve bu kurumların tarihsel süreçteki değişim, gelişim ve dönüşümleri incelemeye değerdir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

POLİS EĞİTİMİ VE BURSA'DAKİ POLİS EĞİTİM KURUMLARI

3.1.Polis Eğitiminin Önemi

Toplumun uygarlık, özgürlük, eğitim ve iletişim yönleriyle gelişimi arttıkça güvenliğini sağlayan polis örgütünden de beklentileri artmaktadır. Toplum, polisin görevlerini yerine getirmesinin yanında görevlerini nezaket ve hoşgörü sınırları içerisinde yerine getirmesini beklemektedir. İnsan hakları ve kişi onuru konularında daha bilgili ve duyarlı hale gelen toplum polisi daha rahat eleştirebilmekte ve şikâyet edebilmektedir.

Günümüzün demokratik çağdaş toplum yapısı içinde toplum yapısında polislik mesleği çok boyutlu olmuştur. Böylesi bir durumda polislik; mantıklı, bilgili, güçlü karakterli ve cesaret sahibi, topluma hizmet etmek isteyen kişilerin çalışmasını zorunlu kılmaktadır. Polisin ilk aşamada yapması gereken işlerden dolayı güvenlik açısından hayat standardını artırmak, tarafsız hareket etmek ve gerektiğinde zor kullanmak gibi yetki ve görevleri istismar edilebilmektedir. Oysa her görevlinin ölçülü ve adil olması aykırı davranışın kazanılması yönünde yetkilerini kullanabilmesi gerekmektedir.

Eğitimin bu aşamada çok önemli bir yeri vardır. Polis eğitiminin amacı, yaptığı görev açısından en yüksek nitelikleri taşıyan polisi kazandırmaktır. Verilen eğitimle halkın güveni kazanılmıyorsa ve görevde insan hakları ihlal edilebiliyorsa eğitimin gözden geçirilmesi gerekir. Eğitim, polisin yaptığı işe odaklanması ve daha iyiyi yapabilmesine yönelik olmalıdır. Bu bağlamda elbette halkın beklentilerini ve halkın karşı karşıya kaldığı problemleri hesaba katmak gerekir.

Teknolojinin ve bilimsel gelişmelerin hayatımızın her alanına müdahalesiyle birlikte toplumsal yaşamda o hızla değişme ve gelişme göstermektedir. Bu gelişmelere karşı direnen toplumlar, ülkeler çağın dışında kalmaktadır. Bu gelişmelere ayak uyduran

ve gelişmelere katkı sağlayan yani üreten toplumlar dünyadaki bu ekonomik pastadan daha büyük pay kapmaktadırlar. Tabii ki bu gelişimi sağlayan insan beynidir. Gelişmiş, üreten sorgulayabilen beyinlerin bu gelişmede payı çok büyüktür.

Toplumun güvenliğinden birinci derecede sorumlu olan polis teşkilatının da bu gelişmelerden uzak kalması düşünülemez.

Bunun sonucu olarak emniyet teşkilatı en baştaki emniyet müdüründen başlayarak, tüm polis yöneticileri eskiden olduğundan çok daha iyi yetişmek ve geleceğe hazırlıklı olmak durumundadırlar (Özgüler 2003:236).

3.2.Emniyet Teşkilatında Eğitim Kurumları

3.2.1.Polis Koleji

Polis okulları haricinde polis eğitimi ile ilgili ülkemizde iki önemli kurum daha bulunmaktadır. Bu kurumlar Polis Koleji ve Polis Akademisi'dir. Polis Koleji, emniyet teşkilatına orta ve üst kademedede amir yetiştiren Polis Akademisinin veya emniyet teşkilatının ihtiyaç duyduğu branşlarda fakülte ve yüksekokulların öğrenci kaynağını sağlamak amacıyla kurulmuş, Emniyet Genel Müdürlüğüne bağlı parasız yatılı, resmi üniformalı bir eğitim-öğretim kurumudur (PKMGÇY 2004).

Polis Koleji'nde sadece Fen Lisesi ayarında bir eğitim verilmektedir. Polis Kolejinin öğrenci kaynağını, 8 yıllık ilköğretimi tamamlayan diploma notu 3'ün üzerinde olan öğrenciler arasından, mülakat, beden eğitimi ve yazılı sınavlarda başarılı olanlar oluşturmaktadır. Polis Kolejini başarıyla tamamlayanlar Polis Akademisinde lisans eğitimine geçmektedir (Güloğlu, 2003:106).

3.2.2. Polis Akademisi

Polis Akademisi Türkiye'deki en eski lisans eğitimi veren yüksek okullardan birisidir. Atatürk polisin eğitimine ne kadar çok önem verdiğini göstermiş ve bu doğrultuda 3201 Sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununun 18. Maddesi gereğince orta ve üst kademe yöneticilerini yetiştirmek üzere, Polis Enstitüsü adı altında, bir yıllık meslek içi Yüksek Okul olarak 06 Kasım 1937 yılında kurulmuştur. İlk kurulduğunda enstitü

müdürü Dr. Salih Adil BAŞER'dir. Dr. Salih Adil BASER bu görevde 5 yıl görev yaptı ve enstitünün bu güne kadar ilk ve tek doktoralı müdürü olmuştur (Birinci 1999:16).

Polis Enstitüsü'ndeki eğitim Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Kararlarıyla 1940 yılında iki yıllık, 1962 yılında üç yıllık yüksek okullar içerisine alınmış olup, Anayasamızın 132. Maddesi ve Yüksek Öğretim Kanununun 2. Maddesi gereğince, ayrı bir kanuni yapıya kavuşturulmuş ve 06 Aralık 1984 tarihinde 3087 Sayılı Polis Yüksek Öğretim Kanunu ile Polis Akademisi adını alıp 4 yıllık lisans düzeyinde Eğitim-Öğretim veren bir Yüksek Öğretim kurumu haline getirilmiştir (Koçak 2004:307).

Polis Akademisi 25 Nisan 2001 tarih ve 4652 sayılı kanunla, Polis Üniversitesi anlayışıyla yeniden yapılandırılmıştır. Bünyesinde eğitim hizmeti veren Güvenlik Bilimleri Fakültesi, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, 20 Polis Meslek Yüksek Okulu ve Fakülte ve Yüksek Okullar bölümü ile üniversite statüsüne kavuşturulmuştur.

3.2.2.1. Güvenlik Bilimleri Fakültesi

Fakültenin lisans seviyesindeki eğitimine; Polis Koleji mezunları, ihtiyaç halinde, genel lise, erkek teknik Öğretim, kız teknik Öğretim ve ticaret ve turizm Öğretimine bağlı okul mezunları ve ilgili devletlerle yapılacak ikili anlaşmalara bağlı olarak Bakanın onayı ile en az lise ve dengi okul mezunu yabancı uyruklu öğrenciler alınmaktadır. Öğrencilerin önemli kısmını Polis Koleji mezunları oluşturmaktadır. (Çetiner 2001:262).

3.2.2.2. Polis Meslek Yüksek Okulları

Polis Akademisi'nin, 25.04.2001 tarihinde kabul edilerek 09.05.2001 tarih ve 24397 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanıp yürürlüğe giren, 4652 sayılı Polis Yüksek Öğretim Kanunu ile üniversite konumuna getirilmesi ile sayıları 25 olan polis okullarının bazıları kapatılmış yirmisi iki yıllık Polis Meslek Yüksek Okulu'na dönüştürülerek Polis Akademisi Başkanlığı'na bağlanmıştır. 10 Eylül 2003 tarihinde Bakanlar Kurulu kararı ile bu okullara ek olarak beş yeni Polis Meslek Yüksekokulu daha açılmıştır (Arslan 2004:8).

3.2.2.3.Güvenlik Bilimleri Enstitüsü

Başkanlığa bağlı olarak ilgili bilim dallarında lisansüstü Eğitim-Öğretim, bilimsel araştırma, inceleme ve yayın faaliyetlerinde bulunan ve Öğretim elemanı yetiştiren yüksek Öğretim kurumu olan Güvenlik Bilimleri Enstitüsünün Polis Akademisi Başkanlığı bünyesinde 2002 yılında kurulmuş bir enstitüdür. Güvenlik Bilimleri Enstitüsünün öğrenci kaynağı; Lisans Eğitimini almış Polis Akademisi mezunu, Harp okulları, Akademi tarafından Emniyet Genel Müdürlüğü adına okutulan fakülte mezunları ve diğer yüksek Öğretim kurumu (hukuk, siyasal bilgiler, iktisadi ve idari bilimler fakülteleri) mezunlarıdır.

3.2.3.Polis Meslek Eğitim Merkezi Müdürlükleri

Polis Meslek Eğitim Merkezi Müdürlükleri; Emniyet Teşkilatının ihtiyacı olan polis memurlarını yetiştirmek üzere 4 yıllık fakülte mezunlarından aranılan niteliklere sahip olup yapılacak sınavlarda başarılı olan adaylara, 6 aydan az olmamak üzere polis meslek Eğitimi veren Eğitim-Öğretim kurumlarımızdır. İstanbul Arnavutköy, İstanbul Etiler, İstanbul Adile Sadullah Mermerci, İzmir Bornova, Eskişehir, Çankırı, Merzifon, Aydın ve Bilecik Polis Meslek Eğitim Merkezi Müdürlüğü olmak üzere 9 okulda polis meslek eğitimi verilmektedir.

3.3. Bursa'daki Polis Eğitim Kurumları

3.3.1Bursa Polis Okulu

Bursa Polis Okulu, Bursa İlinin güney doğusunda, Bursa-Eskişehir karayolunun 500 metre güneyinde Mimar Sinan Mahallesi sınırları içerisinde 86 adet lojman dahil, yaklaşık 40 bin m² (39.965 m²) saha üzerinde,16.02.1976 yılında "Toplum Sitesi" olarak temeli atılmış, daha sonra İçişleri Bakanlığının 21.04.1982 tarihli onayı ile toplam 14495 m² kapalı alanda eğitim-öğretim hizmetlerine tahsis edilmiştir. 28.02.1983 tarihinden 15.06.2001 yılına kadar 20 dönem Polis Okulu olarak hizmet vermiştir. Bu dönem içinde 373 bayan 9659 erkek toplam 10432 polis memuru adayı

mezun etmiştir. Polis Okullarında öğrenciler 9 ay süren bir eğitim ve öğretim programına tabi olup, bu süre içerisinde aşağıdaki dersleri gördükleri öğrenilmektedir.

Anayasa, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi, İnsan Hakları, Kaçakçılıkla Mücadele, Mesleki Yazışma Teknikleri, Beden Eğitimi ve Yakın Savunma, Olay Yeri İncelemesi, Bilgisayar, Önleyici Hizmetler, Ceza Hukuku, Polis Meslek Mevzuatı, CMUK, Poliste Haberleşme, Daktilo, Silah Bilgisi ve Atış, Devlet Güvenliği ve İstihbarat, Temel Trafik Bilgisi, Disiplin Hukuku ve Meslek Etiği, Toplumsal Olaylar ve Müdahale Esasları, Halkla İlişkiler, Yanaşık Düzen (Gündoğdu 2009).

3.3.2 Bursa Polis Eğitim Merkezi

Polis Meslek Eğitim Merkezi Müdürlüğü; Emniyet Teşkilatının ihtiyacı olan polis memurlarını yetiştirmek üzere 4 yıllık fakülte mezunlarından aranılan niteliklere sahip olup yapılacak sınavlarda başarılı olan adaylara, 6 aydan az olmamak üzere polis meslek eğitimi veren eğitim-öğretim kurumudur. Bu bağlamda Bursa Polis Okulu 11.10.2001 tarihinde İçişleri Bakanlığının onayı ile Polis Eğitim Merkezi Müdürlüğüne dönüştürülmüştür. Emniyet Genel Müdürlüğü, Eğitim Daire Başkanlığına bağlı Bursa Polis Eğitim Merkezinde düzenlenen; Terör, Olay Yeri İnceleme, Bilgi Toplama, Genel geliştirme, Asayiş, Çevik Kuvvet, Ruhsat-İhtisas ve Suçlu Taşıma Teknikleri kurslarına toplam 1218 amir ve memur kursiyerler ile 137 öğretim görevlisinin katıldığı görülmektedir. (Gürcan 2005)

3.3.3 Bursa Polis Koleji

Bursa Polis Koleji, Emniyet Teşkilatına orta ve üst kademedede amir yetiştiren Polis Akademisinin veya Emniyet Teşkilatının ihtiyaç duyduğu branşlarda Fakülte ve Yüksekokulların öğrenci kaynağını sağlamak amacıyla kurulmuş, Emniyet Genel Müdürlüğüne bağlı parasız yatılı, resmi üniformalı bir eğitim-öğretim kurumudur.

Bursa Polis Koleji Müdürlüğü 1984 yılında Yıldırım / BURSA'da Polis Okulu olarak açıldıktan sonra Türk Polis Teşkilatının üst kademe amir ihtiyacını karşılamak üzere 2004 senesinde 27.09.1984 tarihli 30046 sayılı kanununun 17. maddesinin 2.

fikrasının d bendine göre Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve Devlet Personel Başkanlığının görüşlerine dayanılarak İçişleri Bakanlığının 18.08.2004 tarihli ve 153105 sayılı yazısı üzerine Bursa Polis Eğitim Merkezinin Bakanlar Kurulunca kaldırılması üzerine 14.09.2004 tarihinde eğitim öğretime başlamıştır. (<http://www.bursapoliskoleji.k12.tr>)

Bursa Polis Kolejinin ilk müdürü Bursa Polis Okulu'nun 1997-2001 yılları arasında ve Bursa Polis Eğitim Merkezinin de müdürlüğünü yapmış olan Osman TORPİL'dir. 05.07.2005 tarihinden itibaren kolejin müdürü Hamdi Cenk DURUKAN olmuştur.

2009 senesinde ilk mezunlarını veren Bursa Polis Koleji,72 öğrencinin Polis Akademisi'ne geçişini sağlamıştır. Bursa Polis Koleji, yatakhane binası, idari bina, eğitim binası, yemekhane binası olmak üzere toplam 4 bina ve ayrıca 1 spor salonu,1 halı saha, 1 atış poligonundan oluşmaktadır. Polis Kolejinde, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaöğretim kurumlarından bazı derslerin öğretimini yabancı dille yapan resmi okullar ile yabancı dil ağırlıklı lise öğretim programına uygun olarak Bakanlıkça hazırlanan ve Milli Eğitim Bakanlığınca onaylanan haftalık ders çizelgesi uygulanır.

Emniyet Genel Müdürlüğünün ve Milli Eğitim Sisteminin genel amaçları ve ilkelerine uygun olarak öğrenciler;

- Atatürk ilke ve devrimlerine, Cumhuriyetin temel niteliklerine, ulusal kültüre ve etik değerlere sahip çıkacak bilince ulaşmış,
- Ulusal kültürü özümsemiş,
- Farklı kültürleri yorumlayabilen,
- Çağdaş uygarlığa katkıda bulunabilen,
- Ulusal davranan, evrensel düşünen,
- Felsefi düşünce sistemini benimseyen, uygulamaya aktarabilen,

- Düşünme, algılama, problem çözme yeteneği gelişmiş,
- Demokratik, Özgürlükçü, Yeni fikirlere açık,
- Manevi değerlere bağlı, Kişisel sorumluluk duygusuna sahip,
- Bilim ve teknolojiyi kullanabilen,
- Mesleki terbiye ve disiplin anlayışını ve birlikte iş görme alışkanlığını kazanmış,
- Üretken, Yaratıcı ve Bilgi çağı insanı olarak yetiştirilir.

Bursa Polis Koleji Müdürlüğü'nün eğitim-öğretime başladığı 2005 yılından günümüze kadar olan kısa sürede elde etmiş olduğu bilimsel, sosyal, kültürel ve sportif alanlardaki başarıları öğrencilerin yukarıda belirtilen amaç ve ilkeler doğrultusunda yetiştirildiklerini göstermekte emniyet teşkilatının geleceği adına sevinç duyulmaktadır.

Ayrıca Bursa Polis Koleji Müdürlüğü bünyesinde 2004 yılından itibaren "Komiser Yardımcılığı Kursu" adı altında Emniyet Genel Müdürlüğü Eğitim Daire Başkanlığı koordinesinde bir eğitim faaliyeti düzenlenmektedir. Emniyet Teşkilatının orta kademe amir ihtiyacını karşılama ve bu konudaki eksiklikleri giderme amacı taşıyan bu eğitim faaliyetine meslekte polis memuru olarak fiilen en az altı yıl çalışmış teşkilat mensuplarından açılan sınavı kazanmış olanlar katılmaktadır. 2004 yılından itibaren günümüze kadar toplam 2150 kursiyerin emniyet teşkilatına komiser yardımcısı olarak kazandırılmış olması Bursa'daki polis eğitim kurumlarının emniyet teşkilatına olan katkısını bir kez daha göstermektedir.

Bu bölümde yazılı mesleki literatür ve akademik çalışmaların analizi sonucunda elde edilen veriler neticesinde genel olarak polis eğitiminin önemi ve gerekliliği konusunda önemli tespitlere yer verilmiştir. Emniyet Teşkilatının amir ve memurlarının yetiştirildiği polis eğitim kurumlarının sayısı, çeşitliliği ve öğrenci kaynağı dikkat çekicidir. Türkiye'nin değişik il ve ilçelerinde eğitim faaliyetlerini sürdüren 26 Polis Meslek Yüksek Okulu, 9 Polis Meslek Eğitim Merkezi Müdürlüğü, 2 Polis Koleji, Polis Akademisi bünyesinde yer alan Güvenlik Bilimleri Fakültesi ve Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Emniyet Teşkilatının eğitim işini sürdüren kurumlar olarak

görülmektedir. Türkiye'nin birçoğu küçük il ve bazı büyük ilçelerinde (Afyonkarahisar, Bayburt, Bitlis, Bilecik, Merzifon, Akşehir gibi) kurulan, öğrenci mevcudu az (150-200 kişilik) okullar (26 PMYO ve 9 POMEM) yerine bölge merkezi kabul edilen (İstanbul, Bursa, Diyarbakır, Erzurum, Adana, Gaziantep gibi) büyük şehirlerde öğrenci mevcudu en az 1000-1500 kişilik, modern eğitim şartlarına uygun tesislere sahip okulların açılması, burada görevlendirilecek eğitici kadronun alanlarında uzman, akademik kariyere sahip teşkilat mensupları ve ilin bulunduğu üniversitelerdeki öğretim üyelerinden oluşturulması, bu kurumlarda görev alacak idari personelin de eğitim konusunda genel ve temel bilgilere sahip, eğitim kurumunda görev almaya istekli, bu kurumlarda görevlendirilmeyi geri plana atılmışlık, pasiflik ya da sürgün olarak değerlendirmeyen kişilerden seçilmesi emniyet teşkilatına eğitim, personel ve dolaylı olarak polisiye hizmetlere büyük artılar kazandıracağı değerlendirilmektedir. Ayrıca gerek polis memuru gerekse polis amiri yetiştiren eğitim kurumlarında uygulanan müfredatının ağırlıklı olarak teorik eğitimi içerdiği görülmektedir. Uygulamalı eğitimlere (özellikle staj eğitimine) en az teorik eğitim kadar yer verilmesinin faydalı olacağı düşünülmekte ve özellikle öğrencilerin ve kursiyerlerin bu yöndeki taleplerinin varlığı bilinmektedir.

Bu çalışma için elde edilen Bursa Polis Koleji'ne ait verilerde 1983-2001 yılları arasında 20 dönem hizmet veren Bursa Polis Okulu'nun bu dönem içinde 373 bayan 9659 erkek toplam 10432 polis memuru adayını mezun ettiği görülmektedir. Yine 2001-2005 yılları arasında Bursa Polis Eğitim Merkezinde düzenlenen; Terör, Olay Yeri İnceleme, Bilgi Toplama, Genel geliştirme, Asayiş, Çevik Kuvvet, Ruhsat-İhtisas ve Suçlu Taşıma Teknikleri kurslarına katılan toplam 1218 amir ve memur kursiyer sayısı, 2009 yılında Bursa Polis Kolejinden mezun olan 72 öğrencinin Polis Akademisine gönderilmeleri ve komiser yardımcılığı kurslarında 2004 yılından günümüze kadar olan süreçte 2150 kursiyerin komiser yardımcısı olarak emniyet teşkilatı kadrolarına gönderilmesi bize geçmiş dönemlerde değişik ad ve statülerde faaliyet göstermiş olan Bursa'daki polis eğitim kurumlarının emniyet teşkilatına eğitim ve personel kazandırma adına vermiş olduğu hizmetlerin önemine vurgu yapmaktadır.

Bursa Polis Koleji Mdrlg'nn eēitim-ēretime baēladıēı 2005 yılından günümüze kadar olan kısa sürede elde etmiē olduēu deēiēik alanlardaki (TBTAK Projeleri, Avrupa Birliēi Projeleri, Spor müsabakaları, Tiyatro ve müzik yarışmaları) baēarılarının (2009 yılında yapılan Liseler arası TBTAK Proje yarışmasında Tarih alanında Türkiye 2.si) yerel ve ulusal medya organlarında yer aldıēına ēahit olunmakta ve Emniyet Teēkilatının geleceēi adına sevinē duyulmaktadır.

Son söz olarak ifade edilmelidir ki, Türk Polis Teēkilatı personelinin eēitimi ve bu eēitimin verildiēi kurumlarda ērenci ve personel seēimi, eēitim programları, eēitim yöntemleri ve özellikle eēitim kurumlarının mevcut fiziki ēartlarının modern eēitim ortamlarına dnētrlmesi adına ciddi anlamda revizyon ve reformlara, bu doērultuda çalıēmalara ve projelere ihtiyaçın olduēu ortadadır. 2009 yılı sonu itibariyle de olsa İçiēleri Bakanlıēınca onaylanan ve Polis Akademisi Güvenlik Eēitimi Araētırma Merkezi koordinesinde yürütülen “ Türkiye’de Temel Polis Eēitiminde Sorunlar ve Çözüm nerileri” projesinin çalıēmalarına baēlanılması ihtiyaç duyulan ve istenilen revizyon ya da reformların hayata geēirilebileceēi ümidini vermektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Türk Polis Teşkilatı kurulduğu 1845 yılından sonra devlet yapılanmasının gerisinde kalmamaya azami dikkat göstermiştir. Tanzimatın ilanı ile hız kazanan polisiye yapılanma bilhassa, II. Meşrutiyetin ilanı ile birlikte bakışını Avrupa polisiye yapılanmasına çevirerek batının çağdaş uygulamalarını kendi uygulamalarında tatbik etmeye başlamıştır. Bu çalışmada Türk Polis Teşkilatının tarihsel sürecine ve Bursa Polis Teşkilatının bu süreçteki gelişim, değişim ve dönüşümüne etki eden faktörler üç bölüm halinde ele alınarak incelenmiştir.

Birinci bölümde Türk Polis Teşkilatının tarihsel süreci Osmanlı öncesi, Osmanlı dönemi ve Cumhuriyet dönemi merkez ve taşra yapılanması ve gelişimi genel anlamda ele alınmıştır. Sonrasında polislikle, suç ve adalet ile ilgili temel kavramlar açıklanmıştır.

İkinci bölümde tarihsel süreç de kapsama alınarak öncelikle Bursa ilinin konumu ve özellikleri, emniyet teşkilatının genel idare içindeki eri, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemi Bursa'daki polis teşkilatlanmasının tarihsel gelişimi, idari ve fonksiyonel açıdan analiz edilmiştir. Bu kapsamda ekonomik, sosyal ve demografik değişim ve gelişimleri uyum sürecinde Bursa polis teşkilatının merkez karargâh birimlerinde iş birimlerinin artması, çeşitlenmesi okuyucuya sunulmuştur. Ayrıca polisiye hizmetlerin temeli ve vatandaşa en yakın temas birimleri olan polis merkezlerinin (karakolları) yıllara göre kuruluş, kaldırılış ve birleştirmeleri kurumsal dokümantasyon ve yerel yazılı kaynaklardan taranarak kurumsal gelişim ortaya konulmuştur.

Üçüncü bölümde ise Bursa'daki polis eğitim kurumları ve bu kurumların emniyet teşkilatının eğitim faaliyetlerine katkıları incelemeye tabi tutulmuştur. Son olarak genel değerlendirme yapılmıştır.

Yazılı akademik ve mesleki literatürün analizi sonucunda Türk Polis Teşkilatının eski Türklerden cumhuriyet dönemi dâhil tarihsel aşamalar halinde okuyucuya genel hatlarıyla araştırmanın arka planı hakkında betimleme yapılmıştır. Bu analiz sonuçlarına göre modern polislik yapılanması 1845 yılında çıkarılan Polis Nizamnamesi ile günümüz modern ve profesyonel polis teşkilatının temelleri atıldığı tespit edilmiştir.

1845 yılı ile 1920 yılları arasında yani 1920 yılında Ankara hükümetinin Anadolu'da kurduğu Emniyet Genel Müdürlüğüne kadar polis teşkilatı yarı askeri özellik gösterdiği görülmektedir. Cumhuriyet döneminde yasal mevzuatların detaylandırılması ve bunun sonucu olarak polis teşkilatının hem merkezde hem de taşra da yapılanması toplumsal, ekonomik, politik, demografik değişimler ve gelişimlere bağlı olarak büyümüştür. Ana hizmet fonksiyonları çeşitlenmiş ve yerel hizmet birimlerinin vatandaşlara en yakın noktalara kadar getirildiği sonucuna varılmıştır.

Mevcut imkan ve şartları içerisinde ulaşılabilecek kurumsal dokümantasyon, yazılı literatür ve emekli olmuş, Bursa'daki polis teşkilatlanması ve polisiye hizmetlerin tarihsel süreç içerisinde kurumsal gelişimine tanıklık etmiş kişilerden elde edilen bilgilerin analizi sonucunda, Bursa'daki polisiye hizmetlerinin gelişimi incelenmiştir. Bu çerçevede Türkiye'nin idari, coğrafi ve polisiye hizmet yapıları açısından önce Bursa ilinin konumu ve özelliklerinin resmi çekilmiştir. Osmanlı ve Cumhuriyet dönemleri olarak iki alt başlıkta Bursa'da polis teşkilatlanması, polislik iş fonksiyonlarının çeşitlenmesi örnek olarak lokal polis birimlerinin (karakol ve ilçe polis birimleri) ve merkez iş ünitelerinin (1967 yılında 5 şube varken 2009 yılında 37 şubeye çıkması) sayısı ve kapasitesi arttığı tespit edilmiştir. Öte yandan personel sayısı 1967 verilerine göre 292 iken 2009 yılında 6900 kişiye ulaşmıştır. 1967 Bursa İl Yıllığı'ndaki verilerden 1965 yılı Bursa il merkezi nüfusunun 212.518, Emniyet Müdürlüğü kadrosunun da toplam 292 kişiden oluştuğu görülmektedir. O tarihlerde yaklaşık olarak bir polise 770 kişinin düştüğü, 1970 Bursa İl Yıllığındaki verilerden 1970 yılı Bursa il merkezi nüfusunun 379.336 olduğu görülmekte, bu da yaklaşık olarak bir polise 606 kişinin düştüğü tespit edilmiştir. AB ülkelerinde ortalama 250 kişiye bir polis memuru düşerken, Türkiye'de bu sayının 295 kişi, Bursa'da ise 2009 verileri ışığında yaklaşık 420 kişi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu da bize Bursa Emniyet Müdürlüğü personel sayısının AB standartları ve ülkemiz ortalamasının gerisinde olduğu tespitine götürmüştür. Yine polisiye hizmetlerde araç filosu 1960'lı yıllarda 8 araç iken 2009 yılında 600'ü geçtiği gözlemlenmektedir.

2009 yılı Ağustos ayı itibariyle 26 mahallenin (yaklaşık 500 bin nüfus) jandarma bölgesi sorumluluğundan polis bölgesi sorumluluğuna geçmesi sonucu Bursa

Emniyet Müdürlüğünün yeni değişim ve dönüşümler geçireceği, bu mahallelerin bir kısmına yeni polis merkezleri kurulması ihtiyacı doğacağı tahmin edilmektedir.

Yaptığımız mevcut kurumsal dokümantasyon analizinde acı bir gerçeğe şahit olduk. Kurumsal olarak personel, lojistik, tesis, iş ve işlem, suç istatistikleri, değişen ve dönüşen veya yeni kurulan yerel polis birimleri, merkez iş fonksiyonlarını tarihsel süreç içerisinde sistemli resmeden çalışmalara rastlanılmamıştır. Her ne kadar 1990'lı yılların ikinci yarısından sonra kurumsal bilgi toplama çalışmalarında gözle görülür bir artış olmasına rağmen ihtiyacı karşılamaktan çok uzaktır. Ulaşılabilen mevcut veriler çok parçalı ve dağınıktır. Bu dağınık ve parçalı bilgilerin ne kadar güvenilir ve geçerli olduğu da tartışmalıdır. Kısacası, Bursa Emniyet Müdürlüğü kurum olarak bir araştırma komisyonu kurarak demografik, politik, ekonomik ve sosyal gelişmeler çerçevesinde tarihsel süreç içerisinde kurumsal gelişim kapsamlı olarak analiz edilebilir.

İlgili literatürün analizi sonucunda elde edilen veriler neticesinde genel olarak polis eğitiminin önemi ve gerekliliği konusunda önemli tespitlere yer verilmiştir. Emniyet Teşkilatının amir ve memurlarının yetiştirildiği polis eğitim kurumlarının sayısı, çeşitliliği ve öğrenci kaynağı dikkat çekicidir. Türkiye'nin değişik il ve ilçelerinde eğitim faaliyetlerini sürdüren 26 Polis Meslek Yüksek Okulu, 9 Polis Meslek Eğitim Merkezi Müdürlüğü, 2 Polis Koleji, Polis Akademisi bünyesinde yer alan Güvenlik Bilimleri Fakültesi ve Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Emniyet Teşkilatının eğitim işini sürdüren kurumlar olarak görülmektedir. Türkiye'nin birçoğu küçük il ve bazı büyük ilçelerinde (Afyonkarahisar, Bayburt, Bitlis, Bilecik, Merzifon, Akşehir gibi) kurulan, öğrenci mevcudu az (150- 200 kişilik) okullar (26 PMYO ve 9 POMEM) yerine bölge merkezi kabul edilen (İstanbul, Bursa, Diyarbakır, Erzurum, Adana, Gaziantep gibi) büyük şehirlerde öğrenci mevcudu en az 1000-1500 kişilik, modern eğitim şartlarına uygun tesislere sahip okulların açılması, burada görevlendirilecek eğitici kadronun alanlarında uzman, akademik kariyere sahip teşkilat mensupları ve ilin bulunduğu üniversitelerdeki öğretim üyelerinden oluşturulması, bu kurumlarda görev alacak idari personelin de eğitim konusunda genel ve temel bilgilere sahip, eğitim kurumunda görev almaya istekli, bu kurumlarda görevlendirilmeyi geri plana atmışlık, pasiflik ya da sürgün olarak değerlendirmeyen kişilerden seçilmesi

Emniyet Teşkilatına eğitim, personel ve dolaylı olarak polisiye hizmetlere büyük artılar kazandıracağı değerlendirilmektedir. Ayrıca gerek polis memuru gerekse polis amiri yetiştiren eğitim kurumlarında uygulanan müfredatının ağırlıklı olarak teorik eğitimi içerdiği görülmektedir. Uygulamalı eğitimlere (özellikle staj eğitimine) en az teorik eğitim kadar yer verilmesinin faydalı olacağı düşünülmekte ve özellikle öğrencilerin ve kursiyerlerin bu yöndeki taleplerinin varlığı bilinmektedir.

Bu çalışma için elde edilen Bursa Polis Koleji'ne ait verilerde 1983-2001 yılları arasında 20 dönem hizmet veren Bursa Polis Okulu'nun bu dönem içinde 373 bayan 9659 erkek toplam 10432 polis memuru adayı mezun ettiği görülmektedir. Yine 2001-2005 yılları arasında Bursa Polis Eğitim Merkezinde düzenlenen; Terör, Olay Yeri İnceleme, Bilgi Toplama, Genel geliştirme, Asayiş, Çevik Kuvvet, Ruhsat-İhtisas ve Suçlu Taşıma Teknikleri kurslarına katılan toplam 1218 amir ve memur kursiyer sayısı bize geçmiş dönemlerde değişik ad ve statülerde faaliyet göstermiş olan Bursa'daki polis eğitim kurumlarının Emniyet Teşkilatına eğitim ve personel kazandırma adına vermiş olduğu hizmetlerin önemine vurgu yapmaktadır. Bursa Polis Koleji Müdürlüğü'nün eğitim-öğretime başladığı 2005 yılından günümüze kadar olan kısa sürede elde etmiş olduğu değişik alanlardaki(TÜBİTAK Projeleri, Avrupa Birliği Projeleri, Spor müsabakaları, Tiyatro ve müzik yarışmaları) başarılarının (2009 yılında yapılan Liseler arası TÜBİTAK Proje yarışmasında Tarih alanında Türkiye 2.si) yerel ve ulusal medya organlarında yer aldığına şahit olunmakta ve Emniyet Teşkilatının geleceği adına sevinç duyulmaktadır. Polis Koleji bünyesinde devam eden "Komiser Yardımcılığı Kursu"nun yapılacağı yerlerin planlamasında önümüzdeki dönemlerde Bursa Polis Kolejinin yer almamasının gerek fiziki eğitim şartları gerekse eğitim kalitesi açısından daha faydalı olacağı düşünülmektedir.

Son söz olarak ifade edilmelidir ki, Türk Polis Teşkilatı personelinin eğitimi ve bu eğitimin verildiği kurumlarda öğrenci ve personel seçimi, eğitim programları, eğitim yöntemleri ve özellikle eğitim kurumlarının mevcut fiziki şartlarının modern eğitim ortamlarına dönüştürülmesi adına ciddi anlamda revizyon ve reformlara, bu doğrultuda çalışmalara ve projelere ihtiyacın olduğu ortadadır. 2009 yılı sonu itibariyle de olsa İçişleri Bakanlığınca onaylanan ve Polis Akademisi Güvenlik Eğitimi Araştırma

Merkezi koordinesinde yürütülen “ Türkiye’de Temel Polis Eğitiminde Sorunlar ve Çözüm Önerileri” projesinin çalışmalarına başlanması ihtiyaç duyulan ve istenilen revizyon ya da reformların hayata geçirilebileceği ümidini vermektedir.

Türk Polis Teşkilatının, özelde de Bursa Polis Teşkilatının personel, eğitim, teknoloji, iş fonksiyonları ve tesisleşme gibi konularda ortaya koyduğu gelişim ve dönüşümlerin halk tarafından da fark edildiği ve zaman zaman takdir edildiğine şahit olunmaktadır.

KAYNAKLAR

- Alyot, Halim
1947 *Türkiye’de Zabıta Gelişimi ve Bugünkü Durumu*, Kanaat Basımevi, Ankara.
- Arslan, Feyzullah
2004 “Günümüz Türk Polisi, Cumhuriyetimizin 80.Yılında Polisin Dünü, Bugünü ve Yarını”, *Panel Bildirileri*, EGM Basımevi, Ankara.
- Bilgiç, Veysel Karani. Karakaya, Muhittin
2002 “Türk Polis Teşkilatı’nın Tarihi Gelişimi”, *Polis Bilimleri Dergisi*. sy 1.
- Birinci, Ali
1999 “Türk Emniyet Teşkilatı’nda İlkler” , *Polis Bilimleri Dergisi*, sy. 3.
- Bursa Emniyet Müdürlüğü
2007 *Bursa’da Düünden Bugüne Polis Sergisi*, Bursa Emniyet Müdürlüğü Yayını, Bursa
- Cinel, Yusuf
2001 Polis Karakollarının Yönetim-Eğitim, Planlaması ve Türkiye’deki Sistemin Yeniden Tasarımı İçin Model Önerisi, İstanbul Üniversitesi (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul.
- Çadırcı, Musa
1991 *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapıları*, Türk Tarih Kurumu Yayını, Ankara.
- Çetiner, Ahmet
2001 “Poliste Temel Eğitim”, *21. Yüzyılda Polis Eğitimi Sempozyumu Bildirileri*, Emniyet Genel Müdürlüğü Eğitim Dairesi Başkanlığı Yayını, Ankara.
- Çiçek, Kemal
1996 “Osmanlı Devletinde Asayiş ve Emniyet Hizmetleri” *AB Sürecinde Türk Polisi Konulu Uluslararası Sempozyum Bildirileri*.
- Çufalı, Mustafa. Çevik, Hasan Hüseyin. Göksu, Turgut
2002 *Türk Polis Tarihi, Türkiye’de Devlet, Toplum ve Polis*, Seçkin Yay, Ankara.
- Dünder, Ahmet Nihat
1993 “Osmanlı Yönetiminde 78, Cumhuriyet Dönemi’nde 70 Yılı Geride Bırakan Bir Teşkilat... ‘Polis Teşkilatı’”, *Türk İdare Dergisi*. s, 401.
- Erdoğan, Hamdi
1987 Polis Hizmetlerinin Tarihi Gelişimi ve Teşkilat Yapısı, Gazi Üniversitesi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.

Ergenç, Özer

1979 *XVI. Yüzyıl sonlarında Bursa*, Ankara.

Ertürk, Eşref

2005 1923 - 1938 Türk Polis Teşkilatı, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Samsun

Gülçiçek, Hüseyin

2004 "159. Kuruluş Yılında Düünden Bu Güne Polis Teşkilatı", *Çağın Polisi Dergisi*, sy. 29.

Gülmez, Mesut

1983 "Polis Örgütünün İlk Kuruluş Belgesi ve Kaynağı". *Amme İdaresi Dergisi*. sy. 4.

Güloğlu, Tuncay

2003 "Bir Meslek Eğitim Kurumu Olarak Polis Meslek Yüksek Okulları" *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*.

Gündoğdu, Şerafettin

2009 "Türkiye'de Polis Temel Eğitiminin Tarihi Gelişimi ve Polis Meslek Eğitim Merkezi, Polis Meslek Yüksek Okulu Örneği", Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Denizli

Gürcan, Bülent

2005 "Emniyet Teşkilatında Hizmet İçi Eğitim Faaliyetleri ve Polis Eğitim Merkezleri", Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bursa.

Kafesoğlu, İbrahim

1972 *Selçuklu Tarihi*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul.

Karabal, Mustafa

2007 Cumhuriyet Dönemi Samsun Emniyet Teşkilatı (1923-1945) ve Emniyet Hizmetlerinde Kurumsal Kimliğin Gelişimine Katkısı, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Samsun

Kızılkaya, Adem- Sönmez, Nevzat

2003 "Geçmişten Günümüze Güvenlik İhtiyacı ve Türk Polis Teşkilatı", *Çağın Polisi Dergisi*, sy. 17.

Koçak, Sadettin

2004 "Cumhuriyet Dönemi Polis Eğitim Sistemi ve Çağdaş Yaklaşımlar", *Polis Dergisi*, Yıl: 9, sy.34, EGM Yayınları, Ankara

Kuyaksil, Ali

2000 "155. Yılında Polis Teşkilatı'nın Tarihçesi, Kolluk Kavramı ve Günümüzde Emniyet Teşkilatı", *Polis Dergisi*, sy. 22.

Oğuzoğlu, Yusuf

2000 *Osmanlı Devlet Anlayışı*, Eren Yayıncılık, İstanbul.

Okçabol, Derviş

1938 *Meslek Tarihi*, Polis Enstitüsü, Ankara.

1940 *Meslek Tarihi*, Polis Enstitüsü Yayınları, Ankara.

1946 *Zabıta Tarihi*, III. Kitap, II. Baskı, Polis Enstitüsü Neşriyatı, Ankara.

Orkun, Hüseyin Namık

1946 "Subaşı", *Polis Dergisi*, sy. 2.

1994 *Eski Türk Yazıtları*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Özel, Naci Kentleşme ve Suç Bağlamında Bursa Örneği, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bursa

Özgüler, Mustafa

2003 'Polis Eğiticileri Neden Eğitilmelidirler', *Polis Dergisi*, sy. 34, ss. 236-243

Pakalın, Mehmet Zeki

1993 "Asesbaşı", "Böcekbaşı", "Kadı", *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul.

Selimoğlu, İsmail

2009 "Cumhuriyet Döneminde Bursa'ya Mübadele Sonrası Göçler", *Bursa'nın Zenginliği Göçmenler*, Ed. Zeynep Dörtok Abacı, Osmangazi Belediyesi Yayınları, Bursa, ss.197-239

Şahin, Eyüp

1997 "Emniyet Teşkilatı Tarihçesi", *Polis Dergisi*, Özel Sayı.

2004 "Türk Zabıta Yapılanmasının Tarihi Gelişimi", *Polis Dergisi*, sy. 38.

Şerafettin, Ali

2000 *Timur ve Tüzükatı (Timur'un Kanunları)*, çev. Kutay Kevser, Academyplus Yayınları, Ankara.

Şimşek, Celal-Ömrüuzun, Hulki-Sönmez, Nevzat

2001 *Emniyet Teşkilatı (Polis Meslek Hukuku)*, Polis Akademisi Başkanlığı, Ankara

Tongur, Hikmet

1946 *Türkiye'de Genel Kolluk Teşkilat ve Görevlerinin Gelişimi*, Kanaat Basımevi, Ankara.

Vural, M. Zeki

1970 *Polisin Görev ve Yetkileri*, Ulutaş Matbaası, İstanbul.

Yaşar, Yılmaz

1997 *Açıklamalı Polis Meslek Hukuku*, Başkent Klişe Matbaacılık, Ankara.

2000 *Polis Mekteplerinin Tarihçesi 2000 Yılında Türk Polisi 155 Yıl.*, APK Dairesi Başkanlığı, Ankara.

Diğer Kaynaklar

Başbakanlık Osmanlı Arşivleri, BOA, DH, İ.U.M.3-2/1-28

1927 Bursa Salnamesi

Bursa İl Yıllığı, 1934

Bursa İl Yıllığı, 1967

Bursa İl Yıllığı, 1973

Bursa İl Emniyet Müdürlüğü Brifingi, 2008 ve 2009

Bursa Emn.Müd. Merkez ve Dış İlçe Emn. Müd.leri Brifingleri, 2008 ve 2009

Bursa Emn.Müd. Merkez İlçeler Polis Merkezi Amirlikleri Brifingler, 2008 ve 2009

Bursa Emn.Müd. Radyo-Tv Foto Film Şube Müd.'nün sesli ve görüntülü arşivleri

Bursa Polis Koleji Müdürlüğü Brifingi 2009

Raif Kaplanoğlu Kişisel Koleksiyonu, 2007

Mevzuat Kaynakları

T.C. Anayasası (1982) Resmi Gazete Sayısı:17863

5442 sayılı İl İdaresi Kanunu(1949) Resmi Gazete Sayısı : 7236

Ceza Muhakemesi Kanunu (2004) Resmi Gazete Sayısı : 25673

Polis Yüksek Öğretim Kanunu (2001) Resmi Gazete Sayısı: 24397

Emniyet Teşkilatı Kanunu (1937) Resmi Gazete Sayısı: 3629

Polis Akademisi Başkanlığı Güvenlik Bilimleri Fakültesi Eğitim-Öğretim Yönetmeliği
(2001) Resmi Gazete Sayısı:24554

Polis Akademisi Başkanlığı Polis Meslek Yüksekokulları Eğitim-Öğretim Yönetmeliği
(2001) Resmi Gazete Sayısı: 24554

Polis Koleji Yönetmeliği (1996) Resmi Gazete Sayısı:22527

Polis Kolejine Giriş Yönetmeliği (1998) Resmi Gazete Sayısı:23309

Polis Meslek Eğitim Merkezleri Eğitim-Öğretim Yönetmeliği (2005) Resmi Gazete Sayısı: 25809

Polis Meslek Yüksek Okulları Giriş Yönetmeliği (2001) Resmi Gazete Sayısı: 24508

İnternet (World Wide Web) Adresleri

EGM, “Kurtuluş Savaşında Polis”, <http://www.egm.gov.tr/tar.kurtulus.savas.polis.asp>, (15 Haziran 2009).

EGM, “Personel Dairesi Başkanlığı”, <http://www.egm.gov.tr/daire.personel.asp>, (10 Temmuz 2009).

İEM, “Kurtuluş Savaşı'nda Polis”, <http://www.iem.gov.tr/iem/?m=1&s=15>, (15 Haziran 2009).

<http://www.bursa.gov.tr/?sayfa=mymenu&pid=185> (25 Aralık 2009)

http://www.bursa.pol.tr/proje_detay.asp?ProjeID=5 (22 Aralık 2009)

<http://www.poliskoleji.k12.tr/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=2> (25 Aralık 2009)

<http://www.bursapoliskoleji.k12.tr/sayfa.php?cat=2> (10 Ocak 2010)

EKLER

EK. 1

Bu bölümde emekli emniyet mensupları ile yapılan mülakatlara yer verilmiştir. Bu bölümün hazırlanmasında Bursa Emniyet Müdürlüğü Radyo TV ve Foto Film Şube Müdürlüğünün emekli emniyet mensupları ile yapmış oldukları belgesel formatındaki sesli ve görüntülü kaynaklardan, Çağın Polisi Dergisinde yer alan söyleşilerden ve araştırmacının Bursa Polis Emeklileri Derneğinde gerçekleştirdiği mülakatlardan yararlanılmıştır.

EK. 2

Bursa Polis Teşkilatına ait tarihi fotoğraflar yer almaktadır.

EK. 3

Bursa İl Emniyet Müdürlüğü Teşkilat Şeması, Bursa İl Emniyet Müdürlüğüne bağlı şube müdürlükleri ve büro amirlikleri, ilçe emniyet müdürlükleri, polis merkez amirliklerinin kuruluş tarihleri ve personel durumunu gösteren tablolar yer almaktadır.

EK. 4

Bursa İl Emniyet Müdürlüğünün birimlerinin kuruluş, değişim ve dönüşümleri ile ilgili farklı makamlara ait resmi yazılar yer almaktadır.

Ek.1. Emekli Emniyet Mensuplarının Anıları

İSMAİL HAKKI DEMİREL (Emekli Emniyet Müdürü)*

İsmail Hakkı Demirel, polis kolejinin dördüncü devresindeki 32 öğrenciden biriydi.

Polis enstitüsüne başladığında, hukuk fakültesine seçildi.

İl emniyet müdürlüğüne henüz 28 yaşında vekil olarak Çankırı'da başladı.

Başta başkent Ankara olmak üzere birçok ilde emniyet müdürlüğü yaptı.

Polis Enstitüsü Müdürlüğü ve Ankara il emniyet müdürlüğü görevlerinde boykot olayları yaşadı.

Bursa'da görevli iken iki kez İstanbul il emniyet müdürlüğüne gönderilmek istendi. Kendisi için İstanbul ya da Bursa hiç fark etmiyordu. İkisinde de gitmedi.

Mesleğimizde ilk kez 12/24 çalışma sistemini uygulamakla "marka" oldu. Birçok il, onun uygulamalarından örnekler aldı.

27 Mayıs ihtilâlinde ve 12 Mart muhtırasında görevi başında oldu.

Polis kolejinde girdiği 1941 yılından, emekli olduğu 1978 yılına kadar geçen 37 yılı hizmet aşkıyla yaşadı.

Sayın müdürüm, İsmail Hakkı Demirel kimdir? Nerelidir?

1924 yılında Gümüşhane'de doğdum.

Babam Ali Demirel polisti. 27 yaşında iken 1927 yılında Trabzon'da 6 ay polis eğitimi gördü. Okul sonrası Trabzon'da polisliğe başladı. Bir yıl sonra memleketimiz olan Gümüşhane'ye tayin oldu ve orada da bir yıl çalıştı. O zaman ilçe olan Bayburt'ta 4 yıl çalıştı. Namlı ve cesur bir polisti. Rüştüye mezunu idi. Polis memuru iken komiserliğe bile vekâlet etti. Sınavlara girdi. 9 yıllıkken komiser yardımcısı oldu. 1936'da Kars'a tayin oldu. Şimdi Ardahan iline bağlı Çıldır ilçesinde emniyet komiserliği yaptı. Ben o zaman ilkokul beşinci sınıfa gidiyordum.

Babanız polis olduğuna göre ilk ve ortaokulu değişik illerde okudunuz...

İlkokulu Çıldır'da, ortaokulu ise Gümüşhane'de bitirdim. 1940 yılında babam Anamur'da komiserdi. O yıllarda Anamur'da ve Mersin'de lise yoktu. Mersin'in nüfusu

* Çağın Polisi Dergisi 41. Sayısında yer alan söyleşiden yararlanılmıştır.

30 bin idi. Pansiyoner öğrenci olarak, Adana, Kayseri veya Trabzon'a gidecektim. Babamın maddi durumu buna imkân vermedi. "Ankara'da polis koleji var, oraya göndereceğim" dedi.

1941 yılında girdiğim polis kolejinden 1944 yılında mezun oldum. Biz kolejin dördüncü dönemiydik. İlk dönemlerde 50'şer öğrenci alınmıştı. Bize tahsis edilen sınıfta 16 sıra vardı ve ikişerli oturabildiğimiz için o yıl ancak 32 öğrenci alınabilmişti. Koleji bitirir bitirmez 3 ay staj yaptık. Babam Tarsus'ta olduğu için staj için Mersin'i seçtim. Mersin emniyet müdürü Tacettin Ortaç idi. Her gün trenle Tarsus'tan Mersin'e gidip geliyordum.

Artık öğrenci polis memuruydunuz. Bir sicil numaranız vardı. Ve sonra polis enstitüsünde öğrenime başladınız...

Kolej sonrası aldığım sicil numaram 4656 idi. Bu, Emniyet Teşkilatı Kanununun 1937 yılında yürürlüğe girmesinden itibaren teşkilata, 4656 polis alındığı anlamına geliyordu.

Polis enstitüsü diye başladınız, ama hukuk fakültesini bitirdiniz. Bu durumda ne zaman komiser yardımcısı oldunuz?

Polis kolejinden devre arkadaşlarım 2 yıl okuyup polis enstitüsünü bitirdikten sonra 1946 yılında komiser yardımcısı olarak göreve başladılar. Ben hukuk fakültesine devam ettiğim için, ancak 1948 yılı Ekim ayında komiser yardımcısı olabildim. Hukuk fakültesini bitirenler için herhangi bir kurs şartı yoktu. Aynı yıl doğrudan göreve başladım. Enstitüyü bitirenler geç terfi ettikleri halde ben hukuk fakültesi mezunu olarak 6 ay sonra komiser, 2 yıl sonra da başkomiser oldum.

O yıllarda polis kolejinde üst sınıf öğrencileri ile alt sınıf öğrencilerinin ilişkileri nasıldı?

Alt sınıf öğrencileri üst sınıf öğrencilerine "ağabey" derlerdi. Onlara karşı saygılı olurlardı. Üst sınıfta bulunanlar da alt sınıftakileri korur, şefkat gösterirlerdi.

Sonra polis kolejinin kapatıldığını görüyoruz.

Evet, polis koleji 1950 yılında kapatıldı. Kolejden mezun olanlar daha bilinçli, daha bilgili, daha şuurlu oluyordu. Dünya görüşleri değişti. Yanlarına gittiği öteki amirler ise ilkokul mezunlardı. Bu nedenle rahatsızlıklar ve şikâyetler başladı. Polis koleji

mezunları için “serkeş” ifadeleri kullanıldı. Bu kötölemeler yukarıya da aksettirildi ve kolej kapatıldı. O dönemde Demokrat Parti iktidara başlamıştı.

İlerleyen yıllarda polis kolejinin eksikliği ve önemi yeniden fark edildi. 1958 yılında eğitime yeniden açıldı.

1958 yılında yeni bir gelişme daha oldu. O ana kadar iki yıllık eğitimin sürdüğü polis enstitüsünde eğitim süresi üç yıla çıkarıldı. İki yıllık mezunlar en fazla emniyet amiri olabiliyorlardı. İstisnai olarak emniyet müdürlüğüne vekâlet edebiliyorlardı. 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanununa göre emniyet müdürü olmak için hukuk veya siyasal bilgiler fakültesi mezunu olmak gerekirdi. Daha sonra dil tarih coğrafya fakülteliler de bu haktan yararlandırıldılar. Polis enstitüsü o yıla kadar emniyet amiri yetiştirmek için kurulmuştu.

Üç yıllık dönem başlayınca, mezunlara emniyet müdürü olma hakkı getirilmiş oldu. 1958 yılına kadar polis enstitüsünden mezun olanlar ise kurs görerek emniyet müdürü sınıfına geçtiler. Bilindiği gibi şimdi de 4 yıllık akademi olarak faaliyetini sürdürmektedir.

İlk emniyet müdürlüğünüzden söz eder misiniz?

Polis enstitüsünde başkomiser olarak bir yıl çalıştıktan sonra 1952 yılında 4.sınıf emniyet müdür vekili olarak Çankırı il emniyet müdürü oldum. Henüz 28 yaşındaydım. Aynı dönemde Nihat Rüştü Kırçalı da Van emniyet müdür vekili olmuştu. O günkü barem kanununa göre müktesep maaşımız 35 liralık başkomiser kadrosu idi. Ama biz 50 lira kadrolu dördüncü sınıf emniyet müdürü maaşı alıyorduk. Aradaki fark, Bakanlar Kurulu kararıyla tazminat olarak veriliyordu. Daha sonra da asaleten 50'lik kadrolu 4. sınıf emniyet müdürü olduk.

Öteki müdürlüklerinizi de anlatır mısınız?

1954 yılı genel seçimleri sonunda 3. sınıf emniyet müdürlüğüne terfi ederek Aydın il emniyet müdürlüğüne atandım.

İl emniyet müdürlüğü yaptığım üçüncü il, Kastamonu idi. Kastamonu'ya 1958 yılında geldim. Daha önce Aydın'da birlikte çalıştığım vali Enver Saatçigil Manisa'ya atanmıştı. 1959 yılında beni Manisa'ya il emniyet müdürü olarak talep etti. 27 Mayıs ihtilâlinde Manisa'da idim.

Ve son durak Bursa...

Emniyet genel müdürü Celalettin Tüfekçi'ye, "Beni vali yapmazsanız, Bursa'yı birinci derece yapın ve oraya emniyet müdürü olarak verin" dedim.

1975 yılıydı. Bursa'daki Kamuran Korkmaz'ı Kayseri'ye aldılar. Ben de Bursa'ya geldim.

Yeni çalışma sisteminizi Bursa'da da uyguladınız mı?

Ankara'da ağızım yandığı için Bursa'da ilk işim, toplum polisinin çalışma sistemini 12/24 esasına geçirmek oldu. Mevcudu 150 kişiydi. Başlarında bir emniyet amiri vardı. Bu konuda çalışma yapmasını istedim.

"Olmuyor" dedi.

Belli ki hiç kafa yormamış, uğraşmamıştı. Emir verince sadece "Siz bilirsiniz" demek olmaz. Personel, fikrini de açıkça söyleyebilmelidir.

Emniyet amirini, faydalı olamayacağını anlayınca bir yazıyla il dışına gönderdim. 12/24 düzenlemesini bizzat kendim yaptım. Memurları, komiserleri üç gruba paylaştırdım. Böylece her grupta 50 kişi olacaktı. Oysa 12/12 düzeninde 7'de biri hafta izinlisi oluyordu. Bu arada çok yoruldukları için gereksiz yere istirahat alanlar ve de kaytaranlar oluyordu.

Bu durumda 12/24 sistemini ilk siz başlattınız...

Evet. Hizmetten ben sorumluydum. Uygulama ve yönetme konusunda karar verebilmem gerektiğini de biliyordum. İyi ki uygulamışım. Çok da iyi oldu. İzmit'ten, Balıkesir'den sordular. Nasıl olduğunu onlara da anlattım. Böylece ülke düzeyinde yayıldı.

Bursa'da görevli iken İstanbul emniyet müdürlüğü görevine atanmanız teklif edilmiş.

Hem de iki kez.

Bursa'da; Emniyet Teşkilatı Kanunu ile Polis Vazife ve Selahiyet Kanununun yenileştirilmesi hakkında 25 ilin valisi, emniyet müdürü ve jandarma komutanlarının katıldığı bir toplantı yapılmıştı. Toplantıya Ankara'dan İçişleri bakanı Oğuzhan Asiltürk, müsteşar Hayrettin Ersöz, emniyet genel müdürü Metin Dirimtekin ile çok sayıda üst düzey yetkili ve üst düzey komutanlar da katılmıştı.

Biz ev sahibiydik. Ben bir nevi sözcüydüm. Toplantıya katılanlara, dilimin döndüğünce Emniyet Teşkilatı Kanunu ile Polis Vazife ve Selahiyet Kanununu anlattım. Özetle polis teşkilatının kuruluş amacının da, polisin görevinin de suçu önlemek olduğunu, suç olduktan sonraki görevinin ise tali olduğunu anlattım. Zira adli görev, polisin ek görevidir.

O sırada Gaziantep'te olaylar olmuştu. Düztepe'de iki polisimiz şehit edilmişti. Emniyet genel müdürü Dirimtekin bir gün önce ayrıldı. Çelik Palasta onu uğurladım. Giderken "İsmail Hakkı, seni tanıyordum. Ama şimdi daha iyi tanıdım" dedi.

Bu bir teveccüh idi. "Teveccühlerinize teşekkür ederim" dedim.

O sıralarda emekliye ayrılacak olan İstanbul emniyet müdürü Mehmet Akzambak da Bursa'daki toplantıdaydı. Dirimtekin beni seviyordu. "Korkarım İstanbul'a atayacak" dedim.

Korktuğum başıma geldi.

Bir gün öğle yemeği için evde bulunduğum sırada PTT'deki görevli bayan aradı. O yıllarda otomatik telefon yoktu. Bağlantıları PTT görevlileri yapıyordu.

"Sizi Bakan arıyor" dedi.

İçişleri bakanının aradığını sandım. Oysa arayan adalet bakanı İsmail Müftüoğlu idi. Kendisi birkaç ay önce Bursa'ya gelmişti. Basın yayında çalışan bir arkadaşımın delaletiyle Kapalıçarşığı gezmiştik. Bu geziden dolayı bir merhabamız vardı.

"Hayırlı olsun. İstanbul'a tayininiz takarrür etti" dedi. Bu, İstanbul'a tayinime karar kılındığı anlamına geliyordu.

"Yandık" dedim içimden.

"Ben istemiyorum beyefendi" dedim.

Öyle deyince şaşırıldı ve telefonu kapattı.

Bu, İstanbul'a tayininizin durduğu anlamına mı geliyordu?

Evet, böylece tayinim durdurulmuştu. İstanbul emniyet müdür yardımcısı Nihat Kaner idi. Ona telefon açtım. Gazeteler tayinimden söz etmişti. Gelmeyeceğimi bildirdim. "Çalış, asaleten kalacaksın" dedim. 8 ay kadar vekâleten İstanbul emniyet müdürlüğünü yürüttü. Daha sonra Bursa'ya da geldi ve emniyet müdürlüğü yaptı.

Sonra emekliliğiniz gündeme geldi...

Valimiz Ziya Çoker Ankara'ya gidince, "Emniyet müdürü ne zaman emekli olacak" diye sormuşlar. İzne ayrılmamı istemişler.

Önceki yıllarda benim yardımcılığımı da yapan ve o an emniyet genel müdür yardımcısı olan Ahmet Eren telefon etti. "Ne zaman emekli olacak diye soruyorlar" dedi.

"Zamanı gelince emekli olacağım. Dava etmem, korkmayın" dedim.

Bir ay sonra Ahmet Eren'den yine telefon geldi. 1978 yılının Eylül aylarıydı.

"Dilekçe istiyorsanız dilekçe göndereyim. Aralık ayında emekli olacağım" dedim.

5 Aralıkta emekli olmam kaydıyla bir dilekçe yazıp Ahmet Bülbül adındaki güvendiğim bir memurla gönderdim. Arşive ve personel şubeye kaydını yaptırmasını söyledim. 5 Aralık'ta emekli etmezlerse kendimin ayrılacağını bildirdim. Zira 5 Aralık'ta emekli olursam Ocak maaşına hak kazanıyordum.

4 Aralık akşamı emekli onayım gelmişti. Bu benim için bayramdı. Ertesi gün, yardımcımı müdür vekili yaparak ayrıldım.

O zaman ne yaptınız?

Avukatlık yapmaya karar verdim ve staja başladım. Staj devam ederken 1981 yılında Danışma Meclisi Kanunu çıktı. Eşraftan beni seven partili partisiz Bursalılar, "Sen müracaat et" dediler.

Oradan parlamenter emekli maaşı alabilecektim. Kabul ettim.

Sayın Müdürüm, şimdiki günleriniz nasıl geçiyor?

Bursa'da bazen polis emeklileri derneği lokaline, bazen de Parlamenterler Birliğinin Bursa şubesindeki lokaline gidiyorum. Eski meslektaşlarımla buluşarak günlük olayları izliyor, mesleki sohbetler yapıyoruz. Emekli valiler, emekli belediye başkanları ve eski yeni parlamenterlerle güzel vakit geçiriyoruz.

Bugünkü polis teşkilatının durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bizim zamanımıza göre teknik bakımdan yani araç gereç yönünden durum çok iyi. Ancak eğitimi yeterli göremiyorum. Polis okullarının 2 yıllık yüksek okul statüsüne çıkarılması çok yerinde olmuştur. Üniversite mezunlarının, iyi seçilerek 6 aylık kurstan sonra polis memuru olarak atanmalarını da yerinde buluyorum.

Bugün emniyet teşkilatının en üst yetkilisi olsaydınız öncelikle hangi konuları ele alırdınız?

Her amir ve memura lojman verilmesini sağladım. Bu mümkün olmadığı takdirde, her ilde kooperatifler kurdurarak, bankalardan uzun vadeli taksitli krediler sağlar, her memurun ev sahibi olmasını isterdim.

Her şeyden önce eğitime öncelik verir, öğretmen kadrosunu ihtiyaca göre yetiştirerek mesleğin icaplarına göre öğretim ve eğitim sağlanmasını isterdim. Polis meslek yüksek okullarında öğretmenlik yapan elemanların daha iyi seviyeye çıkarılmaları için çalışırdım.

VAHDET ERDAL (Emekli Emniyet Müdürü) †

12 İlde 21 Yıl İl Emniyet Müdürlüğü

Yazımızın başlığı, Sayın Müdürümüz Vahdet Erdal'ı tanıtmak adına, tarafımızdan özellikle kurgulandı. Kütahya, Uşak, Rize, Çanakkale, Kahramanmaraş, **Bursa**, Eskişehir, Giresun, Muğla, Antalya, Diyarbakır, Kocaeli.

Tam 12 il.

Özel bir araştırma yapmadık. Ama polis koleji ve polis akademisinin açıldığı tarihten beri bu kadar ilde, il emniyet müdürlüğü yapan başka bir meslektaşımızın olabileceğini düşünemiyorum.

O, gerçek bir istikrar abidesiydi.

80'li yaşlarındaydı. Giyimiyle ve onu tamamlayan papyonuyla, hâlâ bir görev adamı portresi çiziyordu.

Bu denli saygın bir istikrar abidesini biraz daha yakından tanımak ve 1938'lerden berisinin Türkiye'sini onunla yaşamak bizim için bir şanstı. Hemen sorularımıza geçtik.

Sayın Müdürüm, bize kendinizi tanıtır mısınız?

Nüfusta 1921 yazılı ama Cumhuriyetin ilan edildiği yıl doğdum. Yani Cumhuriyet'le yaşıttım. İlk ve ortaokulu Gaziantep'te bitirdim. Babam Yakup Nazmi, hukukçuydu. Birçok ilde hâkimlik ve savcılık yaptı. Kardeşlerim ve ben hep ayrı illerde

† Çağın Polisi Dergisi 42. Sayısında yer alan söyleşiden yararlanılmıştır.

doğduk. Babam, Elazığ'da çalışırken emekli oldu ve Gaziantep'e yerleşti. Gaziantep'te bir süre avukatlık yaptı.

Ailenizde hukukçular varken, sizin polislik mesleğini seçtiğinizi görüyoruz.

Gaziantep, kültürel yönden gelişmiş bir kentti. Ortaokulda iken halk eğitim etkinliklerinden yararlanırdık. Sinemaya gider, futbol oynardık. Kütüphaneden kira ile aldığım Cingöz Recai, Arsen Lüpen ve Fantoma gibi polisiye romanlar, polisliği sevmeme ve polis kolejinine girmeme yol açmıştır diyebilirim.

Polislik mesleğini seçmemin bir nedeni de Gaziantep il emniyet müdürü Sebati Ataman idi. O, çarşıda yürürken 7-8 metre ardından polisi de yürürdü. Esnaf, Sebati Ataman geçerken ayağa kalkardı. Çok hürmet edilen biriydi. Ona özendiğimi söyleyebilirim.

Polislik şerefli bir meslek olduğu gibi, emniyet müdürlüğü de ulvi bir makamdı. Yıllarca bu görevi yerine getirdim. Yeniden okumam ve meslek tercihi yapmam gerekse polis kolejinin ve polis enstitüsünü seçer ve emniyet müdürü olurum.

Polis koleji açılıyor ve siz o yıl koleje başlıyorsunuz. Bize o yıllardan söz eder misiniz?

Ben polis kolejinin ilk dönem öğrencisiyim. İlk açıldığı 1938 yılında başladım ve 1942 yılında mezun oldum. Bizim dönemimizde 50 kişi alınıyordu. Bu sayı sonraki yıllarda ihtiyaca göre bazen azaldı, bazen de çoğaldı.

Okulun müdürü Doktor Salih Adil Başer idi. İki lisan biliyordu. Çağdaş polisliğin ülkemize yaygınlaştırılması için çok gayret gösteriyordu. Ama ne var ki çantadan yetişme ve çarıklı takımı diye anılan eski kafalıların karalamaları da hiç bitmiyordu. Nitekim mektepte Nazi propagandası yapılıyor, denildi. Daha sonra da Bombay Ataşeliğine gönderildi.

Polis koleji popüler ve örnek bir okuldu. Yabancı bir heyet geldiğinde bizim okulumuz gezdirilirdi.

Okul müdürü Doktor Salih Adil Başer, bizim için bir baba gibiydi. Ben bir hakim çocuğu olmama rağmen evimde yemediğimi giymediğimi polis kolejinde yedim, giydim.

Tatile giderken doktor kontrolünden geçerdik ve tartılırdık. Dönüşte yeniden tartılır, eğer kilo vermişsek revirde aynı kiloya gelinceye kadar kontrol altında tutulurduk. Bize çok değer verilirdi.

Hocalarımız seçme idi. Fizik hocamız Turgut Bey bizden çıkar, köşkte İsmet İnönü'nün çocuklarına ders verirdi. Bombacı Vedat Akman matematik hocamızdı. Ercüment Talu, edebiyat hocamızdı. Vasfi Raşit Sevük hocamız Atatürk'ten bahsedildikçe ağlar, bizi de ağlatırdı.

Ata'mızı koleje geldiğimiz ilk yıl kaybetmiştik. Onun yeni açtığı koleji şimdi biz onsuz okuyorduk. Eğer hasta olmayıp o yıl ki Cumhuriyet Bayramı kutlamalarına katılabilseniz görme şansımız olacaktı. Onu kaybedince hüngür hüngür ağladığımı biliyorum. Hocalarımız bizi teskin etmek istiyorlardı. Ama onlar da ağlıyorlardı.

Biz polis kolejinin okurken, polis enstitüsü de eğitim faaliyetinde bulunuyordu. Bu dönemde kadrodaki başarılı polisler eğitime tabi tutularak komiser yardımcısı oluyorlardı.

Ayrıca başarılı başkomiserler de polis enstitüsüne çağrılıp bir yıl okutularak emniyet amiri olarak mezun oluyorlardı. Çünkü o yıllarda polis enstitüsü mezunları sadece emniyet amirliğine kadar yükselebiliyorlardı.

Daha sonra koleji bitirince polis enstitüsüne devam ettim.

İki yıl eğitim gördüğüm polis enstitüsünü 1944 yılında bitirdim. Polis enstitüsü öğrenciliği sırasında polis memuru maaşı aldık. Öğleden sonraları onar kişilik gruplar halinde biri Avrupa lisanı, diğeri ekalliyet olmak üzere iki lisan öğreniyorduk. Ben İtalyanca ve Ermenice grubundaydım. Her şey, ideal yetişmek içindi.

Mezuniyet sonrası ilk görev yeriniz neresiydi?

Polis enstitüsünü bitirince komiser yardımcısı olarak Ankara emniyet müdürlüğünde göreve başladım.

İlk görev yerim şimdiki asayiş şube olarak anılan ikinci şube müdürlüğü idi. Polis enstitüsünde okurken sivil gruba seçilmiştim. O yıllarda öğrenciler; sivil ve üniformalı polis diye ikiye ayrılıyor ve mezuniyette ayrıldığı branşta görev yapıyordu. Bu nedenle ben hep sivil görev yaptım. Hatırladığım kadarıyla öğrencilik yıllarında gri ve lacivert dahili ve harici elbiselerimiz vardı.

Sayın Müdürüm, 34 yaşında başladığınız Kütahya emniyet müdürlüğü görevinizle ilgili hatırladığınız ve bize aktaracağınız hususlar var mıdır?

Kütahya emniyet müdürü iken 3 gün süreyle Uşak emniyet müdürlüğü görevim oldu. İsmet Paşa'nın taşlanması olayı üzerine Uşak emniyet müdürü Adnan Çakmak'ı görevden aldılar. Uşak'ta hava gergindi. CHP'lilerle DP'liler arasında olay çıkması muhtemel olduğu için beni hemen oraya atadılar. Kütahya emniyet müdürlüğüne bir başkomiser vekalet etti. Bir otobüs dolusu polisle apar topar Uşak'a ulaştım ve asayiş temin ettim. Üç gün sonra yine Kütahya'ya döndüm.

27 Mayıs ihtilâlini de Kütahya'da yaşadım. Uçakla Ankara'ya getirildim ve 4.5 gün harp okulunda tutuklu kaldım. Arkadaşlardan bir çoğu Yassıada'ya gönderildiler ve uzun süre kaldılar. Ben Kütahyalıların çok özel girişimleri ve ilgileriyle 4.5 gün sonra harp okulundan ayrıldım.

Daha sonra Ankara'da mecburi ikamete tabi tutuldum. 15 gün süreyle "Bir yere ayrılmayın" dediler.

Bu durum, sonraki yıllarda, arkadaşlar arasında bazı esprilere de konu oldu:

"Ben polis paşasıyım. 4.5 gün harp okulunda okudum."

Sonra Rize emniyet müdürlüğü...

Bu süreçten sonra Rize il emniyet müdürlüğüne atandım. Bu, bir nevi sürgündü. 1961 seçimleri yapıldığında Rize'deydim. Ardından askeri yönetim tarafından Çanakkale il emniyet müdürlüğüne tayinim yapıldı.

Çanakkale emniyet müdürlüğünüzün de hareketli geçtiğini biliyoruz.

Çanakkale'de görev yaptığım dönemde, 22 Şubat 1962'de Talât Aydemir olayı yaşandı. Kara harp okulu komutanı Aydemir ve arkadaşları hükümet darbesi girişiminde bulundular. Darbe başarısızlıkla sonuçlandı. Talat Aydemir affedilirken, diğer katılanlar emekli edildi.

Talat Aydemir ikinci defa darbe teşebbüsünde bulundu. Bu defa 21 Mayıs 1963 tarihinde idama mahkum oldu.

Çanakkale'de 3 yıl görev yaptım.

Çanakkale il emniyet müdürüken Ankara'ya tayin olarak ikinci şube müdürlüğü görevinde bulundunuz...

1964 yılıydı. Yetişmiş olduğum Ankara ikinci şubeye terfi şube müdürü olarak atandım.

1965 yılında genel seçimler yapıldı. Seçimlerin ardından yapılan atamalarda Kahramanmaraş emniyet müdürlüğüne atandım. Ancak bu arada, bir yanlışlık oldu, dediler. İyi ki Ankara'dayım dedim. Yanlışlık varsa burada iken düzeltilir ve doğru olan yere giderim diye düşündüm. Ancak Kahramanmaraş'a gittim ve altı ay çalıştım.

Sonraki müdürlüklerinizden de söz eder misiniz?

Ardından Bursa'ya tayinim çıktı. Bursa'da görevli iken iki terfi birden aldım.

Bu defa politik nedenlerle Eskişehir emniyet müdürlüğüne atandım. 12 Mart muhtırasını Eskişehir'de yaşadım.

12 Mart muhtırasından 8 ay sonra Giresun emniyet müdürü oldum. Emniyet müdürlüğü hizmetleri özel idare binasında yerine getiriliyordu ve bina çok kötüydü. Limanda bulunan ve Ata'mızın muhafız alayı komutanı Topal Osman'ın torunu Ali Efendioğlu'na ait binayı restore edip emniyet müdürlüğü yaptık.

Giresun'da görev yaparken vilayetlerin derecelendirilmesiyle ilgili yasal bir düzenleme yapıldı. Buna göre Giresun dördüncü sınıf il idi. Ben, maaş ve rütbem itibarıyla en az üçüncü sınıf ilde çalışabilirdim. Bu nedenle Giresun'da ancak bir yıl kalabildim ve Muğla emniyet müdürlüğüne tayin edildim.

Bu atamalarda Tekirdağ emniyet müdürü Hüseyin Talu ile ben, maaşlarımıza ve rütbelerimize göre daha küçük illere atanan emniyet müdürleri olduk.

Muğla'da bir yıl kaldıktan sonra 1972'de Antalya il emniyet müdürlüğüne atandım. Antalya'da 4 yıl çalıştım.

O dönemde Metin Dirimtekin emniyet genel müdürü idi. Bursa emniyet müdürlüğüm sırasında kendileri Bilecik valisiydiler. Oradan tanışıklığımız vardır. Beni aradı ve "Diyarbakır'da devlet otoritesi kalmamış. Benim elimde fazlaca bir şey yok. Hükümet seni ismen seçti" dedi.

Ben, Diyarbakır'ın, durumuma uygun olmadığını söyledim.

"Birinci sınıf yapıyoruz" dedi.

Görevden kaçamazdım. Gittim ve düzeni temin ettim.

Başbakan, ben Diyarbakır müdürü iken kente geldi ve yüzüme söyledi.

"Seni buraya bilgi ve becerine güvendiğim için ben gönderdim" dedi.

İtimat ve teveccühleri için şükranlarımı bildirdim.

Bu sıralar hafif yollu valilik görevine atanacağım yönünde laflar edildi. Ancak gerçekleşmedi.

Sonraki yıllarda içişleri bakanlığı yapan İrfan Özaydınlı Paşa, ben Eskişehir emniyet müdürü iken orada sıkıyönetim komutanıydı. Onunla görüşmelerimiz hep devam etmiştir. Kocaeli emniyet müdürüyken telefonla aradı ve “Seni merkez valisi yapacağım” dedi. Emniyet genel müdürü Gürbüz Atabek’e de aynısını söylemiş. Ancak Atabek bana, “Sen vali olamazsın” dedi. Anladım ki, ben mülkiyeli olmadığım için böyle diyordu.

Ve emeklilik düşünceniz ?

1977 yılında yapılan genel seçimlerin ardından Diyarbakır’dan Kocaeli emniyet müdürlüğüne tayinim çıktı. Artık kafaya koymuştum. Bu işe bir nokta koymalıydım. 2 yıl çalıştıktan sonra Kocaeli’nde emekli oldum.

Bursa’da kiralık bir ev tutmuştum. Oraya yerleştim.

Ticaretle uğraşan bir arkadaşım vardı. Oto sanayide çalışıyordu. Onun yanında müşavir olarak çalışmaya karar verdim. Maaşlı olarak halen aynı sektörde çalışıyorum. 26 yıl oldu.

21 yılda 12 il emniyet müdürlüğü nasıl bir duygu idi?

Polis kolejini bitirince sicil numaram 3053 idi. Bu, teşkilat yarasının yürürlüğe girdiği 1937’den itibaren toplam 3053 polis olduğunu gösteriyordu. Tabii ki, önceki dönemden başka sicil numaralarıyla çalışan mensuplarımız da vardı. Ben sicil numarası olarak memur olduğum 1942 yılından, emekli olduğum 1979 yılına kadar 37 yıl çalıştım. Bu sürenin 21 yılında fiilen il emniyet müdürlüğü yaptım. Polis koleji ve polis enstitüsü mezunları arasında bu kadar uzun süre bu görevi yapan ilk emniyet müdürü olduğumu düşünüyorum.

Tabii ki birçok anınız vardır?

İl emniyet müdürlüklerim sırasında unutamadığım iki anıyı Kütahya ve Bursa’da yaşadım.

Kütahya’da iken 27 Mayıs ihtilâli sonrasında harp okulunda gözetim altına alınmışım. Bu durumda Kütahyalıların gösterdiği gayreti ve ilgiyi unutamam. Harp okulundan Yassıada’ya gönderilseydim daha uzun süre gözetim altında kalabilirdim.

Benim durumumu İsmail Rüştü Aksal'a, hatta İsmet Paşa'ya kadar aksettirdiler. Kütahyalıların bana gösterdiği ilgi karşısında Tekin Arıburun Paşa bile duygulanmıştı.

Bursa'da ise halk, iktidarın en önemli ismine bile göstermediği uğurlamayı bana yaptı. Bir defasında belediye başkanlığını bağımsız aday kazanmıştı. İktidar, faturayı bana yüklemek istedi. Bunu anlayan halk büyük bir uğurlama ile üzüntümün hafiflemesi için benim yanımda yer aldı.

Halkla ilişkileri, nasıl böylesine sıcak tutabiliyordunuz?

Her gün onların içinde olmak, onların sorunlarıyla ilgilenmek, dertlerini paylaşmak, sevinçlerinde beraber olmak bu bütünlüğü sağlıyordu.

Emniyet genel müdürlüğünde çalışsam halkla iç içe olamayacağım için, emniyet müdürlüğünde alacağım hazzı yaşamam mümkün olamayacaktı. Çünkü emniyet müdürlüğünde tüm il ve ilçelerde yaşayan halkla iç içe olmak vardır. Valilik ise çoğu kere protokoldür.

Bir keresinde Bursa'da, vali ve jandarma komutanıyla birlikte Kestel'e gitmiştik. Nisan ayıydı. Herkes beni tanıdığı için öncelikle bana geldi. Benimle konuşmak istedi. Aynı durum Karacabey ziyaretinde de olunca vali bey, şakayla "Müdür bey, kusura bakma, ama ben seni daha yanıma almam" demiş ve gülmüştük.

Emekliliğiniz sırasında meslektaşlarımızla ilişkileriniz nasıl bir seyir izlemektedir?

Emekli olup Bursa'ya yerleştikten sonra gerek çalışan meslektaşlarımla, gerekse emekli arkadaşlarımla diyalogumu koparmadım. Bazen haftada bir onlarla toplanır birlikte yemek yeriz. Genellikle Acemlerdeki polisevi bahçesi bizim buluşma yerimizdir. Bazen şirketten ben araba gönderir, emekli arkadaşları aldırırım. Bazen emniyet müdürlüğü yetkililerimiz bu konuda yardımcı olurlar.

Ayrıca emekli polisler için bir derneğimiz var. Başkanlığını, emekli bir başkomiser yapıyor. Benim emniyet müdürlüğüm döneminde Ünlü caddede satın alınmıştı.

Bursa'da benim gibi önceki yıllarda teşkilatımızda çalışmış ve buraya yerleşmiş meslektaşlarımız var. İsmail Hakkı Demirel, Osman Atmaca ve Hayri Ceylan gibi. Hayri Ceylan benimle Bursa'da çalıştığı gibi Kars ve Kırşehir emniyet müdürlükleri de yapmıştır. Osman Atmaca aynı zamanda hukukçu olup avukatlık da yapanlardandır. Van ve Bilecik emniyet müdürlükleri yapmıştır. İsmail Hakkı Demirel, başta Ankara

olmak üzere, Bursa dâhil, birçok ilde emniyet müdürlüğü yapmış, ayrıca polis enstitüsü müdürü olmuştur. Emekli olduktan sonra da danışma meclisi üyeliği yapmıştır.

Hilmi HANCIOĞLU (Emekli Başkomiser) Sicili- 39567 †

Polis Emeklileri Derneği Bursa Şube Başkanı

1972 yılında Polis Memuru olarak meslek hayatıma başladım.1996'ya kadar emniyet teşkilatında çeşitli yerlerde görev aldım. Görev aldığımız zamanlarda daha önce ağabeylerimizin bahsettiği gibi öyle zahmetler çekmedik.1996 yılında emekli olduktan sonra Bursa'ya geldim ve 2002 yılında Bursa Polis Emeklileri Derneği Başkanlığına seçildim. 8-9 senedir arkadaşlarım adına çok mesafeler kat ettim. Arkadaşlarımız Emniyet Müdürlüğüne bile sıkıla sıkıla gidiyorlardı. Bunu müdürlerimizle iyi diyalog kurarak ve iyi geçimlerle ortadan kaldırdık. Polis Emeklileri Derneğinin kuruluşu 28 Şubat 1948'de gerçekleşmiştir. İstanbul'da (Eminönü) emekli bir polis ağabeyimiz kış günü ocak ayında faturaları öderken fenalaşıp yere yığılmış. Aradan iki saat geçtikten sonra görevli kolluk kuvvetleri geldiği zaman hastaneye kaldırıyorlar bir de bakıyorlar ölmüş. Üzerini arıyorlar üzerinden bir polis kimliği çıkıyor. İşte o zaman bizim büyüklerimiz, ağabeylerimiz, kurucular kurulu emekli derneğimizin kurucular kurulu dokuz (9) emniyet müdürü, altı (6) polis memuru, bir müfettiş derneğimizi kurarak 28 Şubat 1948'den bugünlere getirerek bizi bir araya topladılar, onlara minnettarız, çok teşekkür ediyorum.

1919 doğumlu üyemiz Ahmet TARHAN 90 yaşında vefat etti, bayrağa sardık, tören yaptık, Çevik Kuvvetten tören mangası geldi, İl Emniyet Müdürümüz cenazeye geldi, bizi çok mutlu ettiler, arkadaşlarımız o kadar mutlu oldular ki anlatmaya kelimeler yetmez. İl Emniyet Müdürümüze, şube müdürlerimize teşekkürü bir borç biliyorum.

† Polis Emeklileri Derneği Lokalinde 24.12.2009 tarihinde yapılan mülakat.

Hamit GÜLSEREN (Emekli Başkomiser) Sicil 9496 [§]

1953 yılında Elazığ'da göreve başladım. 1955 yılında Bursa'ya tayin oldum. 1955–1970 yılları arasında Bursa'da görev yaptım. O zaman Emniyet Müdürlüğü Heykel'deki Valilik binasında idi. Üç tane karakol vardı, üç karakolun birisi de bizdik. Yataklar karakoldaydı, altı saat görev, altı saat istirahat şeklinde çalışıyorduk, uykuya hasret gidiyorduk, uyku yok bir kere. Bir ay eve gidemediğimiz zamanlar oluyordu. Mesela 18-24'te hadise olduğu devriye saatinde ertesi gün mahkemede akşam ediyorduk. Hatırladığım kadarıyla 13 adet ekip vardı. Emniyet Müdürlüğü 3 tane şubeden 1.Şube (Siyasî), 2.Şube (Asayiş), 3.Şube (İdari, personel vs.) oluşuyordu. Emniyet Müdürümüz Zeki AKALIN idi. Karakollarda komiser, komiser muavini bile yoktu. Bizim zamanımızda mukayyitler karakol amir vekilliğine bakıyordu.

Ahmet MADRAN (Emekli Başkomiser) **

17 Mayıs 1955 yılında Bursa'da göreve başladım. O zaman Bursa'da trafikçilik yoktu. Belediye zabıta memurları trafiği idare ediyordu. İlk trafik polisi olarak buraya gelen kişi benim. Biz dokuz polis geldik Bursa'ya. Ama daha trafik açılmadığı için bizi Bursa'nın içindeki karakollara dağıttılar. İki yahut iki buçuk ay geçti aradan, sonra Acemlerde ahşaptan bir jandarma karakolu vardı. Tahtaların araları iki parmak açık, fare yuvası. İşte burası trafiğe verildi. Şimdi Kent Meydanı'nın olduğu, o zamanki Eski Garajın yanında bir levha vardı, Bursa 102.000 diye. Ben orada hayret ettim. Yahu ben nereden nereye geldim diye. Simav'dan geldim, Kütahya'nın ilçesi, o zaman 35.000 nüfuslu. Yahu dedim, biz üç tane Kütahya'ya geldik. 102.000 nüfus nerede, şimdi iki milyon hatta fazlası nüfus nerede? Bursa'da çok büyük bir gelişme oldu.

O zamanda ben Heykel önünde işaret memuru iken araba gelsin de geçsin diye beklerken, şimdi araba gelmesin diye yalvarıyorsun. Yani o duruma geldi. Kışın kar yağdığı zaman Heykel önü olduğu gibi kar olurdu. Oradaki karları eritmek için belediye otobüs şoförlerine “ *illaki karın üstünden geleceksin, sen karı ezeceksin*” derdim, oradaki karı bu şekilde temizlettirirdim.

[§] Polis Emeklileri Derneği Lokalinde 24.12.2009 tarihinde yapılan mülakat.

** Radyo-Tv ve Foto Film Şube Müdürlüğüne hazırlanan belgesel formatındaki çalışmadan yararlanılmıştır

Bu zamandaki imkanlar, araçlar, o zamanki teşkilattaki bugünkü bolluk, araç nerede? Villis, eski model Villis araçlar vardı. Şebip Bey, rahmetli emniyet müdürü cinayetlere, hadiselere, kavgalara, gürültülere müdahale edilsin diye 1313 diye bir ekip kurdu. Kavga oldu, cinayet oldu, ne olursa olsun telefon edildiğinde 1313 ekip o Villis marka araçla dakikada hadise mahalline gelirdi. Trafikçi arkadaşların altında o zaman zindop diye iki tane motor vardı. Şimdiki gibi BMW'ler veya diğer marka araçlar gelir mi diye hayıflanırdık karşıdan gördüğümüz zaman, şimdi her şey var. Karakoldaki görevliler daha ziyade suçluları evinden alabilmek için ya bekçi gönderir veyahut da kendisi giderlerdi, alır gelirlerdi. Adliyeye de yayan gelirlerdi. Suçluyla adliyeye yayan gelinir gidilirdi. Biz o günleri de gördük ama bu günleri de görüyoruz. Meslektaşlarımız için iftihar ediyorum. Hiç olmazsa telsiz kullanıyorlar, ellerinde her türlü imkân ve mükemmel haberleşme araçları, her şey var. O zaman postaneye gidiyordum telefon etmek için, saatlerce bekliyorduk, oradaki vazifeli “*şu kabine geç*” diyordu ama 2 saat 3 saat bekliyordum telefonla konuşabilmek için. Çıkmayan, ulaşılamayan yerler de oluyordu. Şimdi benim meslektaşlarımda son model araba, son model telsiz, son model telefon, haberleşme mükemmel.

Hafta mezuniyetimiz maç gelir kesilirdi, bayram olur kesilir, en ufak hadisede zaten bir gün iznimiz var, o da kesilirdi. Şimdi öyle mi? Saate bağlanmış iş, 8 saat, 12 saat çalışıyor, sonra istirahatını mükemmel yapıyor, vazifesine seve seve geliyor.

Yusuf Ziya ALTIOĞLU (Emekli Polis) Sicili- 12494^{††}

1957'de mesleğe intisap ettim. Kurada Isparta çektim, ilk polisliğim Isparta'da. O zamanlar Isparta'nın 36.000 civarında bir nüfusu vardı. Fakat polis o kadar azdı ki bir olaya ancak bir memur giderdik, yani iki memur bir arada gidemezdik. Devriyeleri bir kişi yapardık, değişimleri bekçiyle yapardık. Sabaha kadar altı saatte on- on beş tane mahalleyi dolaştığımız olurdu. Bu şekilde Isparta'da kırk tane bekçi vardı. Kırk bekçinin defterini gece imzalardık, yaya dolaşırdık, bir tane cip vardı, Land Rover marka. Ona da rapor vermişlerdi on sene 10 bin lira masraf edilmezse ondan istifade edilemez diye, o arabayı bana verdiler, yedi sene daha kullandım. Muş'tan Bursa'ya

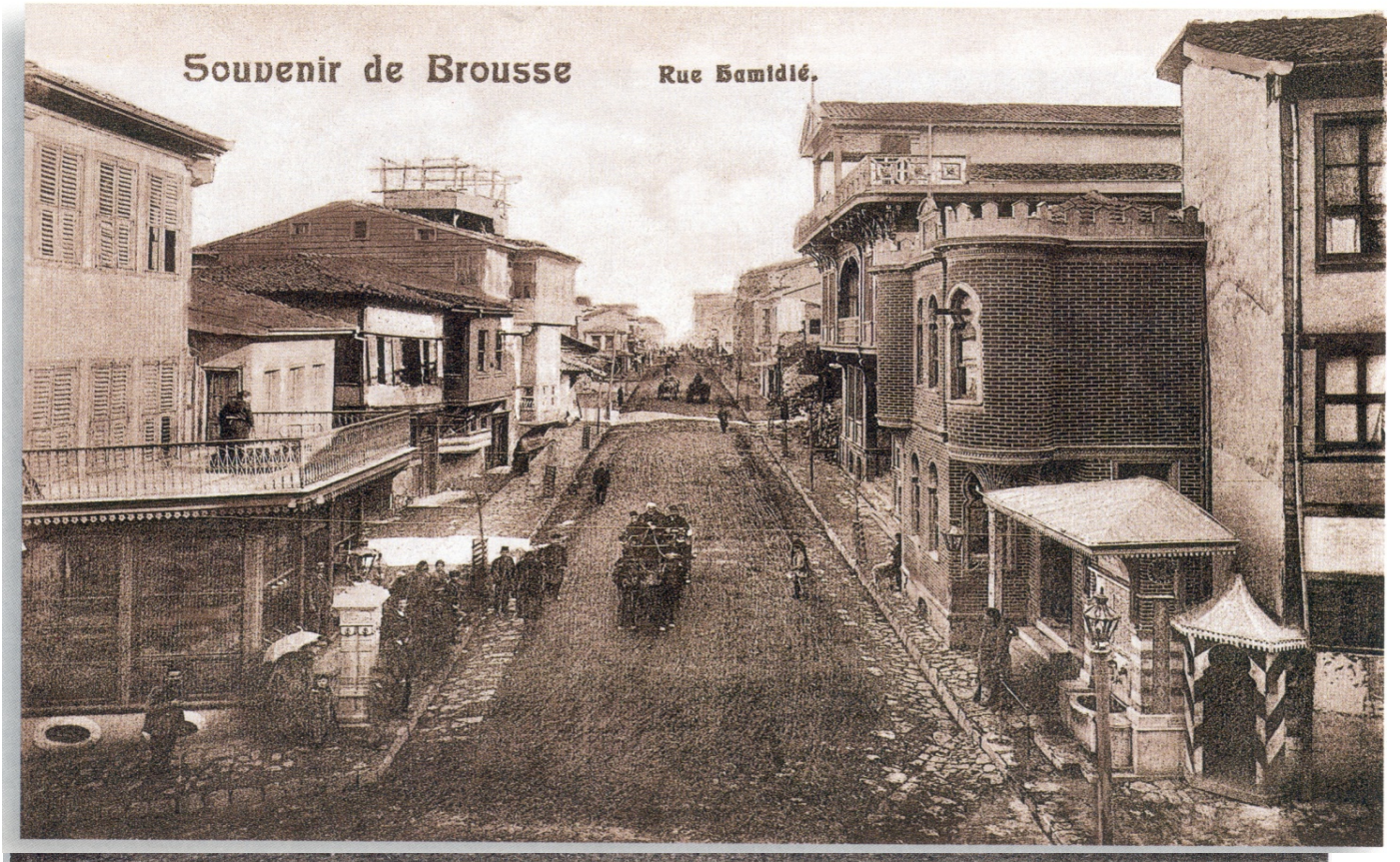
^{††} Radyo-Tv ve Foto Film Şube Müdürlüğüne hazırlanan belgesel formatındaki çalışmadan yararlanılmıştır

geldim. Bursa'ya gelir gelmez trafikten motosiklet aldım. Yedi sene sonra İstanbul'dan Villis marka bir cip gönderdiler, İstanbul kullanmış, İstanbul'un eskisini Bursa'ya gönderdiler. Düşüne biliyor musunuz? Şimdiki duruma bakın.

Burada dört tane motor vardı zaten, BMW marka, daha sonra iki tane İtalyan motor geldi, onlardan pek istifade edilemedi. Renault fabrikası faaliyete geçtiği zaman ilk olarak emniyete dört tane otomobil verdiler, bir tanesini trafik müdürü aldı. Be onun şoförlüğünü de yaptım. 3-4 ay sonra ben bunu yapmayacağım dedim, otuz senedir şoförlük yaptım ben motoruma bineceğim dedim müdür bey de sağ olsun kırmadı beni git al motorunu o zaman dedi. Motoru da gara kilitlemiştım zaten. Yani şimdi yaya kimse gezmiyor, ne kadar güzel bir şey.

En zoru da mesaimizdi bizim. Çünkü altı saat vazife, altı saat istirahat. Altı saat vazife bittikten sonra eve gideceksin, yemek yiyeceksin, çocuk çocuğu göreceksin. İki saat ancak uyuyabilirdik, çünkü tekrar vazifeye dönüp nöbetteki arkadaşları değiştirmek zorundaydık. İzinli olduğum gün veya gecede bir görev çıksa (mesela Bakan gelecek olur) o izin de iptal olurdu, ikinci bir emre kadar çalışmaya devam ederdik, hakkımız olan izini daha sonra kullanamaz ve o izin yanar giderdi. Şimdiki gibi altı saat çalış on iki saat istirahat, çocuk çocuğunla gez, pikniğe git, nerede? O zamanı düşünürsek vallahi şimdiki polisliği cennette yapıyorlar. Şimdi o kadar çok imkânlar var ki, poliste arabalar gıcır gıcır, yaya gezen yok. Bizim zamanımızda çizmeler vardı ayağımızda, süvari çizmeleri gibi. Suçluyu bile kovalayamıyorduk. Gece karakolda yatarsın, evine gidemezsin, çocuk çocuğuna hasret kalırsın, nerede şimdi bunlar? Böyle olduğuna seviniyoruz tabii ki, hala o gerilikte mi kalacak, meslek ilerleyecek tabii ki.

Ek-2. Bursa Polis Teşkilatına Ait Tarihi Fotoğraflar

T.C.

DAHİLİYE VEKÂLETİ
EMNİYET UMUM MÜDÜRLÜĞÜ
ANKARA POLİS ENSTİTÜSÜ
ORTA TAHSİL DİPLOMASI

Soy Adı	TOKAT
Öz Adı	Mehmet
Rütbesi	Polis Memuru
Sicil No.	3222
Okul No.	2178
Diploma No.	1357
Derecesi	1y1

Yukarıda hüviyeti yazılı Mehmet TOKAT Polis Enstitüsünün 19 57 / 19 58 ders yılı 20 no1 devre Orta K. kısmına iştirak etmiş ve yapılan yazılı ve sözlü imtihanlarda (1y1) derece ile mezun olmuştur.

21 / 8 / 1958

EMNİYET UMUM MÜDÜRÜ

POLİS ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜ

Türkiye Cumhuriyeti

Kütbesi: 112 51.
Kıtas No.: 5
Sicil No.: 4/1924
İsmi: Celal
Soy adı: Aksoy
Doğum yeri: Sord
Doğum yılı: 1331

Diploma No.: 23 21. 24.
İhtiyat Derecesi: 1y1
Durumu: 1y1

BURSA

Polis kursu

Zabitleri İlgilendiren Hanunlar ve
Nisamlar: 4 1y1
Esas Hanunu ve Saitihali: 8 1y1
Dahim ve Madan Derbisesi: 9 1y1
Yurt Dilgisi: 2 1y1
Parmakizi ve Fotoğraf: 6 1y1

Sağlık Dilgisi: 7 1y1
Hava taarruzlarına karşı korunma: 1y1
Meslek Derbisesi ve Fikri Hizmet: 7 1y1
Mesleki yasalar ve Hesap: 8 1y1
Tarih ve Coğrafya: 1y1
Tebliğ ve Nisai: 5 1y1
C. M. D. N. v. Tevkiyat: 6 1y1
Hava: 9 1y1

Yukarıda hüviyeti yazılı Celal Aksoy Polis Mektebi derecesinde olan Bursa Polis kursunun 1944 - 1945 ders yılı ikinci devresine devam etmiş ve öğretmenler heyetince yukarıdaki derslerden yapılan imtihanlarda 1y1 derecede muvaffak olarak bu diploması kazanmıştır.

Bursa Polis Kursu Başkanı

Emniyet Genel Müdürü

کچن سہ برسو دہ جدیدہ خستہ نامی وستایم مکتبہ قاریستہ مجدد آ انشا اولنان قره غولخانہ

Hamidiye Hastanesi karşısındaki karakol

سابہ عمرانوایہ جناب جهانبانیده اخیراً برسو دہ کشاد و نام نامی تاجداروی به شرف اضافتله یاد اولنان یاد اولنان سیداً غریستده انشا اولنان غایت مزین چشمه ایله قره غولخانہ

Hamidiye Karakolu

سایة عمرانویة جناب جهانیا تیده انشا اولنان مجیدیه قره قولخانسی

Çeşme ve karakol

Souvenir de Brousse

Nouvelle fontaine Médjidié
(Yéni Médjidié tchehméssi)

1950'li Yılların Polisleri

1950'li Yillarda Polislerimiz

Bursa Emniyet Müdürü İsmail Hakkı DEMİREL

Polis Otoları resmi geçitte

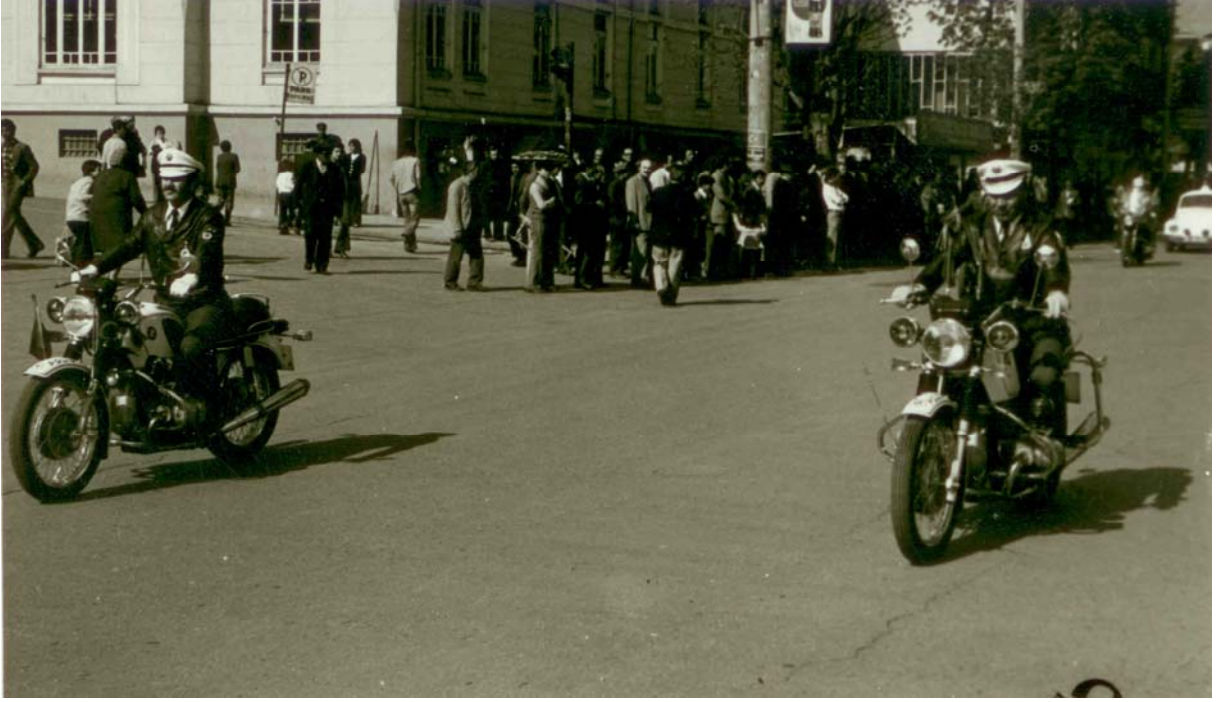
1970'li yılların trafik ekipleri

1970'li yılların polis otoları resmi geçitte

1970'li yılların polis otoları resmi geçitte

1970'li yılların şahinleri (motosikletli trafik ekipleri)

1970'li yılların şahinleri (motosikletli trafik ekipleri)

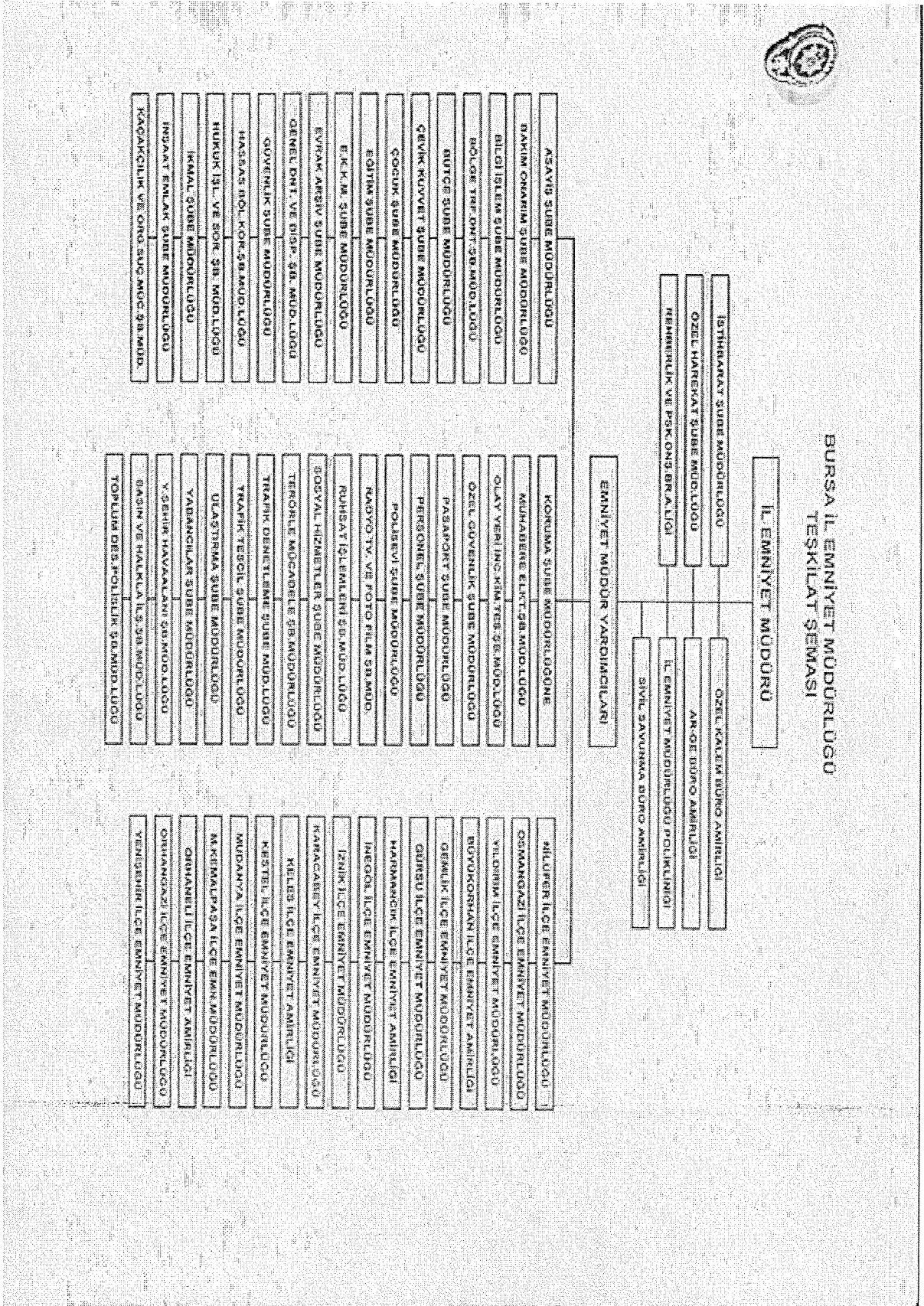

EYLÜL 1969
GEÇİCİ OLARAK KULLANILAN EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ BİNASI
EMNİYET MÜDÜRÜ VAHDET ERDAL, YARDIMCILARI VE DİĞER İDARİ PERSONEL
(ÇEKİRGE ACEMLER CADDESİNDE, DAHA SONRA UZUN YILLAR KONUR VE ARITMA HASTAHANELERİ OLARAK KULLANILAN BİNA)

26 KASIM 1976
FEVZİ ÇAKMAK CADDESİ ÜZERİNDE YENİ YAPILAN
EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ BİSİNİN AÇILIŞ TÖRENİ
(İL EMNİYET MÜDÜRÜ İ.HAKKI DEMİREL'İN
AÇILIŞ KONUŞMASI)

Tablo-2: Bursa İl Emniyet Müdürlüğü Teşkilat Şeması

Tablo-3: Bursa İl Emniyet Müdürlüğüne Bağlı Şube Müdürlükleri ve Büro Amirlikleri

	ŞUBE / BÜRO ADI	KURULUŞ TARİHİ
1	BÜTÇE ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	07.10.1991
2	AR-GE BÜRO AMİRLİĞİ	05.06.2004
3	REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMA BÜRO AMİRLİĞİ	30.03.2004
4	ASAYİŞ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	*
5	BAKIM ONARIM ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	07.10.1991
6	BASIN VE HALKLA İLİŞKİLER ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	25.01.1990
7	BİLGİ İŞLEM ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	29.09.1993
8	BÖLGE TRAFİK ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	24.11.1990
9	ÇEVİK KUVVET ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	08.11.1983
10	EĞİTİM ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	27.11.1987
11	EVRAK ARŞİV ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	29.12.1983
12	GENEL DENETLEME VE DİSİPLİN ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	07.08.1989
13	GÜVENLİK ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	13.04.1988
14	HASSAS BÖLGELERİ KORUMA ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	07.10.1991
15	HAVAALANI ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	04.04.2001
16	HEKİMLİK	1983
17	HUKUK İŞLERİ VE SORUŞTURMA ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	16.01.1984
18	İKMAL ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	07.10.1991
19	İNŞAAT EMLAK ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	15.10.1991
20	KOM ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	01.01.2001
21	KORUMA ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	10.02.1998
22	MUHABERE ELEKTRONİK ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	14.03.2005
23	OLAY YERİ İNCELEME VE KİMLİK TESPİT ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	31.10.1997
24	ÖZEL GÜVENLİK ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	01.01.2000
25	ÖZEL HAREKÂT ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	25.06.1992
26	ÖZEL KALEM BÜRO AMİRLİĞİ	11.10.1999
27	PASAPORT ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	07.10.1991
28	PERSONEL ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	*
29	POLİSEVİ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	15.12.2003
30	RADYO TV VE FOTO FİLM ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	29.09.2005
31	RUHSAT İŞLEMLERİ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	*
32	SİVİL SAVUNMA BÜRO AMİRLİĞİ	26.01.1989
33	SOSYAL HİZMETLER ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	19.09.1991
34	TERÖRLE MÜCADELE ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	22.05.2002
35	TOPLUM DESTEKLİ POLİSLİK ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	23.06.2006
36	TRAFİK DENETLEME ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	1955
37	TRAFİK TESCİL ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	07.10.1991
38	ULAŞTIRMA ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	07.10.1991
39	YABANCILAR ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	07.10.1991
40	ÇOCUK ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	26.06.2001
41	İSTİHBARAT ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	*
42	EKKM ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ	03.08.1988

Not: * işaretli birimlerin verilerine ulaşılamadığından boş bırakılmıştır.

Tablo-4: Bursa İli İlçe Emniyet Müdürlükleri

İLÇELER	KURULUŞ TARİHİ
OSMANGAZİ	03 Ocak 1997
YILDIRIM	03 Ocak 1997
NİLÜFER	03 Ocak 1997
KESTEL	07 Mart 1994
GÜRSU	04 Mart 1992
MUDANYA	05 Aralık 1989
GEMLİK	27.01.1989
İNEGÖL	13 Mart 1989
MUSTAFA KEMAL PAŞA	01 Ocak 1990
ORHANELİ	16 Aralık 1988
BÜYÜKORHAN	30 Haziran 2008
HARMANCIK	01 Temmuz 2008
KARACABEY	07 Mart 1989
ORHANGAZİ	21 Kasım 1989
YENİŞEHİR	03.11.1992
İZNİK	05.11.1989
KELES	20.07.2000

Tablo-5: Bursa İli Polis Merkezi Amirlikleri

POLİS MERKEZİ ADI	KURULUŞ TARİHİ
ÇARŞI POLİS MERKEZİ AMİRLİĞİ	1985
ÇEKİRGE POLİS MERKEZİ AMİRLİĞİ	27 Ekim 1951
MERİNOS POLİS MERKEZİ AMİRLİĞİ	29 Şubat 1984
M.SENCER POLİS MERKEZİ AMİRLİĞİ	26 Ocak 1986
N. PAMİR POLİS MERKEZİ AMİRLİĞİ	1963
Ş. Ş. YILMAZ POLİS MERKEZİ AMİRLİĞİ	10 Nisan 1984
EMEK POLİS MERKEZİ AMİRLİĞİ	22 Kasım 1995
ERTUĞRULGAZİ POLİS MERKEZİ AMR.	1985
İŞIKLAR SÖNMEZ POLİS MERKEZİ AMR.	27 Ekim 1951
YILDIRIM POLİS MERKEZİ AMİRLİĞİ	29 Şubat 1984
YAVUZ SELİM POLİS MERKEZİ AMİRLİĞİ	26 Ocak 1986
NİLÜFER POLİS MERKEZİ AMİRLİĞİ	1985
ORGANİZE SANAYİ POLİS MERKEZİ AMR.	27 Ekim 1951

Tablo-6: Bursa Emniyet Müdürlüğü Tüm Personel Durumu

TÜM PERSONEL DURUMU ARALIK AYI											
S.N.	RÜTBELER	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	11.01.2010
1	1.SNFE.MN.MÜD.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	2.SNFE.MN.MÜD.	6	8	9	10	10	10	9	12	25	25
3	3.SNFE.MN.MÜD.	10	12	10	10	9	29	25	21	18	18
4	4.SNFE.MN.MÜD.	7	9	27	25	27	22	36	47	55	55
5	EMNİYET AMİRİ	39	41	38	56	67	69	71	69	54	54
6	BASKOMİSER	123	115	114	103	89	85	60	38	61	60
7	KOMİSER	66	79	79	58	91	79	90	90	54	54
8	KOMİSER YRD.	99	98	99	94	62	76	60	75	105	105
9	POLİS MEMURU	4.532	4.659	5.063	5.198	5.457	5.521	5.699	5.872	6.204	6.202
10	BEKÇİ	263	239	218	178	170	163	156	150	136	136
EMNİYET HİZMETLERİ SINIFI TOPLAMI		5.146	5.261	5.658	5.733	5.983	6.055	6.207	6.375	6.713	6.710
11	G.İ.H.MEMUR	98	90	94	93	83	77	78	79	81	81
12	MÜHENDİS	1	1	1	1	1	1	3	3	3	3
13	PSİKOLOG					1		1		1	1
14	DOKTOR	5	6	5	3	3	3	3	3	3	3
15	DIŞ HEKİMİ										
16	HEMŞİRE	4	3	4	3	3	3	3	3	3	3
17	BİYOLOG									1	1
18	TEKNİSYEN					1	1	3	4	5	5
19	TEKNİSYEN YRD.	90	100	106	104	105	106	110	113	114	114
20	HİZMETLİ							1	1	1	1
21	AŞCI							2	2	2	2
22	İSÇİ	12	12	14	15	20	18	14	9	8	8
23	SOSYAL ÇALIŞMACI									1	1
DİĞER HİZ.SIN.TOPLAMI		210	212	224	220	217	209	218	217	223	223
GENEL TOPLAM		5.356	5.473	5.882	5.953	6.200	6.264	6.425	6.592	6.936	6.933

EK. 4

İŞİLERİ BAKANLIĞI
Emniyet Genel Müdürlüğü
Personel Daire Başkanlığı

ANKARA

Soy: Kadro Planlama Br.

...../...../1988

Konu :Em.Amirliğinin kurulması.

BAKANLIK KARARI

Bursa İli Nilüfer, Yıldırım ve Osmangazi İlçelerinde Emniyet ve Asayişin sağlanması, personel araç ve gereç bakımından güçlendirilmesi maksadıyla Merkez Tipi Emniyet Amirliği kurulması, Bursa Emniyet Müdürlüğü'nün 07.12.1987 gün ve 20477 sayılı yazıları ile talep edilmektedir.

Sözkonusu talep Genel Müdürlüğümüze de uygun görüldüğünden; 3201 Sayılı Emniyet Teşkilat Kanununun 7 nci maddesi ve Teşkilat, Malzeme, Kadro Planlaması esaslarına uygun olarak, Nilüfer, Yıldırım ve Osmangazi İlçelerinde Merkez Tipi Emniyet Amirliği kurulması hususunu takdirlerinize arz ederim.

Sakıttin ÇAKIRKOĞLU
Vali
Emniyet Genel Müdürü

Tasviplerinize arz olunur.

Vecdi GÖNÜL
Vali
Müsteşar

OLUR
27/ V 1988

Doç.Dr.Mustafa KALEMLİ
Bakan

✓ EK. 5

KISIM : ASAYİŞ BÜRO
SAYI : 574
KONU : Hudut Protokolü

09.07.1990

D O S Y A

Amirliğimize bağlı olarak 23.06.1990 günü yeni açılan Duacınarı Polis Karakol Amirliğinin Hudut Protokolünden bir sureti ilişikte gönderilmiştir. Bilgilerinize arz ederim.

Eki : 1 Adet Protokol

DAĞITIM
Asayiş Şube Müdürlüğüne
Personel Şube Müdürlüğüne

09.07.1990 P.M. C. ARZUL

09.07.1990 KOM. N. ÇEVİRKAYA

Hasan ÇEVİRKAYA
Emniyet Amirliği

T. C.

BURSA VALİLİĞİ
EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ
DUACINAR KARAKOL
AMİRLİĞİ

SAYI : 177
KONU : Hudut protokolü

27.06.1990

YILDIZEM EMNİYET AMİRLİĞİNE

23.6.1990 günü Duacınar Karakolunun açılması nedeni ile Yıldırım kolu arasında yapılan hudut protokolünden iki adet protokol ilişikte sunulur.

Bilgilerinize arz ederim.

Eki: 2 adet protokol

T.M.

Musa İSİK
Baskomiser
Duacınar Karakol

EK. 6

T.C.
BURSA VALİLİĞİ
Emniyet Müdürlüğü

SAYI : B.05.1.EGM.4.16.00.71.02.
97/8

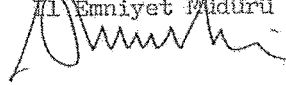
23.06.1997

KONU : Merkez İlçe Em.Amirliklerinin
İlçe Em.Müdürlüklerine dönüştü-
rülerek faaliyete geçirilmesi.

VİLAYET MAKAMINA

03 Ocak 1997 Tarih ve 22866 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Bakanlar Kurulu Kararı ile İlimiz Merkez Osmangazi, Yıldırım ve Nilüfer Emniyet Amirliklerinin Merkez İlçe Emniyet Müdürlüklerine dönüştürülmesi ve 28.12.1992 gün ve 348550 Sayılı Bakanlığımız onayı ile T.M.K.sının yayınlanması üzerine bahse konu (Üç) Merkez İlçe Emniyet Amirliğimizin 23.06.1997 tarihinden itibaren Merkez İlçe Emniyet Müdürü olarak faaliyete geçirilmesi ve halen Osmangazi Emniyet Amiri olarak görev yapan Emniyet Amiri İsmail DAĞYARAN, Yıldırım Emniyet Amiri olarak görev yapan Müslüm SAYLI ile Nilüfer Emniyet Amiri olarak görev yapan M.Yaşar ÇATAL'ın görevli buldukları bu ilçelerde İlçe Emniyet Müdür Vekili olarak görevlerine devam etmeleri hususunu, tensiplerinize arz ederim.

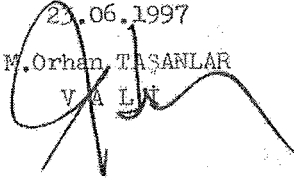
Ahmet DEMİR
1.Sınıf Em.Müdürü
İl Emniyet Müdürü

O L U R

23.06.1997

M.Orhan TAŞANLAR
V A L İ

EK. 7

T.C.
BURSA VALİLİĞİ
Emniyet Müdürlüğü

24.12.1999

SAYI : B.05.1.EGM.4.16.00.71.02y
99/9
KONU : (5) karakolun kapatılması
ve noktaya dönüştürülmesi

OSMANGAZİ İLÇE EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜNE

İLGİ : B.05.1.EGM.0.65.04.1./2228-07.12.1999-272852 Sayılı emir.

Müdürlüğümüz Osmangazi İlçe Emniyet Müdürlüğüne bağlı Muradiye, Selahattin Türkoğlu ve Kültürpark Karakolları, Nilüfer İlçe Emniyet Müdürlüğüne bağlı Küçük Sanayi Karakolu ve Yıldırım İlçe Emniyet Müdürlüğüne bağlı Mümin Canbaz Karakolu'nun faaliyetini son verilerek noktaya dönüştürülmesi Bakanlık Makamının 02.12.1999 tarihli olurları ile ve 01.01.2000 tarihinden itibaren, kapatılan bu karakolların aşağıdaki şekilde nokta faaliyeti göstermesi Valilik Makamının ekte birer örneği gönderilen olurları ile uygun görülmüştür.

Gereğinin buna göre yapılmasını yeni şekli ile kapatılma ve nokta faaliyeti gösterme tarihinin Personel Şube Müdürlüğüne bildirilmesini önemle rica ederim.

EKİ : (2)

D A Ğ İ T İ M :

Merkez İlçe Em. Md.
Çarşı - K. Park - Çekirge - Muradiye
S. Türkoğlu - Merinos - K. A. K.
gönderildi.

KAPATILAN KARAKOLUN:

ESKİ İSMİ :
Selahattin Türkoğlu Krk.lu
Mümin Canbaz Karakolu
Kültürpark Karakolu
Muradiye Karakolu
Küçük Sanayi Krk.lu

YENİ İSMİ :
Merinos Karakolu-Alemdar Noktası
Yavuzselim Karakolu-Duaçınarı Noktası
Çarşı Karakolu-Kültürpark Noktası
Çekirge Karakolu-Muradiye Noktası
Nilüfer Karakolu-Küçük Sanayi Noktası

ALİ KARACAOĞLU
2. Sınıf Em. Müdürü
Emniyet Md. a.
Emniyet Müdür Yardımcısı

5310
İlçe Emniyet Müdürlüğü
24.12.1999

T.C.
EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Bursa Polis Koleji Müdürlüğü

Sayı : B.05.1.EGM.0.04.03.05/ 711

11/08/2009

Konu : Yüksek Lisans Tezi

0365

BURSA İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜNE

Müdürlüğümüz kadrosunda görevli 224210 sicil sayılı Emniyet Amiri Rakip Ertuğrul ERİZ'in Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı'nda yapmakta olduğu "*Bursa'da Polis Teşkilatının 1946-2009 Yılları Arasındaki Gelişim Tarihi*" konulu yüksek lisans tezi çalışmasıyla ilgili yararlanabileceği bilgi, belge, brifing, arşiv ve dokümantasyon konusunda kendisine gerekli kolaylığın sağlanması hususunu,
Arz ederim.

H.Cenk DİĞERKAN
Polis Başmüfettişi,
Polis Koleji Müdür. V
I.Sınıf Emniyet Müdürü

Eğitim Şb. Müd.

BURSA EMNİYET MD. Evrenk - Ars. Çe. T.S.D.	
Havale Tarihi	13
Kayıt No.	028375

Bursa Polis Koleji Müdürlüğü Yıldırım/Bursa
Telefon: (0.224) 366 60 10 Faks (0.224) 367 56 77
e-posta: poliskoleji@ttmail.com

Ayrıntılı bilgi için kıtibat: M.YARALI Pol. Me

ÖZGEÇMİŞ

1976 yılında Tekirdağ'da doğdum. İlk ve ortaokulu bu şehirde tamamladım. 1994 yılında İstanbul Polis Koleji'nden, 1998 yılında Polis Akademisi'nden mezun oldum.

Komiser Yardımcısı olarak Bursa Emniyet Müdürlüğü kadrosunda Yavuz Selim Polis Karakolu ve Trafik Denetleme Şube Müdürlüğünde 1,5 yıl çalıştım. Daha sonra Bursa Polis Okulu'na tayin oldum. Bursa Polis Okulu ve Bursa Polis Eğitim Merkezi Müdürlüğünde 4 yıl görev yaptıktan sonra 2004 yılında Türk Polisini temsilen Birleşmiş Milletler Kosova Barış Misyonunda görevlendirildim. Halen Bursa Polis Koleji Müdürlüğünde Emniyet Amiri olarak görev yapmaktayım.

Yrd. Doç.Dr. Sezai SEVİM'in danışmanlığında “ Bursa'da Polis Teşkilatının ve Eğitiminin 1946-2009 Yılları Arasındaki Gelişim Tarihi” konulu yüksek lisans tezimi devam etmektedir.